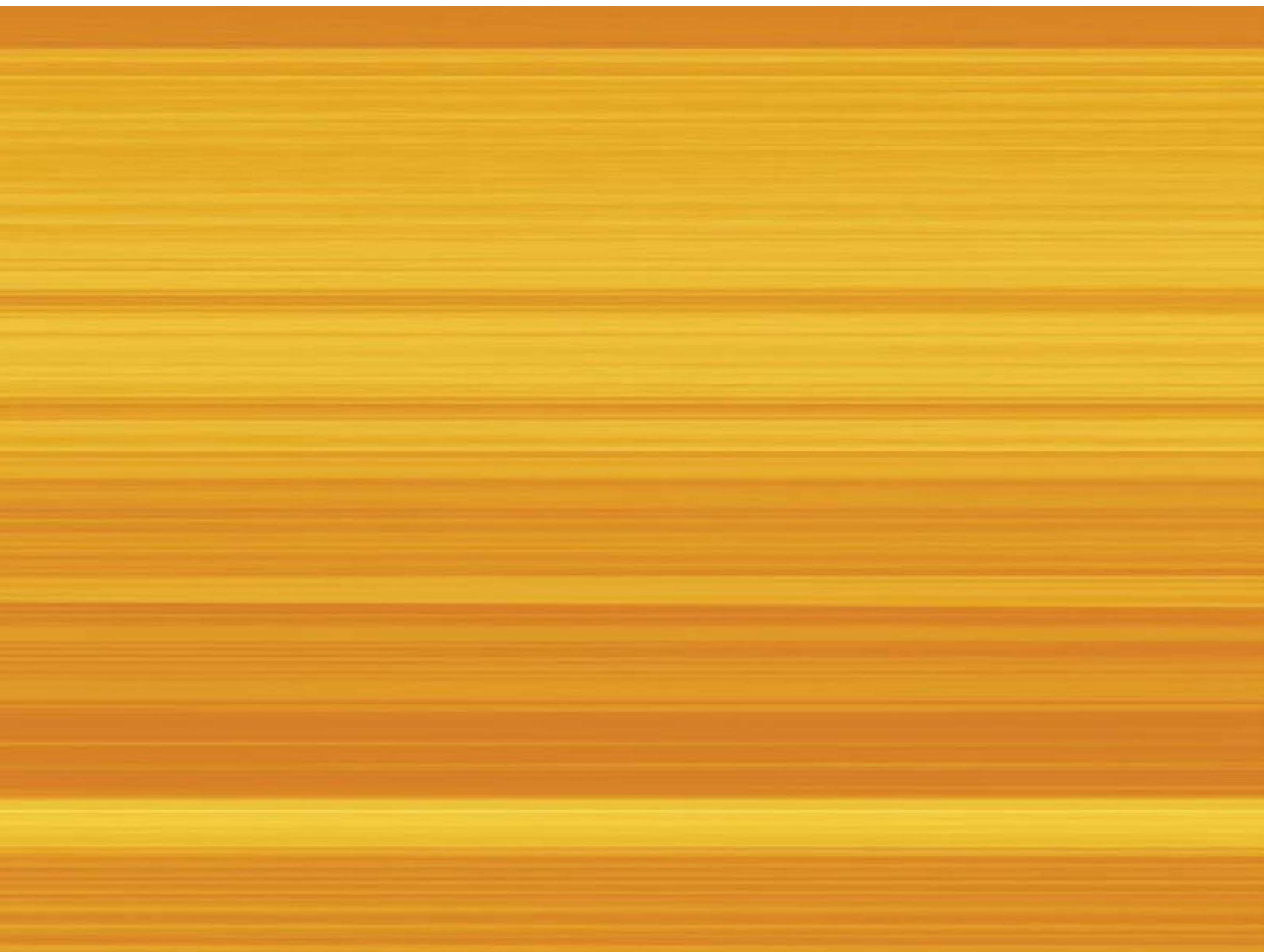

11

Årsrapport 2011

Forskningsinstituttene

Delrapport for miljøinstituttene

Årsrapport 2011

Forskningssinstitutter

Delrapport for miljøinstituttene

© Norges forskningsråd 2012

Norges forskningsråd
Postboks 2700 St. Hanshaugen
0131 OSLO
Telefon: 22 03 70 00
Telefaks: 22 03 70 01
bibliotek@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no/

Publikasjonen kan bestilles via internett:
www.forskningsradet.no/publikasjoner

eller grønt nummer telefaks: 800 83 001

Grafisk design omslag: Design et cetera AS
Trykk omslag: 07 Gruppen
Trykk innmat: Norges forskningsråd
Opplag: 300

Oslo, august 2012

ISBN 978-82-12-03095-4 (trykksak)
ISBN 978-82-12-03096-1 (pdf)

Innhold

Forord	3
1 Innledning	5
2 Forskningsrådets instituttpolitikk	5
2.1 Generelt	5
2.2 Finansieringssystemet	6
2.3 Struktur og organisering	7
3 Resultater og nøkkeltall 2011	8
3.1 Økonomi	8
3.2 Personalressurser	14
3.3 Likestilling	14
3.4 Samarbeidsrelasjoner	15
3.5 Prosjektportefølje	16
3.6 Publisering	16
3.7 Øvrige resultater	17
3.8 Resultater på indikatorene	17
3.9 Resultater fra strategiske instituttprogram som ble avsluttet i 2011	21
4 Vurdering av utviklingen	29
5 Rapport fra instituttene	30
5.1 CICERO Senter for klimaforskning	30
5.2 Norsk institutt for by- og regionforskning, NIBR	36
5.3 Norsk institutt for kulturminneforskning, NIKU	40
5.4 Norsk institutt for luftforskning, NILU	44
5.5 Norsk institutt for naturforskning, NINA	50
5.6 Norsk institutt for vannforskning, NIVA	55
5.7 Transportøkonomisk institutt, TØI	61
5.8 Nansen Senter for Miljø og Fjernmåling, NERSC	65
6 Vedlegg	67
6.1 Vedlegg I Instituttens strategiske instituttsatsinger 2011	68
6.2 Vedlegg II Nøkkeltall fra miljøinstituttens virksomhet i 2011	70

Forord

Forskningsrådets årsrapport for forskningsinstituttene for 2011 gir en samlet oversikt over hvordan bevilgningene til instituttene er brukt og hvilke resultater som er oppnådd i forhold til departementenes tildelinger og Forskningsrådets målsettinger. På grunn av forskningens langsiktige karakter vil imidlertid resultater og forskningseksempler i årsrapporten ofte være et resultat av flere års bevilgninger.

Årsrapporten for forskningsinstituttene for 2011 kommer i tillegg til Forskningsrådets ordinære årsrapport og består av én samlerapport og fire delrapporter for følgende instituttgrupperinger: De teknisk-industrielle instituttene, primærnæringsinstituttene, de samfunnsvitenskapelige instituttene og miljøinstituttene. Rapporten omfatter forskningsinstitutter som har forskning som hovedaktivitet og som omfattes av "Retningslinjer for statlig basisfinansiering av forskningsinstitutter", men også noen andre sentrale forskningsinstitutter er omtalt. Forskningsrådet har et strategisk ansvar for utviklingen av instituttsektoren, men forskningsinstituttene er selv ansvarlig for sin egen virksomhet. Det henvises til samlerapporten og de fire delrapportene for sektorspesifikke vurderinger.

Institutt rapportene er basert på bidrag fra instituttene selv og data innhentet av NIFU på oppdrag fra Forskningsrådet. Dataene omfatter finansiering, økonomiske forhold, personale, samarbeid med andre FoU-institusjoner, kontakt med brukere, resultater av forskning og annen faglig virksomhet. NIFU har også bistått Forskningsrådet med analyse av og kommentarer til tallene for 2011 i rapporten. For enda bedre å tilpasse dataene til et resultatbasert basisfinansieringssystem for instituttsektoren er det gjort noen mindre endringer i spørreskjemaet for 2011, men dette har ikke betydning for de tidsserier som er brukt i rapporten.

For å kunne sammenligne på tvers av de fire instituttgrupperingene og se utviklingen innenfor de enkelte gruppene i forhold til den totale utviklingen i sektoren, er de fire delrapportene og samlerapporten i hovedsak strukturert etter samme disposisjon. Tidsserier fra 2007-2011 gjør det mulig å sammenstille data og analysere utviklingen over tid.

1 Innledning

Denne delrapporten omhandler miljøinstituttene:

CICERO Senter for klimaforskning,
Norsk institutt for by- og regionforskning, NIBR,
Norsk institutt for kulturminneforskning, NIKU,
Norsk institutt for luftforskning, NILU,
Norsk institutt for naturforskning, NINA,
Norsk institutt for vannforskning, NIVA,
Transportøkonomisk institutt, TØI.

I tillegg omfatter rapporten også omtale av strategiske instituttprogrammer ved Bioforsk som finansieres av Miljøverndepartementet. Fra 2012 er Nansen Senter for Miljø og Fjernmåling (Nansen Environmental and Remote Sensing Center, NERSC), innlemmet i ordningen med basisfinansiering for miljøinstituttene. Rapporten omfatter derfor omtale av noe tallmateriale for Nansensenteret.

Basisbevilgningene for disse instituttene finansieres av Miljøverndepartementet. I tillegg finansierer Miljøverndepartementet noen strategiske instituttprogrammer ved Bioforsk. TØI fikk i 2011 sine bevilgninger til strategiske satsinger fra Samferdselsdepartementet. Divisjon for store satsinger har hatt bevilgningsansvaret for miljøinstituttene på vegne av Forskningsrådet frem til og med 2010, fra 2011 er dette ansvaret flyttet til Divisjon for vitenskap.

Analysen av ressursene og resultatene bygger på den årlige instituttstatistikken som innhentes og bearbeides av NIFU. Tabellene fra NIFU viser detaljene for det enkelte institutt og er tatt med i vedlegg II fra side 68 og utover. I tillegg til tall for 2011 er det tatt med tall for perioden 2007 – 2011 for å vise instituttens utvikling. I teksten er det disse tabellene det vises til. Instituttene er heterogene med hensyn til historie, finansieringsstruktur, oppgavetyper og lignende, og tallene kan derfor skjule ulike tolkninger av begreper og kategorier. Beskrivelsene av instituttens oppgaver og eksempler på deres forskning, side 33 og utover, er utarbeidet av instituttene selv.

2 Forskningsrådets instituttpolitikk

2.1 Generelt

Norges forskningsråd har et vedtektsfestet strategisk ansvar for instituttsektoren. Fra og med 2011 er alt instituttansvaret samlet i Divisjon for vitenskap.

I St. meld. nr. 20 (2004-2005) Vilje til forskning foreslo Regjeringen at Norges forskningsråd skulle utarbeide forslag til nytt finansierings- og tildelingsregime for basisbevilgningene til forskningsinstituttene, og forslag til nye retningslinjer for statlig finansiering av forskningsinstitutter. Nye *Retningslinjer for statlig basisfinansiering av forskningsinstitutter* ble fastsatt ved Kongelig resolusjon av 19. desember 2008, og ble gjort gjeldende fra og med 2009.

Retningslinjene beskriver grunnleggende krav til de institutter som skal delta i den nye ordningen. Norges forskningsråds strategiske ansvar for instituttene er styrket gjennom

retningslinjene. Forskningsrådet skal blant annet bidra til at instituttene leverer forskning av høy kvalitet, og til at instituttene inngår som en effektiv og hensiktsmessig del av det norske forsknings- og innovasjonssystemet. Forskningsrådet skal videre bidra til at instituttene leverer kunnskap på områder som er relevante for forvaltning, næringsliv og samfunnsliv, bidra til økt internasjonalisering av instituttene og gi generelle instituttpolitiske råd og anbefalinger til departementene. Rådet skal gi forslag til årlig budsjett for instituttene, og gi råd om institutter bør inn eller ut av ordningen. Forskningsrådet skal samle inn og kvalitetssikre årlige nøkkeltall for instituttene som grunnlag for basisfinansieringssystemet og øvrig resultatvurdering, samt rapportere om utviklingen i sektoren.

Hovedoppgavene for Forskningsrådet har i perioden etter 2007 vært å stimulere til samarbeid, være en møteplass, begrunne vekst i budsjettene, samt å følge opp de strategiske instituttprogram som ble startet i 2006. Det ble den gang spesielt satset på å få frem strategiske instituttprogram som går på tvers av institutt- og faggrenser. Liste over de strategiske instituttsatsinger med bevilgning i 2011 finnes i vedlegg 1, side 66.

2.2 Finansieringssystemet

I det nye finansieringssystemet er instituttene fordelt på fire fordelingsarenaer etter faglig innretning og brukergrupper: Miljøinstitutter, Primærnæringsinstitutter, Samfunnsvitenskapelige institutter og Teknisk-industrielle institutter. Ansvar for miljøinstituttene ligger i Miljøverndepartementet, mens Samferdselsdepartementet bevilger strategiske instituttsatsinger til TØI.

Instituttsektoren får beregnet grunnbevilgningene etter en todelt ordning:

- Den ene delen av basisbevilgningen er en delvis resultatbasert grunnbevilgning.
- Den andre delen består av strategiske instituttsatsinger.

Grunnbevilgningen er sammensatt av en fast del og en resultatbasert del som styres av hvilke resultater instituttene oppnår på følgende indikatorer (prosentvis vektning gitt i parentes):

1. Vitenskapelig publisering (publiseringspoeng, 30 prosent)
2. Samarbeid med universiteter og høyskoler (avlagte doktorgrader og bistillinger, 5 prosent hver)
3. Internasjonale inntekter (15 prosent)
4. Inntekter fra Norges forskningsråd (10 prosent)
5. Nasjonale oppdragsinntekter (35 prosent)

Instituttene skår på hver av de fem resultatindikatorerne skal vektet med en resultatkomponent som består av summen av de konkurranseutsatte inntektene (indikator 3, 4 og 5) som andel av instituttets totale driftsinntekter. Ordningen ble innført fra og med 2009, og evalueres i 2012.

De strategiske instituttsatsingene (SIS) skal bidra til at instituttene utvikler langsiktig kunnskap og bygger opp kompetanse på forskningsfelt av spesiell interesse for sektoren, og som ikke kan realiseres gjennom andre finansieringsordninger. I overgangen mellom ”gammel” og ”ny” finansieringsordning løp de eksisterende kontraktene for strategiske instituttprogrammer (SIP) til de ble avsluttet i 2011. Se vedlegg I.

En større oppgave i 2011 var oppstart av de nye strategiske instituttsatsingene for miljøinstituttene som skal erstatte SIPene. Ordningen ble utviklet våren 2010 i samråd med instituttene og Miljøverndepartementet. Ordningen omfatter 25 prosent av instituttene

basisbevilgning, men skal økes til 40 prosent fra 2013. I løpet av våren 2011 startet miljøinstituttene 22 nye strategiske instituttsatsingene (SIS).

2.3 Struktur og organisering

Alle miljøinstituttene er frie stiftelser med eget styre og ledelse som er ansvarlig for driften.

Seks av miljøinstituttene deltar i Forskningscenter for miljø og samfunn (CIENS) i Forskningsparken i Gaustadbekkdalen. CIENS har utarbeidet et felles forskningsprogram og handlingsplan, SACRE, som omfatter både alle de ni institusjonene som har lokaler i bygget, og et samarbeid med berørte universitetsinstitutter. Denne samlokaliseringen og samarbeid på tvers av institusjonsgrensene representerer en ny arena, som spenner fra grunnforskning og anvendt forskning til innovasjon og nyskaping, og representerer en nyskaping både innen Forskningsparken, ved Universitetet i Oslo og for miljøforskningen.

Miljøalliansen as ble etablert i 2002. Formålet var å fremme miljøforskningen på tvers av instituttene. Miljøalliansen spilte en aktiv og koordinerende rolle i utviklingen av flere av de strategiske instituttprogram som ble startet i 2006, og har også vært aktiv ved utarbeidelsen av den nye ordningen med strategiske instituttsatsinger. Miljøalliansen arbeider fortsatt med å fremme miljøforskningen på tvers av instituttene, men samarbeidet i CIENS har nå overtatt deler av denne rollen.

BIOFORSK, som er et primærnæringsinstitutt, mottok i 2011 rundt to prosent av sin basisbevilgning fra Miljøverndepartementet, og deltar i samarbeid med de andre miljøinstituttene. Dette samarbeidet skjer for det meste gjennom avdelingen Jord og miljø. BIOFORSK omtales i delrapporten for primærnæringsinstituttene. De strategiske instituttsatsingene som er finansiert av Miljøverndepartementet, er inkludert i denne rapporten.

Transportøkonomisk institutt, TØI, ble overført til miljøinstituttene og har fra 2009 fått sin grunnbevilgning fra Miljøverndepartementet, og omtales i denne årsrapporten. TØI vil fortsatt motta strategiske midler fra Samferdselsdepartementet.

Forskningsrådet anbefalte i 2010 at Nansen Senter for Miljø og Fjernmåling (Nansen Environmental and Remote Sensing Center, NERSC) får basisbevilgning. Dette ble innvilget for 2012. NERSC er derfor inkludert i tabellene i vedlegget og noe av tallene og teksten for øvrig.

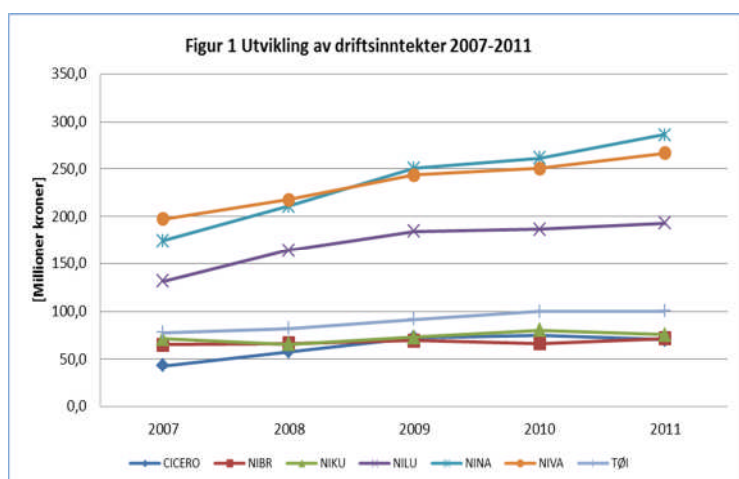
3 Resultater og nøkkeltall 2011

I det følgende behandles de forskjellige nøkkeltall for instituttene. De fem indikatorene som inngår i Forskningsrådet nye resultatbaserte finansieringsmodell er behandlet for seg selv, side 16, fordi noen av tallene avviker fra tallene i tabellene til NIFU som er grunnlaget for fremstillingen i det følgende.

3.1 Økonomi

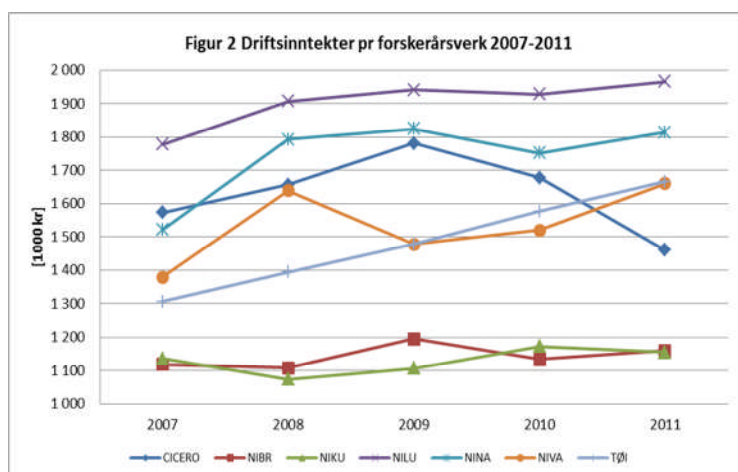
3.1.1 Inntekter

Ved miljøinstituttene ble det i 2011 utført totalt 884 årsverk, hvorav 652 forskerårsverk. Miljøinstituttene hadde en totalinntekt på 1 076 millioner kroner. Av dette er 23 millioner kroner finansielle og ekstraordinære inntekter. Figur 1 viser driftsinntektene for perioden 2007 – 2011, se tabell 4. I 2011 var disse 1 063 millioner kroner. Det har vært en økning på om lag 300 millioner kroner eller 40 prosent i perioden 2007 - 2011. Økningen siste året har vært 43 millioner kroner, tilsvarende ca. 4 prosent. Dette er noe mer enn for 2010 men langt mindre enn årene før. Alle instituttene, bortsett fra NIKU hadde en inntektsøkning siste år.

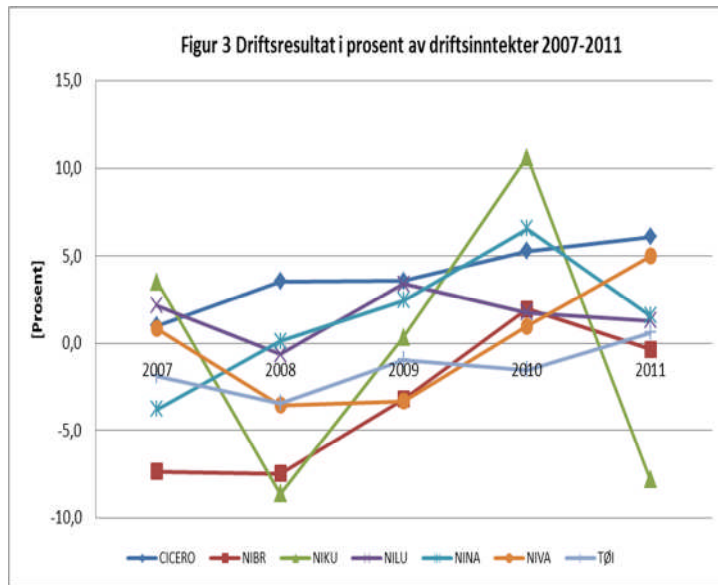
Driftsinntekter utgjorde i gjennomsnitt 1 631 000 kroner pr. forskerårsverk i 2011, se tabell 9, en liten økning siste året. Fra 2007 har dette økt med 20 prosent eller kr 36 000. Størrelsen av instituttens inntekter pr forskerårsverk varierer fra NILU med kr 1 966 000 til NIKU med kr 1 155 000.

Tabell 9 viser også driftsinntekter pr totale årsverk. Her er gjennomsnittet 1 203 000 kr pr årsverk. NINA ligger høyest med 1 383 000 kr og NIKU lavest med 956 000 kr pr årsverk.

I disse driftsinntektene inngår også inntekter knyttet til faglige aktiviteter utført av andre enn instituttets egne medarbeidere. For eksempel vil deler av EU-prosjekter kunne være satt bort til andre institusjoner. Dette vil kunne gi et noe fortegnert bilde av den reelle aktiviteten ved enkelte institutter.

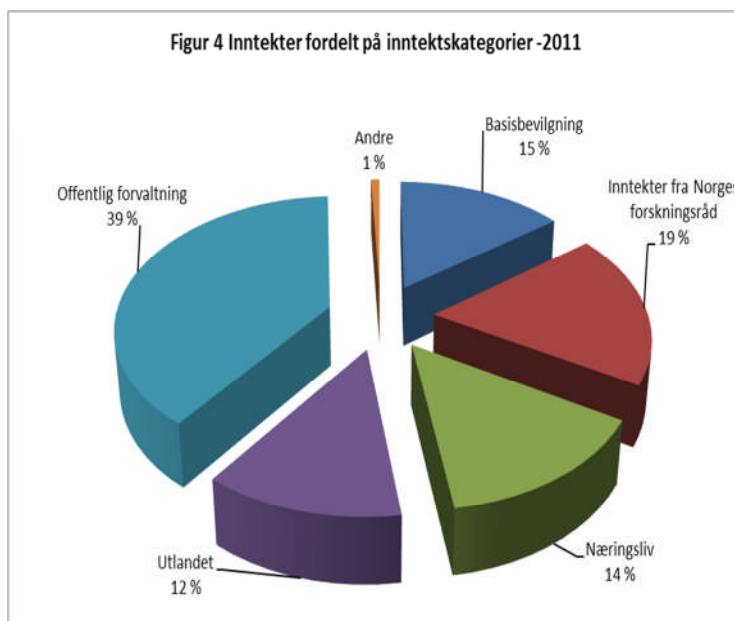
3.1.2 Driftsresultat

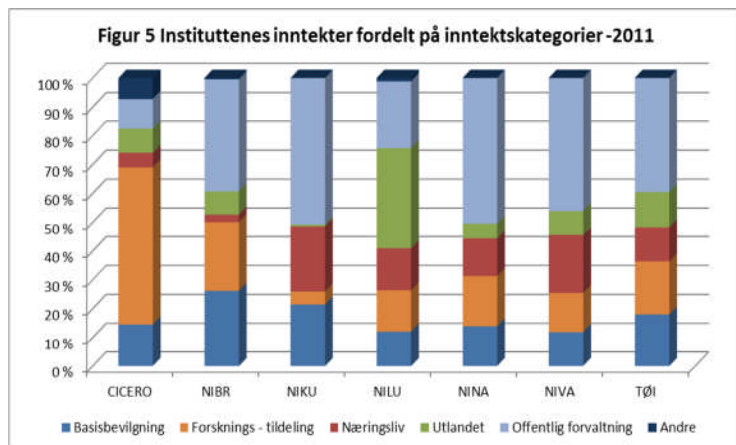
Figur 3 viser hvordan instituttene driftsresultat har variert i perioden 2007 – 2011, se tabell 4. Med unntak av CICERO har alle instituttene hatt negativt driftsresultat i ett eller flere år i perioden 2007 - 2011. Alle instituttene, bortsett fra NIBR og NIKU, hadde positive driftsresultat i 2011. Det gjennomsnittlige driftsresultatet var på 1,8 prosent av driftsinntektene, totalt 19,2 millioner kroner. CICERO lå høyest med 6,1 prosent og NIKU hadde lavest driftsresultat på -7,8 prosent.

3.1.3 Finansiering

For gruppen som helhet var driftsinntektene 1 076 millioner kroner fordelt på de forskjellige inntektskategoriene som vist i figur 4.

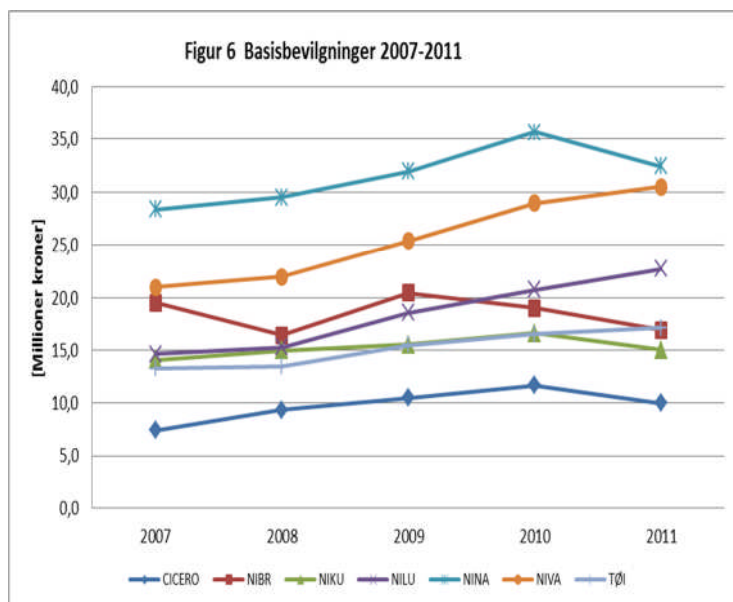
Figuren viser at basisbevilgning utgjør i gjennomsnitt 15 prosent og bevilgninger til forskningsprosjekter fra Forskningsrådet 19 prosent, det vil si at til sammen får miljøinstituttene 34 prosent av sine inntekter gjennom Forskningsrådet. Av driftsinntektene utgjør oppdrags- inntektene 66 prosent. Hele 39 prosent av driftsinntektene kommer fra oppdrag for forvaltningen, 14 prosent er oppdrag fra næringslivet og 12 prosent av driftsinntektene kommer fra utlandet.

Instituttene sine inntekter fra de forskjellige inntektskategorier, varierer sterkt. Det vises til figur 5, se tabell 2 og 7. Med unntak av CICERO, med 10 prosent, har alle instituttene over 22 prosent av sine driftsinntekter fra offentlig forvaltning. NIKU får 46 prosent av sine inntekter fra forvaltningen.

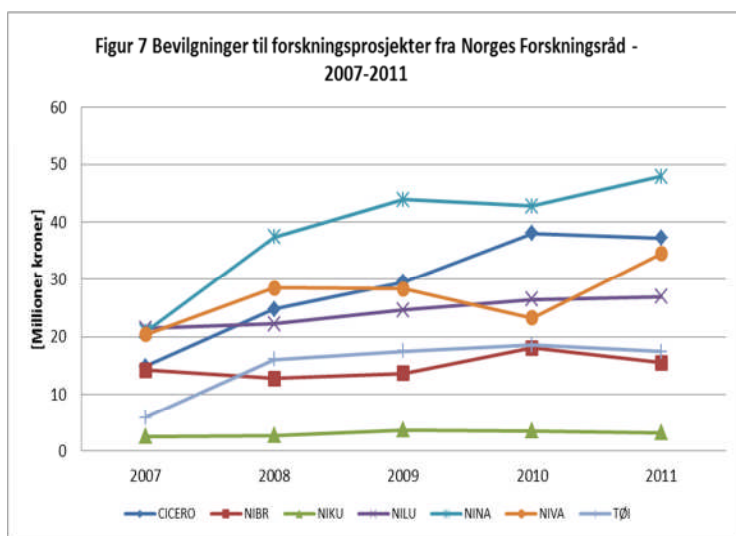
3.1.4 Basisbevilgninger og forskningstildelinger fra Forskningsrådet

Forskningsrådets finansiering av forskningsinstituttene omfatter basisbevilgninger og forskningstildelinger. Forskningsrådet bevilget totalt 326 millioner kroner til miljøinstituttene i 2011, se tabell 5. Dette var en økning på 9 millioner kroner eller 3 prosent i forhold til 2010. Fra 2007 har bevilgningen økt med 55 prosent. Forskningsrådet finansierte med dette 31 prosent av instituttene samlede inntekter i 2011, det samme nivået som i 2010.

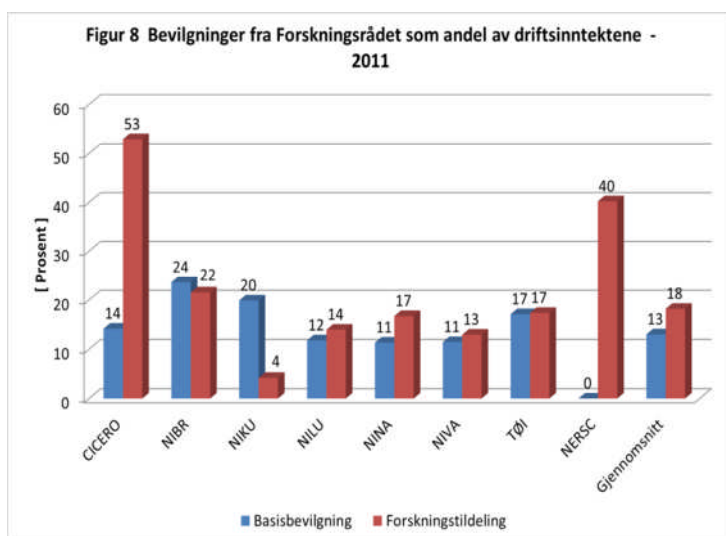
I perioden 2007 – 2011 har basisbevilgningen økt med til sammen 26 millioner kroner eller 18 prosent til 144 millioner kroner. Det var en nedgang fra 2010 til 2011 på 4 millioner kroner, 3 prosent, se tabell 6.

Selv om basisbevilgningen i gjennomsnitt bare utgjør 14 prosent av instituttene sine inntekter, har den en betydelig strategisk verdi fordi den bidrar sterkt til at instituttene kan opprettholde og videreutvikle sin kompetanse og sitt kunnskapsnivå.

Forskningsrådets forsknings-tildelinger til instituttene, prosjekttildeinger, utgjorde 183 millioner kroner i 2011, en økning på 12 millioner kroner, eller 7 prosent, i forhold til 2010. For perioden 2007 - 2011 var økningen 83 millioner kroner, eller 83 prosent. Prosjekttildeingerne bidro med 17 prosent av instituttens samlede inntekter.

Prosjektbevilgningene varierer betydelig fra institutt til institutt. Målt i kroner hadde NINA mest prosjektmidler i 2011, 8 millioner kroner, NIKU hadde minst med 3 millioner kroner. Dette utgjorde henholdsvis 16 og 4 prosent av deres driftsinntekter. Prosjektmidlene til CICERO var 37 millioner kroner, hele 52 prosent av driftsinntektene, men deler av dette sendes videre til andre institutter.

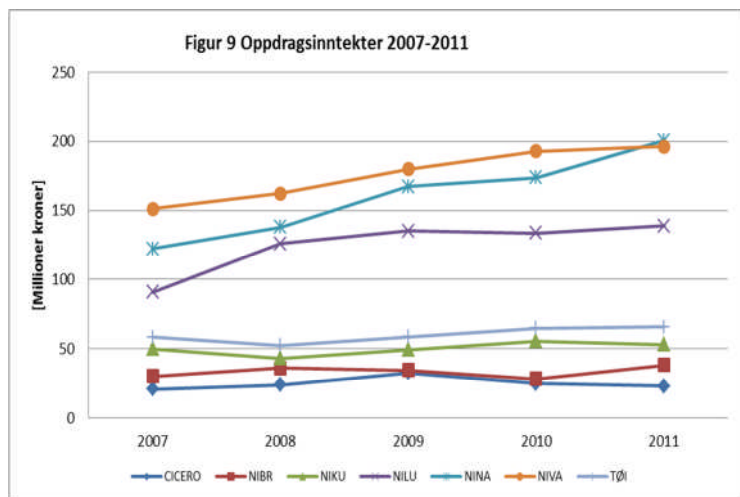

I figur 8 er basisbevilgningene og prosjektbevilgningene fra Forskningsrådet sammenlignet med instituttens driftsinntekter. Tallene over søylene er prosentandeler av driftsinntekter. Basisbevilgningene som andel av inntektene varierer også sterkt. Gjennomsnittet for gruppen er 13 prosent, litt lavere enn i fjor. NIVA og NINA har 11 prosent og NIKU har 20 prosent. NERSC mottok ikke basisbevilgning i 2011 men vil gjøre det fra og med 2012.

Basisbevilgningen utgjør i gjennomsnitt kr 222 000 pr forskerårsverk, se tabell 10. Dette lå i underkant av kr 200 000 frem til 2005 og har økt noe. Det har også vært en økning i antall forskerårsverk. Basisbevilgning pr forskerårsverk varierer sterkt fra institutt til institutt, for TØI utgjør dette kr 285 000 og for NIVA kr 190 000.

Divisjon for vitenskap har basisbevilgningssansvaret for miljøinstituttene. Instituttene henter imidlertid betydelige midler i form av prosjektstøtte fra program og frie prosjekter fra hele Forskningsrådet.

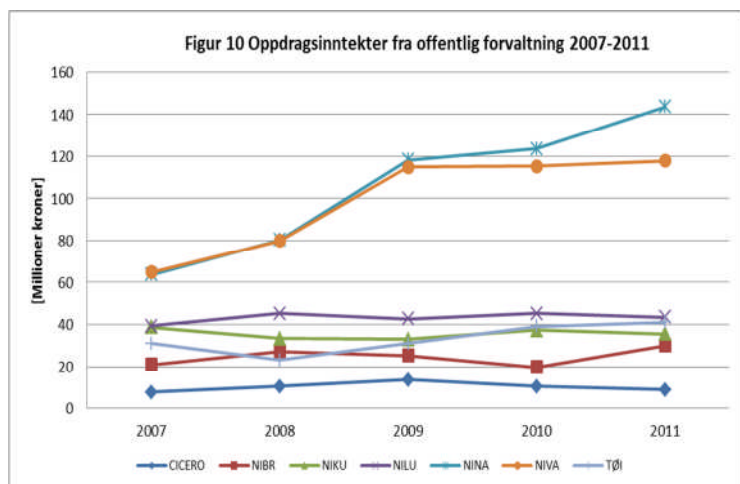
3.1.5 Oppdragsinntekter

Oppdragsinntektene er den delen av driftsinntektene som kommer fra oppdrag for forvaltningen, næringslivet, utlandet og andre. Til sammen utgjør disse 715 millioner kroner, 66 prosent av driftsinntektene. Dette er en økning på 42 millioner kroner eller 6 prosent fra året før. Økningen i perioden 2007 – 2011 er 191 millioner kroner eller 36 prosent. NINA hadde størst økning i oppdragsinntektene på

26 millioner kroner.

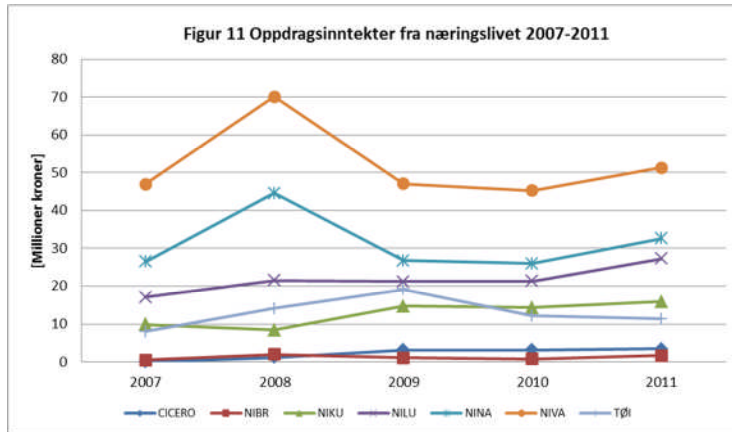
Inntekter fra offentlig forvaltning

Instituttene i denne gruppen er i utgangspunktet opprettet for å bidra til forvaltningens kunnskapsbehov. 420 millioner kroner av inntektene kommer fra forvaltningen i form av oppdrag. Dette er en økning på 30 millioner kroner, 7 prosent, fra 2010. I perioden 2007 – 2011 har økningen vært 154 millioner kroner eller 58 prosent. Til sammen kommer 46 prosent av inntektene fra offentlig forvaltning.

Det er særlig miljøforvaltningen som er oppdragsgivere for miljøinstituttene, men NIBR har også betydelige oppdrag fra KRD, og TØI for Samferdselsdepartementet.

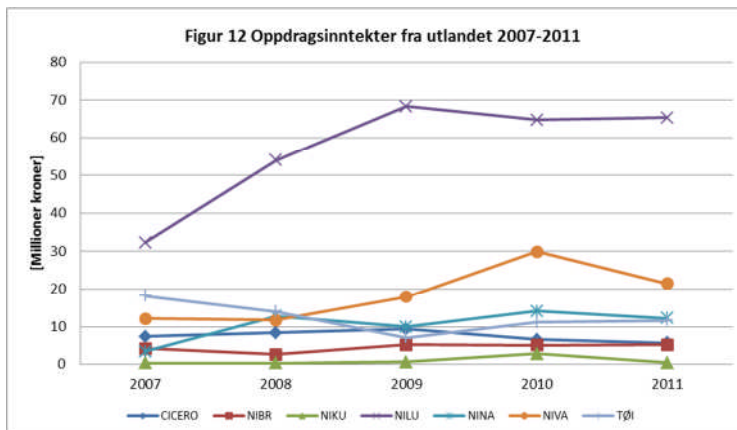
Inntekter fra næringslivet

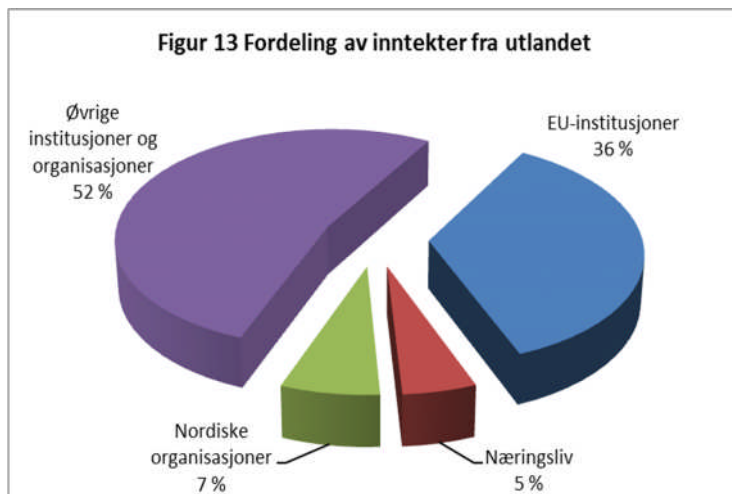
Instituttene kontakt med næringslivet er i stor grad preget av lovpålagte oppdrag. For eksempel har NIVA og NILU oppdrag i forbindelse med utslippstillatelser fra bedrifter. Når det er mistanke om at jorden inneholder fortidsminner, undersøker NIKU grunnen før det graves, og NINA utfører oppdrag for kraftindustrien, oljeindustrien og oppdrettsnæringen.

Dette markedet utgjør 143 millioner kroner eller 16 prosent av instituttene inntekter. Dette er en økning på 20 millioner kroner eller 16 prosent i forhold til 2010. I perioden 2007 – 2011 var økningen 34 millioner kroner eller 30 prosent. Som det fremgår av figur 11 har CICERO og NIBR svært lite av oppdrag for næringslivet. For resten av instituttene er næringslivet en betydelig oppdragsgiver.

Inntekter fra utlandet

Instituttene deltar i internasjonale satsinger, og særlig blir deres kompetanse utnyttet gjennom oppdrag for Verdensbanken og andre tilsvarende organisasjoner. Deltakelse i EU-prosjekter og tilsvarende samarbeidsprosjekter med andre institusjoner er ofte forskningsoppdrag innen anvendt forskning, der det inngår både kompetanseheving og grunnleggende forskning.

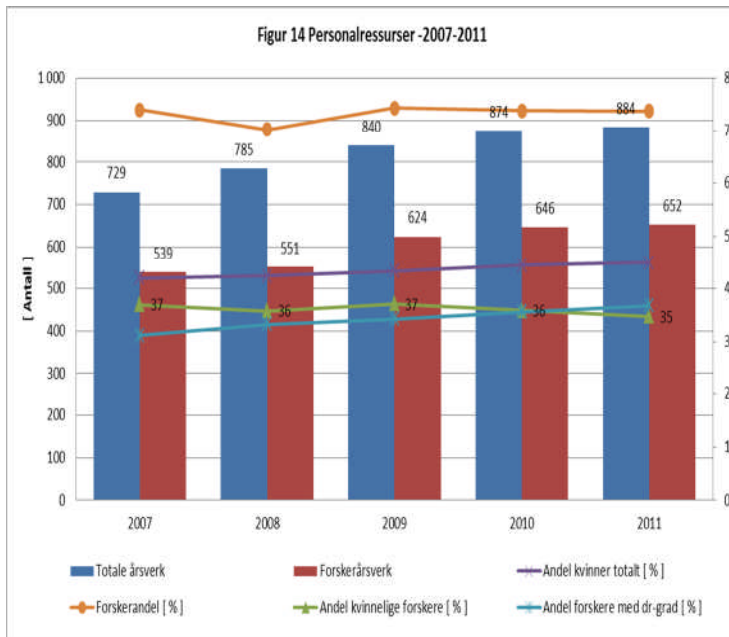

Inntektene fra utlandet, 122 millioner kroner, hadde en nedgang fra 2010 med 13 millioner kroner, tilsvarende 10 prosent. I perioden 2007 - 2011 har det totalt vært en økning på 44 millioner kroner eller 56 prosent. 36 prosent av disse inntektene kommer fra EU, 5 prosent fra utenlandsk næringsliv, 7 prosent fra nordiske organisasjoner og 52 prosent fra øvrige institusjoner og organisasjoner, se tabell 8.

Inntekter fra utenlandske kilder utgjør i gjennomsnitt 12 prosent av instituttene driftsinntekter, men varierer sterkt mellom instituttene, fra NIKU som har 400 000 kroner, det vil si 0,5 prosent, til NILU som har 65 millioner fra utlandet og der dette utgjør 34 prosent i 2011 av inntektene.

3.2 Personalressurser

I 2011 ble det totalt utført 884 årsverk ved miljøinstituttene, en økning på 10 fra 2010. I perioden 2007 – 2011 økte antall årsverk med 155, det vil si 21 prosent.

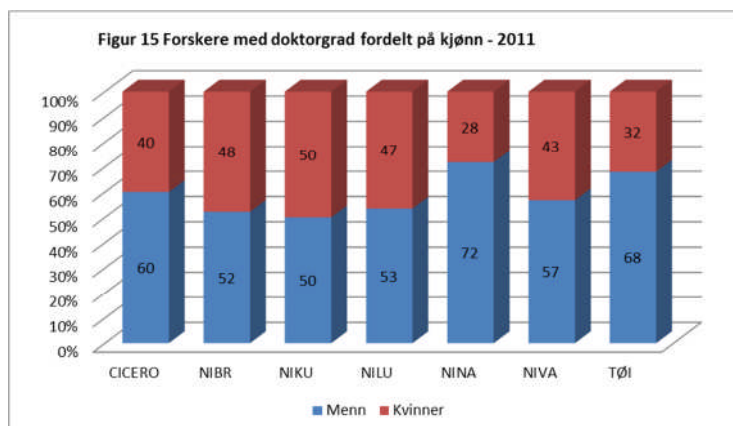
Antall forskerårsverk var 652, se tabell 12. Forskerandelen var i 1999 64 prosent og har i perioden 2007- 2011 ligget på 70 - 75 prosent.

Det er stor variasjon mellom instituttene i andelen årsverk utført av forskere og annet faglig personale. Ved NIBR, NIKU og NIVA står forskere og annet faglig personale for henholdsvis 80-90 prosent av totale årsverk, mens tilsvarende personale bare står for vel halvparten av årsverkene ved NILU. Dette fordi laboratoriedrift utføres av laboratoriepersonell.

Antall ansatte med doktorgrad har i perioden 2007– 2011 økt fra 227 til 325, en økning på 43 prosent, se tabell 18. Gjennomsnittsandelen ligger på 50 prosent. NIKU har lavest andel forskere med doktorgrad, 18 prosent, og CICERO høyest med 62 prosent. Ved fire institutter ble det avlagt 12 doktorgrader i 2011.

Det var 57 forskere som sluttet ved instituttene i 2011 se tabell 13. Tilveksten var 56 personer. Tabell 13 viser til hvilke sektorer disse personene gikk til og hvor de kom fra.

3.3 Likestilling

Figur 14 over viser blant annet at andelen årsverk utført av kvinner ved miljøinstituttene i 2011 var 45 prosent. Det har vært en svak stigning på 5 prosentpoeng i perioden 2007 – 2011.

Forskningsrådet har som mål å øke andelen kvinnelige forskere. Antall kvinnelige forskere ved miljøinstituttene

har økt, og var 271 i 2011. Dette utgjorde 42 prosent. Kvinneandelen har hatt en svak økning, fra 38 prosent i perioden 2007 – 2011.

325 eller 50 prosent av forskerne ved miljøinstituttene hadde doktorgrad i 2011. Av disse er 38 prosent kvinner. Figur 15 viser variasjonen instituttene imellom.

Ved utgangen av 2011 hadde til sammen 75 doktorgradsstipendiater arbeidsplass ved instituttene, se tabell 16, av disse var 45 kvinner og 30 menn. I alt ble det avlagt 12 doktorgrader der de ansatte ved instituttene bidro med veiledning i 2011, de fleste ved NINA. Av disse var 8 kvinner og 4 menn. Videre var instituttene arbeidsplass for 27 hovedfags- og diplomstudenter, 14 var kvinner.

Fra 1. januar 2010 har NIBR, NILU, NINA og NIVA kvinnelige direktører. Tabell 28 viser fordelingen av kvinner og menn i instituttene ledelse. I instituttene styrer satt det 26 menn og 20 kvinner, dette gir en kvinneandel på 43 prosent. I instituttene ledelse var det 18 menn og 21 kvinner, dette gir en kvinneandel på 54 prosent, og i instituttene forskningsledelse var det 25 menn og 23 kvinner som gir en kvinneandel på 48 prosent.

Stillingsstrukturen varierer mye ved instituttene. Basert på data fra instituttene til NIFUs forskerpersonalregister er ansatte i hovedstilling med høyere utdanning per 2010 kategorisert på to nivåer; toppstilling og øvrige stillinger. Toppstillingsnivået omfatter ansatte med doktorgrad og ansatte som ut fra realkompetanse formelt er vurdert til stilling tilsvarende "forsker I" (professorkompetanse) eller "forsker II" (førstestillingskompetanse). Øvrige stillinger vil tilsvare forsker III-nivå, og omfatter i tillegg til forskerstillinger også doktorgradsstipendiater, forskningsassistenter og tilsvarende. Ved miljøinstituttene var kvinneandelen blant forskere og faglig personale i hovedstilling 41 prosent i 2011. I toppstillingsgruppen var 34 prosent kvinner, mens den var 57 prosent i øvrige stillinger.

Det henvises til instituttene egne årsrapporter og til beskrivelsene av instituttene virksomhet fra side 33 når det gjelder instituttene likestillingspolitikk.

3.4 Samarbeidsrelasjoner

Instituttene forskere og annet faglig personale utførte 5 årsverk ved andre institusjoner i bistilling i 2011, se tabell 14. Forskere og annet faglig personale med hovedstilling ved andre institusjoner utførte til sammen 7 årsverk ved instituttene, se tabell 15. Utvekslingen av personale i bistilling skjer hovedsakelig med universiteter og høyskoler og andre forskningsinstitutt.

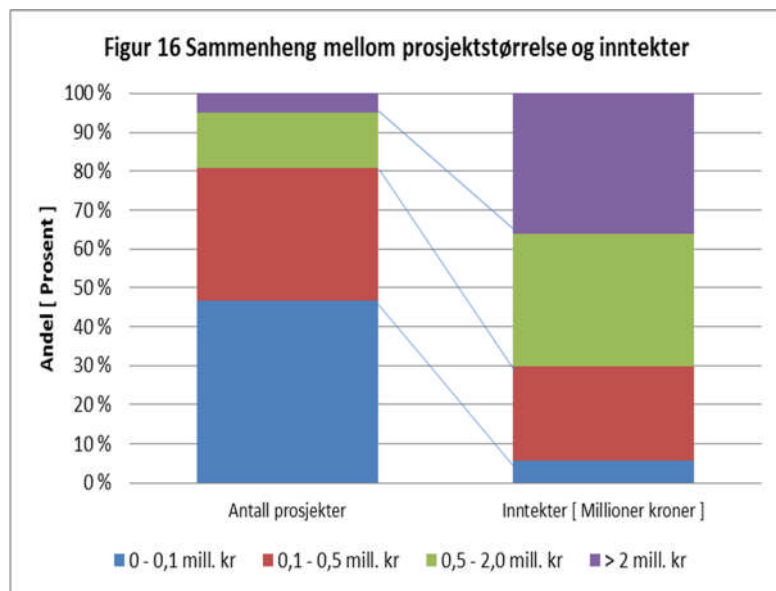
Instituttene oppga at 53 av de ansatte deltok i faglig veiledning av doktorgradskandidater i 2011, se tabell 16. Flest veiledningsforhold var det ved NINA (31) og NILU (10).

En annen samarbeidsindikator er forskerutveksling med andre land. Tabellene 19 og 20 viser instituttene forskerutveksling med utlandet, med varighet to måneder eller lenger. Volumet av gjesteforskere, totalt 83 månedsverk fordelt på 19 forskere, var høyest ved NINA og NIVA med henholdsvis 20 og 55 månedsverk. De fleste kom fra EU-land, 10 personer i 42 måneder.

En forsker fra hver av CICERO, NIBR og NIVA hadde utenlandsopphold på til sammen 15 måneder. Dette er betydelig lavere enn for tidligere år.

3.5 Prosjektportefølje

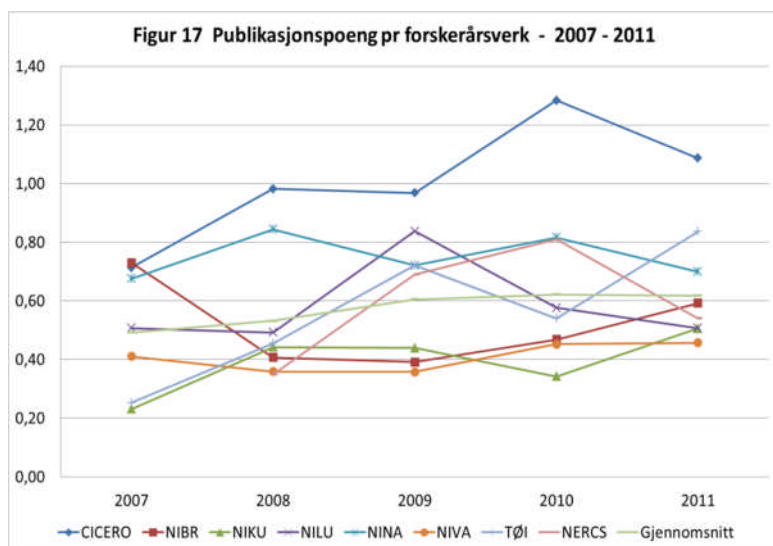
Totalt oppga instituttene at de hadde 3226 prosjekter (jf. Tabell 21). Figur 16 viser at om lag 47 prosent av prosjektene hadde en kostnadsramme på under 100 000 kroner, og samtidig utgjorde disse kun seks prosent av totale prosjektinntekter.

Antall prosjekter i størrelseskategori 100 til 500 tusen kroner utgjorde en tredjedel, mens prosjektinntektene utgjorde nesten en fjerdedel. Antall prosjekter over 2 millioner kroner utgjorde 5 prosent mens inntektene til gjengjeld utgjorde 36 prosent av totale prosjektinntekter. Dette er det samme bildet som tidligere. Instituttene ønsker seg større prosjekter for å bedre sin langsiktige planlegging, og for å få ned utgiftene til akkvisisjon.

3.6 Publisering

Instituttens publisering og formidling fremkommer av tabell 22 Antall vitenskapelig publikasjoner og tabell 23 Annen formidling. Rapporteringen av vitenskapelig publisering ble i 2006 lagt noe om for å kunne brukes i det resultatbaserte tildelingssystemet for basisbevilgningen. Publikasjonspoengene er beregnet i tabell 24.

Forskningsrådet har over tid fokusert sterkt på publisering i internasjonale tidsskrifter med refereeordning, formidling av forskningsresultater og spesielt populærvitenskapelig formidling av forskningsresultater for å få gjort disse kjent ute i samfunnet. Instituttene har tatt denne utfordringen, og statistikken viser en jevn økende aktivitet de siste årene.

Instituttens forskere publiserte til sammen 563 vitenskapelige artikler i periodika eller serier. Videre ble det publisert 47 artikler i antologier og 2 monografier i 2010. Dette var totalt sett en økning i forhold til 2010.

Omregnet til publikasjonspoeng så har disse økt fra 394 til 405 fra 2010 til 2011. Dette er en økning på 2 prosent.

Figur 17 viser publikasjonspoeng pr forskerårsverk. Gjennomsnittet for hele gruppen var i 2011 0,62 mens den i 2010 var 0,61. TØI hadde den største økningen.

I tillegg til de vitenskapelige publikasjonene som instituttene produserte i 2011, publiserte de også en rekke rapporter, fagbøker, bokkapitler, foredrag/posters, populærvitenskapelige artikler, ledere og kommentarer blant annet. Tabell 23 viser at instituttene som er underlagt retningslinjene skrev 537 rapporter i egne rapportserier, 54 rapporter i eksterne rapportserier og 385 rapporter til eksterne oppdragsgivere. Instituttene skrev også til sammen 8 fagbøker, lærebøker og andre selvstendige utgivelser. Videre holdt eller presenterte instituttene 1 208 foredrag eller postere/papers. Artikler og foredrag av populærvitenskapelig art talte til sammen 679 mens antall lederartikler, kommentarer og kronikker utgjorde 103 i 2011. Instituttene var også vertskap for til sammen 56 konferanser eller seminarer i 2011.

Det er påpekt som et dilemma at instituttene måles etter publiseringsvirksomheten og dermed sammenlignes med den akademiske verden. Instituttens hovedoppgave er å utføre anvendt forskning for betalende oppdragsgivere som forventer en sluttrapport eller et produkt som løser deres problemer. Sammenligning av antall og typer rapporter, slik det fremkommer i tabell 23, er lite hensiktsmessig da de kan være svært forskjellige. Antall publikasjonspoeng pr forskerårsverk er likevel relevant fordi alle instituttene har som mål å levere forskning av høy kvalitet på internasjonalt nivå, og da er publisering i internasjonalt anerkjente tidsskrifter en nødvendighet og et relevant mål.

3.7 Øvrige resultater

NILU var det eneste av miljøinstituttene som hadde en nyetablering i 2011 med bedriften PortsEYE AS. Bedriften hadde ingen ansatte ved utgangen av 2011. NILU leverte 25 patentsøknader som gjaldt utlandet, mens NIVA hadde en patentsøknad i Norge. Sistnevnte institutt solgte en lisens i 2011.

3.8 Resultater på indikatorene

I det følgende omtales miljøinstituttens resultater på de fem indikatorene som inngår i Forskningsrådet resultatbaserte finansieringsmodell, der deler av grunnbevilgningen beregnes etter oppnådde skår på disse indikatorene som er; publiseringspoeng, samarbeid med UoH-sektoren, konkurranseutsatte inntekter fra Forskningsrådet, internasjonale inntekter og nasjonale oppdragsinntekter. Tallene i tabellene 1 - 10, som er lagt til grunn for fremstillingen tidligere i denne årsrapporten, er innrapporterte regnskapstall.

Tallene som skal danne grunnlaget for fordelingen av basisbevilgningene avviker noe fra disse ved at de skal gjenspeile den virksomhet som utføres av instituttet. Inntekter skal for eksempel korrigeres for arbeid som er utført av andre. I de konkurranseutsatte inntektene er basisbevilgning, bevilgninger gitt til forvaltningsrettede oppgaver og bidragsinntekter holdt utenfor.

3.8.1 Vitenskapelig publisering

Publikasjonspoeng for perioden 2009 - 2011				
Institutt	2009	2010	2011	Endring10-11 %
CICERO	39,4	57,0	52,3	-8 %
NIBR	22,8	27,4	36,6	33 %
NIKU	29,1	23,4	31,1	41 %
NILU	79,5	55,8	49,7	-11 %
NINA	99,0	121,7	110,2	-9 %
NIVA	58,9	74,6	73,4	-2 %
TØI	44,8	34,2	50,3	47 %
SUM	373,6	394,2	405,6	3 %

I 2011 publiserte miljøinstituttene til sammen 612 vitenskapelige publikasjoner i de tre ulike publikasjonsformene. Av disse var 536 artikler, 47 artikler/bokkapitler i antologi og 2 var monografier. Av artiklene publisert i 2011, var om lag 17 prosent publisert i tidsskrift klassifisert på nivå 2, tilsvarende andel året før var på 19 prosent.

Regnet om til publikasjonspoeng utgjorde de 612 publikasjonene 405 poeng. I forhold til fjoråret var dette 11 poeng mer. Poengøkningen gir marginalt utslag i produktiviteten ved at antall publiseringspoeng per forskerårsverk utgjorde 0,62 i gjennomsnitt i 2011, mot 0,61 i 2010. Selv om det er små endringer for instituttgruppen sett under ett, har noen av instituttene større endringer siste år.

Indikatoren styrer 30 prosent av omfordelingen av basisbevilgningen.

3.8.2 Samarbeid med UoH-sektoren

Avlagte doktorgrader med minst 50 prosent bidrag fra instituttet			
Institutt	2009	2010	2011
CICERO	2	1	0
NIBR	1	0	0
NIKU	0	0	0
NILU	0	0	0
NINA	2	4	3
NIVA	2	0	4
TØI			
SUM	7	5	7

I 2011 ble det avlagt 7 doktorgrader av stipendiater/forskere ved instituttene. Av disse var det fem som ble avlagt med minst 50 prosents bidrag av instituttet ved at enten halvparten av arbeidet ble utført på instituttet eller ved at instituttet finansierte minst halvparten av doktorgradsarbeidet. Til sammenligning ble det avlagt kun fem doktorgrader med minst 50 prosents bidrag fra instituttet året før.

I tillegg til stipendiatsamarbeid samarbeider instituttene med universiteter og høyskoler med forskerutveksling i bistillinger. Til sammen utførte instituttene forskere 4,9 årsverk i bistillinger ved universiteter og høyskoler. Tilsvarende tall i 2010 var 10,6 årsverk. I motsatt retning kom forskere fra universiteter og høyskoler til instituttene og utførte til sammen 5,5 årsverk i bistillinger. Til sammenligning var dette 0,5 årsverk mer enn året før.

[Årsverk] Institutt	Arbeid utført i bistilling ved instituttet av pers fra UoH			Arbeid utført i bistilling i UoH av instituttets pers		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
CICERO	0.6	1	1,6	0.2	0.2	0.2
NIBR	0,8	0.0	0.2	0.3	0.2	0.2
NIKU					0,2	0.2
NILU	0.7	0.4	0,0	1.3	1.9	0,0
NINA	1.9	2,3	2.1	1.0	1.4	1.2
NIVA	0.5	0.7	0.7	1,5	2,2	2.2
TØI	0,5	0.5	0.9	3,4	4,5	0,9
SUM	5,1	5.0	5.5	7,7	10,6	4,9

Disse to indikatorene styrer hver 5 prosent av omfordelingen av basisbevilgningen. Tallene er forholdsvis små slik at en endring på en enhet gir forholdsvis store utslag.

3.8.3 Inntekter fra internasjonale kilder

Instituttene mottok til sammen om lag 120 millioner kroner fra utlandet i 2011 til aktivitet ved eget institutt. Til sammenligning var beløpet 132 millioner kroner i 2010, noe som betyr en nedgang på 9 prosent. Fem av instituttene hadde nedgang i oppdragsinntektene fra utlandet fra 2010 til 2011, mens de resterende to instituttene hadde vekst. Indikatoren styrer 15 prosent av omfordelingen av basisbevilgningen.

Institutt	2009	2010	2011	Endring %
CICERO	8.9	6.0	5.6	-6 %
NIBR	4.8	4.6	4.4	-5 %
NIKU	0,6	2.9	0,4	-85 %
NILU	67.6	64.1	64.6	1 %
NINA	9.9	14.1	12.2	-13 %
NIVA	18.0	30.0	21.5	-28 %
TØI	7.1	11.2	11.6	4 %
SUM	117.0	132.8	120.3	-9 %

3.8.4 Konkurransetsatte inntekter fra Norges forskningsråd

Konkurransetsatte inntekter fra Forskningsrådet [millioner kroner]:				
Institutt	2009	2010	2011	Endring 2010-2011 %
CICERO	19.0	28.3	33.9	20 %
NIBR	12.6	15.7	14.4	-8 %
NIKU	3.7	3.5	3.2	-10 %
NILU	15.9	20.5	23.3	14 %
NINA	43.9	42.7	47.9	12 %
NIVA	25.3	19.6	31.8	62 %
TØI	17.5	18.5	10.5	-43 %
SUM	138.1	148.8	165.0	11 %

Miljøinstituttene hadde til sammen om lag 165 millioner kroner i konkurranseutsatte oppdragsinntekter fra Norges forskningsråd i 2011. Dette omfattet både midler gitt som forskningstilodelinger og som andre inntekter fra Forskningsrådet. Sammenlignet med 2010 var dette en økning på 16 millioner kroner eller 11 prosent. Mens tre av instituttene økte sine oppdragsinntekter fra Forskningsrådet, fikk fire institutter redusert sine. Indikatoren styrer 10 prosent av omfordelingen av basisbevilgningen.

3.8.5 Nasjonale oppdragsinntekter

Nasjonale oppdragsinntekter [Millioner kroner]				
Institutt	2009	2010	2011	Endring 2010-2011 %
CICERO	15.9	12.1	13.8	14 %
NIBR	24.7	17.4	23.3	34 %
NIKU	47.7	51.7	51.5	0 %
NILU	64.1	65.1	69.7	7 %
NINA	157.2	150.1	146.8	-8 %
NIVA	144.4	147.5	169.1	15 %
TØI	50.2	51.2	48.8	-5 %
SUM	504.1	504.0	522.9	4 %

I de nasjonale oppdragsinntektene inngår inntekter fra departementer og underliggende enheter, fylker og kommuner, bedrifter og fra private, fond og fra andre. Til sammen mottok instituttene 523 millioner kroner i 2011, dette var en økning på 19 millioner fra 2010. To av instituttene fikk redusert sine nasjonale oppdragsinntekter, et institutt hadde like mye som året før, mens tre av instituttene økte sine. Indikatoren styrer 35 prosent av omfordelingen av basisbevilgningen.

3.9 Resultater fra strategiske instituttprogram som ble avsluttet i 2011

De siste strategiske instituttprogram som ble startet i 2006 ble avsluttet i 2011. I det følgende gis en kort oppsummering av resultatene.

3.9.1 CICERO

Prosjektnummer	Navn	
172523	CLIMATE: Adapting to extreme weather in the municipalities: what, how and why? Prosjektleder: Ilan Kelman	
Varighet	Bevilgning 2011	Totalt bevilget
2006 – 2011	[kr]	[kr]
CICERO	400 000	3 750 000
Bioforsk jord og miljø	150 000	2 300 000
NIBR	100 000	1 000 000
NIKU	250 000	2 500 000
NILU	300 000	3 000 000
NINA	150 000	1 500 000
NIVA	150 000	1 500 000
Sum	1 500 000	15 550 000

Programmet var et samarbeidsprosjekt som ble ledet av CICERO. Pengene ble gitt til CICERO som fordelte de videre.

Klima SIP gikk fra 2006 til 2011. Den ble finansiert av Norges Forskningsråd og involverte syv norske forskningsinstitutter. Målet til prosjektet var å bistå norske kommuner i arbeidet med tilpasning til ekstremvær. Hovedfokuset var å gjøre original forskning for å kunne bistå kommuner som står overfor utfordringer knyttet til ekstremvær i forbindelse med klimaendringer på kort og lang sikt. Tre sektorer fikk spesiell oppmerksomhet: *drikkevannsforsyning, kulturarv og flom/naturmiljø*, og da igjen alle med et spesielt fokus på norske forhold.

Hovedfunnene som ble gjort dreide seg om:

- Forutsi hvordan klimaendringer påvirker avrenning og tap av jordsmonn og næringsstoffer i landbruksområder i forskjellige nedbørsfelt
- Hvordan nedbør under klimaendringer vil påvirke overflatevann spesielt i forhold til organisk materiale, farge, fekal forurensing og to parasitter, *Cryptosporidium* og *Giardia*, og hvordan endrede vannbehandlingsmetoder kan redusere disse risikoene
- Hvordan klimaendringer i samspill med potensiell reduksjon i luftforurensing kan påvirke vedlikeholdskostnader på bygningsfasader, spesielt for metaller og stein
- Råd i forhold til et rammeverk for å overvåke og vedlikeholde kulturarv som blir utsatt for klimaendringer
- Biodiversiteten på flomsletter, hvordan klimaendringer vil påvirke dette, og råd for å opprettholde biodiversitet
- Dagens utfordringer i forhold til styringsmekanismer og flomvern, og mulig nødvendige endringer på kommunalt og nasjonalt nivå under klimaendringer
- Informasjonskilder brukt av kommunale beslutningstakere i Norge hva gjelder klimaendringer så vel som deres kunnskap om temaet og interesse for politikfeltet

Basert på oppnådde resultater samt aspekter som ikke var dekket av prosjektet, er det foreslått en forskningsagenda for fremtidig arbeid, som indikerer nødvendigheten av å innarbeide klimaendringer i et videre sett av bærekrafttemaer, for å sikre at det ikke blir isolert eller et tema som kun blir et fokus for kommunal styring.

3.9.2 NIKU

Prosjektnummer 172522	Navn PRECARE: Conservation of cultural heritage - careful management of changes Prosjektleder: Anne Sætren.	
Varighet	Bevilgning 2010 / 2011	Totalt bevilget
2006 – 2010, forlenget til 2011	Kr 2 070 000 / kr 200 000	Kr 10 000 000

Det strategiske instituttprogrammet PRECARE har hatt som målsetting å videreutvikle NIKUs ledende fagkompetanse innenfor sentrale felt som dokumentasjon, overvåking og konservering av kulturminner, samt styrke forskningsbasert kunnskap om verditilskrivelsesprosesser og ny bruk av kulturminner i dagens samfunn.

Metodiske utprøvinger av ny mobil og digital teknologi har stått sentralt og røntgen og skanning har blitt prøvd ut som dokumentasjons- og undersøkelsesmetode av kulturminner. Digitalt og mobilt røntgenutstyr ble testet med hensyn på kvalitet og egnethet for ulike typer kulturminneobjekter, blant annet bygninger. Resultatene viste at bruk av røntgen kan gi målrettede og nøyaktige resultater som kan bidra til og minimerte inngrep i objekter og kulturminner. Utstyret er raskt å bruke og kan benyttes i felt slik at det også kan bidra til kostnadsinnsparinger. Videre har man arbeidet med å videreutvikle og implementere 3D-skanning som dokumentasjons-, overvåkings- og undersøkelsesmetode i tre ulike skalaer: mindre objekter, bygninger og større strukturer, samt landskapsnivået gjennom luftbåren skanner. Skanning av bygningsstrukturer er nytt i Norge, og innenfor prosjektet ble blant annet søylerekken på Domkirkeodden på Hamar, Selje kloster og Urnes stavkirke dokumentert ved hjelp av flere ulike skannere. Metoden åpner for en effektiv og nøyaktig overvåking av bygningsstrukturer og legger til rette for tidlig identifikasjon av blant annet setningsskader og andre bevegelser i kulturminnene. Resultatene viste også at metoden kan bidra til mer nøyaktige oppmålingstegninger, men utfordringene for framtidig utviklingsarbeid ligger blant annet i datatolkning og integrering av detaljer som er skjult i en bygget struktur.

Det er gjennomført flere prosjekter relatert til verditilskrivelse og endret bruk innenfor det overordnede temaet «Felleskapets bygg og anlegg». Man har blant annet funnet at bygninger tilskrives viktige verdier og betydninger som ikke nødvendigvis fanges opp av den offentlige kulturminneforvaltningens tradisjonelle kriterier. Verdiene kan i stor grad være knyttet til sosiale prosesser og aktiviteter i bygningene i nåtid. Enkelte bygninger kan også gjennom trussel om tap aktiveres som symboler og identitetsbærere både for individer, stedet og lokalsamfunnet.

Prosjektnummer	Navn	
172537	CONtinuity and Change - Cultural ENvironments and SUSTainable landscape development –CONCENSUS Prosjektleder: Birgitte Skar	
Varighet	Bevilgning 2010, siste ordinære bevilgning	Totalt bevilget
2006 – 2010, forlenget til 2011	[kr]	[kr]
NIBR	500 000	2 500 000
NIKU	3 520 000	17 000 000
NINA	150 000	750 000
Sum	4 170 000	20 250 000

Det strategiske instituttprogram CONCENSUS har fokusert på å bygge NIKUs kompetanse på behandling av kulturminner i en landskapssammenheng. Gjennom programmet har en jobbet med kulturmiljøer langs et tverrsnitt i landskapet som omfatter kysten, jordbrukslandskapet, skogen og vassdragene, fjellet og samiske kulturmiljøer i nord. Arbeidet har konsentrert seg om de utfordringer som ligger i ukontrollert tap av kulturminner og -miljøer som følge av utviklingen innen arealkrevende næringer og sektorer, trender som ofte er internasjonale i sin karakter. Flere prosjekter omhandler også integrering av kulturminnehensyn i planlegging, virkningene av forskjellige typer vern og effekter av virkemiddelbruk. Blant annet har forskning relatert til bruk av kulturmiljøer som grunnlag for lokal verdiskaping vært et viktig tyngdepunkt. Gjennom programmet er den tverrfaglige tilnærmingen utvidet fra kultur - natur til også å omfatte samfunn.

En studie om livsform og kulturarv på Vega viser hvordan man har adoptert kulturarvsverdier som er utpekt nasjonalt og internasjonalt gjennom en forhandlingsprosess som involverer en refortolkning som gjør Vegas verdensarv meningsfull lokalt – men som samtidig medfører at den privatiseres gjennom identifikasjon. Prosjektet viser hvordan natur- og kulturarv er noe som er foranderlig, prosessuelt, sammensatt, komplekst og omstridt – og noe som kan bidra til å transformere steder. Videre har man analysert transformasjonsprosessene på Vega som følge av UNESCO listeføringen i 2004. Prosjektet peker på utfordringene mellom det å opprettholde bosetning og næring og samtidig ivareta de viktige kulturmiljøverdier, som er grunnlaget for verdensarven.

Metoden deltagende GIS er brukt i Finnmark for å kartlegge kulturminner, og eldre bruksområder relaterte til rettighetsspørsmål kan dermed innlemmes i forvaltningen på en ny måte. På samme vis har kartlegging av fangstanlegg for rein i Finnmark gitt en viktig forståelse av bruken av reinressursen og landskapsbruken forut for domestiseringen av rein i området. Videre viser undersøkelser av samiske helligsteder at kulturminnemyndighetene står overfor flere utfordringer i forvaltningen av slike lokaliteter, spesielt grunnet hemmelighold. Det er foreslått metodikk og retningslinjer som kan benyttes ved registrering, avgrensning og sårbarhetsvurdering og det. Prosjektet understreker betydningen av at slike helligsteder blir kjent, både av hensyn til lokal identitet og i forhold til bevaring.

Prosjektnummer 172700	Navn Processes of change in urban environments: cultural heritage, urban development and regionalism Prosjektleder: Grete Swensen	
Varighet	Bevilgning 2010 / 2011	Totalt bevilget
2006 – 2010, forlenget til 2011	Kr 2 110 000 / Kr 300 000	Kr 13 000 000

Det strategiske instituttprogrammet BY har hatt som overordnede mål å bygge opp NIKUs kompetanse på forvaltning av byenes kulturminner og kulturmiljøer. Det har vært satset på å få mer kunnskap om byutvikling og eldre urbane strukturer, å identifisere drivkrefter og endringsprosesser i dagens byer og å evaluere de historiske kulturmiljøenes betydning i dagens byutvikling.

Som ledd i arbeidet med å styrke kunnskapen om byutvikling og eldre urbane strukturer, har problemstillinger tilknyttet forvaltning av middelalderbyene stått i fokus. Norge har et av verdens strengeste lovverk med hensyn til vern av forhistoriske og middelalderse arkeologiske kulturminner. Kulturlag som er blitt akkumulert i de samme byene etter reformasjonen i 1537, samt i byene som vokste fram under den nye urbaniseringsbølgen som fant sted i Norge på 16- og 1700-tallet, omfattes derimot ikke av Kulturminneloven, og er dermed av vernemyndighetene ikke gitt en tilsvarende verne- eller kunnskapsstatus. Prosjektet har bidratt til å utvikle nasjonalt samarbeid på temaene etterreformatorisk arkeologi som omhandler synliggjøring og bruk av nyere kulturlag i by samt byer som randlandskap. Begge disse satsingene har resultert i prosjekter innenfor programmet Miljø2015. Flere av prosjektene har gjennom den kunnskapsbyggingen de er ledd i, gitt grunnlag for FoU-prosjekter for forvaltningen og kan dermed på sikt være et ledd i arbeidet med å utvikle nye arbeidsmarker. Det gjelder bl.a. arbeidet med industriminne og sentrumsutvikling med kulturminner som ressurs i et flerkulturelt og fragmentert bymiljø. I etterkant av etterkrigstidas sonedeling kom det på slutten av 1960-tallet en reaksjon. Fra dagens ståsted er det overraskende å se hvor mange byområder – både hele byer og store og sentrale deler av byer – som ble regulert til bevaring etter at denne lovhjemmelen for første gang kom med i bygningsloven av 1965. Det er blitt undersøkt hva som har bidratt til at verneprosessen har fungert tilfredsstillende fra et verneforvaltningsmessig synspunkt. Bevisst politikk og brede prosesser som involverer sivilsamfunnet som medspiller viser seg å ha vært en av de mest avgjørende faktorene.

3.9.3 NINA

Prosjektnummer 172532	Navn Coastal ecosystems: Human impact and ecosystem indicators Prosjektleder: Per Fauchald	
Varighet	Bevilgning 2011.	Totalt bevilget
2006 – 2011	Kr 2 000 000	Kr 12 000 000

Økosystemeffekter av fiske

- Torsk spiser sild mens sild spiser torskeyngel. Vi har vist at denne trofiske tilbakekoblingsmekanismen kan være viktig for økosystemdynamikken i Nordsjøen hvor selektivt fiske på torsk eller sild vil kunne føre til skift mellom et silde- eller torskedominert økosystem.

- Sild og brisling er sentrale arter i Nordsjøen, vi har vist at bestandene av disse artene påvirker mengden og sammensetningen av dyreplankton, samtidig som de påvirker mengden overvintrende sjøfugl. Et økosystem som domineres av et slikt intermediært trofisk nivå kalles et vepsetaljesystem.
- Overfiske av torsk på Scotian Shelf utenfor Canada har hatt store konsekvenser for økosystemet. Vi har studert effektene på biodiversitet, og viser at en stor bestand av torsk ser ut til å homogenisere byttedyrsamfunnet. Denne egenskapen kan være knyttet til torskens rolle som generalist predator i systemet.

Økosystemeffekter av akvakultur

- Vi har studert effekten av oppdrettsanlegg på kystøkosystemet. Vi viser at oppdrettsanlegg kan fungere som ”økologiske feller” gjennom å tiltrekke seg store mengder villfisk, med sei og torsk som de to vanligste artene.
- Vi fant få umiddelbare negative effekter på villfisken med hensyn til konsumkvalitet. Villfisk nær oppdrettsanlegg var fetere og større, og hadde ikke nevneverdig større parasittbelastning eller konsentrasjoner av miljøgifter.

Tidsseriestudier på laksefisk

- Tidsserier fra sørvestlandet viser at overlevelse og vekst av ørret under sjøopphold varierte med tidspunkt for utvandring og storskala klimaindekser. Tidlig utvandring til sjøen ga et lengre sjøopphold, og dermed høyere vekst, men lavere overlevelse.
- Tidsserier fra Finnmark viser at tilvekst hos laks varierte mer synkront mellom nærliggende enn mellom fjerntliggende bestander. Tilveksten var igjen korrelert med sjøtemperaturen i havområdet nærmest den enkelte elv.
- Vi viser at overlevelse av laksefisk fra samme elv varierte synkront. Ved høy overlevelse av sjørøye var det også høy overlevelse av laks og ørret. Høy overlevelse var assosiert med høy tilvekst, som igjen var relatert til klima.
- Diettstudier viser at pelagiske fiskelarver er et viktig næringsemne for laks i tidlig sjøfase.

Tidsserier på sjøfugl

- Vi viser negative sammenhenger mellom klimaindekser og voksenoverlevelse for de fleste sjøfuglarter i Nord Atlanteren. Styrken på sammenhengene er avhengig av artenes livshistorie. Arter med høy overlevelse og liten kullstørrelse (for eksempel alkefugl) har lavere responser enn arter med lavere overlevelse og større kull (for eksempel terner).
- Vi har gjennomført analyser av forholdet mellom klima og overlevelse av to morfer hos lomvi (lomvi/ringvi). Ringvi er en genetisk distinkt morf som responderte negativt på økt sjøtemperatur, mens lomvi responderte positivt. Dette studiet viser at klima har potensiale til å endre gensammensetningen i populasjoner over tid.
- Tidligere studier har antydnet at loddebestanden har vært sentral for bestandsdynamikken til lomvi i Barentshavet. Våre analyser indikerer imidlertid at torskeyngel er det byttedyret som forklarer mest av bestandsendringen. Lomvi mater ungene sine med lodde og sild, men nye undersøkelser viser at fiskeyngel dominerer dietten til de voksne.

3.9.4 NIVA

Prosjektnummer	Navn	
172531	Ecological risk from organic contaminants in marine sediments - mobilisation and impact Prosjektleder: Kristoffer Næs	
Varighet	Bevilgning 2010 som var siste år med bevilgning.	Totalt bevilget
2006 – 2010, forlenget til 2011	Kr 750 000	Kr 5 196 000

Konsekvenser og forvaltning av, samt eventuelle tiltak mot forurensede sedimenter er en stor miljømessig utfordring i Norge. Problemstillingene er komplekse og det er viktig å ha god forståelse for den risikoen sedimentene representerer. Det strategiske instituttprogrammet «Sedrisk» har derfor hatt som mål å bedre det vitenskapelige grunnlaget for å bedømme hvilken risiko forurensede sedimenter representerer for økosystemet, dels også og for human helse.

Noen viktige hovedfunn er:

- Allmenngyldige standardverdier i generelle risikovurderingsverktøy (som f. eks. Klifs veileder for risikovurdering av forurenset sediment) overestimerer generelt opptak av miljøgifter i organismer og utlekking til vannmassen.
- Risiko målt som utlekking og opptak i organismer kan variere med flere størrelsesordener for områder med samme konsentrasjon av forurensing i sedimentene.
- Variasjoner i utlekking som følge av ulik mekanisk forstyrrelse, f.eks. propelloppvirvling, ga opp til 100x større utlekking enn når sedimentene bare var påvirket av naturlig faunaaktivitet.
- Resultatene viste klare sammenhenger mellom konsentrasjon i porevann, opptak i organismer og utlekking.
- En følsomhetsanalyse identifiserte 5 variable (sedimentasjon av organisk materiale, biomodifisert diffusjon, likevektskoeffisienten sediment-vann, biokonsentreringsfaktoren, partikkeloppvirvling ved skipsbevegelser) som er spesielt viktig å angi med god stedsspesifikk nøyaktighet for å gi en reell vurdering av risiko for spredning av miljøgifter til overliggende vannmasser og eksponering til næringsnettet. Dette innebærer at risikovurderingene vil kunne gjøres betydelig sikrere basert på steds-spesifikke målinger av en eller flere av disse parameterne.

Sedrisk-prosjektet har en betydelig nytteverdi både for forskning, samfunn og næringsliv. Dette begrunnes i at prosjektet har utført forskning særlig knyttet til forvaltningsproblematikk rundt forurensede sedimenter og usikkerheten i de risikovurderingsmetodene som anvendes i den sammenheng. Prosjektet har levert 10 vitenskapelige artikler, 2 mastergradsoppgaver og flere foredrag. En av de vitenskapelige artiklene ble fanget opp og gjengitt i «Science for Environment Policy», EUs miljønyhetsbrev for politikere og forvaltere som distribueres til over 12000 abonnenter. Her ble viktigheten av våre funn påpekt.

3.9.5 TØI

TØIs strategiske satsinger var finansiert fra Samferdselsdepartementet med 5,5 millioner kroner i 2011.

Prosjektnummer	Navn	
171385	Kommunikasjoner, vekstkraftige regioner og regional fordeling Prosjektleder: Jon Inge Lian	
Varighet	Bevilgning 2010 / 2011	Totalt bevilget
2006 – 2010, forlenget til 2011	Kr 533 333 / 266 667	Kr 3 900 000

Hovedmålet med dette instituttprogrammet var å frambringe forskningsbasert kunnskap om sammenhenger mellom transporttiltak og regionale utviklingstrekk, samt å bidra til å utvikle et teoretisk og metodisk grunnlag som forener geografisk og samfunnsøkonomisk analyse av transporttiltaks effekter på regional utvikling.

Perifere områder har en ulempe knyttet til avstand. Denne ulempen er i relativ stor grad redusert over tid som følge av utbygging av infrastruktur og transporttilbud. Gjennom arbeidet i SIP'et har vi påvist en statistisk sammenheng mellom store veginvesteringer og befolkningsutviklingen i nærliggende kommuner. Samtidig viser dybdestudier at når regionsentre knyttes sammen med reisetider på inntil 45-50 minutter, legger dette til rette for styrking av servicetilbudet i regionen og det regionale arbeidsmarkedet. Hvor sterkt servicetilbudet blir, avhenger av det lokale befolkningsgrunnlaget, men eksempelstudiene viser at en størrelsesorden på 10 000 - 30 000 innbyggere synes tilstrekkelig for å bygge opp et tilbud godt nok for å stoppe handelslekkasjen til nærliggende større byer. Dette bidrar igjen til å skape en større region med et bredere og mer variert arbeidsmarked, som gir økt fleksibilitet både når det gjelder sysselsettingsmuligheter og bedrifters mulighet til å skaffe den kompetanse de behøver. Opplevelsen av en større region med et bredere tilbud bidrar til å styrke et områdes attraktivitet når det gjelder bosetting og tilflytting. Ulempen er økt trafikk, og noen bedrifter og områder vil også merke negative omfordelingseffekter av økt konkurranse. Viktige sektorer, særlig servicesektorene, tar ut de gevinster som år med vegbygging gir mulighet for. Sykehus, skoler, postkontor, butikker, meierier og engroslagre slås sammen for å oppnå bedre drift eller et bedre tilbud. Selv om infrastruktur utvikles for å fremme regional utvikling, er regionale konsentrasjonsprosesser ofte resultatet.

Parallelt med de empiriske undersøkelsene har SIPen bidratt til at vi har kunnet knytte og utvikle kontakt med verdensledende forskere på feltet. Vi har således fått anledning til å jobbe med grunnleggende metodeproblemer og kompetansebyggende tiltak som har gitt opphav til internasjonal publisering av resultatene i anerkjente tidsskrifter.

Prosjektnummer	Navn	
184899	Tid og usikkerhet Prosjektleder: Harald Minken	
Varighet	Bevilgning 2010 / 2011	Totalt bevilget
2006 – 2010, forlenget til 2011	Kr 666 660 / kr 333 334	Kr 3 000 000

Hovedmålet med programmet var å forbedre grunnlaget for de samfunnsøkonomiske analysene på transportområdet. Bedre verdsetting av redusert transporttid og transporttidsusikkerhet og om hvordan disse enhetsverdiene fordeler seg over populasjonen av

reisende og avhenger av andre variable som inntekt, køforhold ble fokusert. Dette har ikke bare betydning for samfunnsøkonomiske lønnsomhetsvurderinger av infrastrukturinvesteringer, men også for forståelse og modellering av de reisendes tilpasning til endringer i transporttilbudet, og for vurdering av samfunnsøkonomiske og fordelingsmessige aspekter ved tiltak som vegprising og bompenger.

Parallelt med programmet har vi på oppdrag fra transportetatene gjennomført flere empiriske undersøkelser for både person- og godstransport. SIPen har bidratt til at vi til støtte for disse undersøkelsene har kunnet knytte og utnytte kontakt med verdensledende forskere på feltet. Vi har således ikke bare kopiert tidligere gjennomførte undersøkelser, men fått anledning til å jobbe med grunnleggende metodeproblemer og kompetansebyggende tiltak som har gitt opphav til både internasjonal publisering av resultatene og initiering av 3 doktorgradsarbeider.

Utover verdsetting av tradisjonelle tidsbesparelser er det av særlig betydning at vi har kommet i gang med arbeider knyttet til verdien av pålitelighet i transportsystemet. Et eksempel er jernbanetransporter der en har kommet fram til at transportkjøpernes verdsetting av framføringstid er betydelig høyere enn det en tidligere har regnet med og at verdsettingen av en times forsinkelse igjen er 5-6 ganger høyere enn verdsetting av framføringstiden. Dette betyr at tiltak som reduserer transporttid – og spesielt forsinkelser på jernbanen er adskillig mer lønnsomt for brukerne og samfunnet enn det en tidligere har regnet med.

4 Vurdering av utviklingen

Miljøinstituttene samlede driftsresultat har vært positivt de siste tre årene. For 2009 var det et lite driftsoverskudd på 4,2 millioner kroner eller +0,4 prosent av driftsinntektene. For 2010 var dette vesentlig bedre med et driftsoverskudd på 35 millioner kroner eller + 3,4 prosent, mens det for 2011 var et driftsoverskudd på 19 millioner kroner tilsvarende + 1,8 prosent av driftsinntektene.

Instituttene ønsker seg bedre betingelser når det gjelder:

- Dyrt akkvisisjonsarbeid på grunn av mye søknadsskriving og, etter deres mening, unødig bruk av anbud.
- Dårlig dekning på EU-prosjekter. Forskningsrådet har i 2011, etter oppdrag fra Kunnskapsdepartementet, utviklet en nytt stimulerings tiltak, STIM-EU, som skal gjøre det mer attraktivt for instituttene å delta i EUs rammeprogram. Instituttene ønsker seg også bedre stønadsordninger for å utarbeide søknader til EU-systemet.

Miljøinstituttene påpekt behovet for en mer samordnet instituttpolitikk, og mener det er irrasjonelt at forskjellige departementer bygger opp egen kompetanse på områder der miljøinstituttene allerede har et godt kompetansegrunnlag. Miljøinstituttene ønsker at dette kan løses med mer samarbeid på tvers av departementsgrensene. Blant annet i lys av Forskningsmeldingens målsetning om "et velfungerende forskningssystem" der samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon er stikkord, mener Forskningsrådet det er uheldig å bygge opp dublerende kompetanse i ulike miljøer på denne måten. Det er potensial for bedre dialog og samarbeid mellom aktuelle departementer og instituttene på dette området.

Når det for øvrig gjelder utviklingen i perioden 2007–2011 har det vært sterk vekst og positiv utvikling på mange områder:

- Antall årsverk har steget med 159 til 844, eller 21 prosent
- Antall forskerårsverk har steget med 113 til 652, eller 21 prosent.
- Det økonomiske grunnlaget er endret svært mye i perioden:
 - Driftsinntektene har steget med 303 millioner kroner til 1.06 milliard, det vil si 40 prosent.
 - Basisbevilgningene har steget med 27 millioner kroner til 145 millioner kroner, det vil si 23 prosent.
 - Inntekter fra offentlig forvaltning har steget med 153 millioner kroner til 420 millioner kroner, det vil si 58 prosent.
 - Tildelingene fra Forskningsrådet til forskningsprosjekter har økt med 83 millioner kroner til 183 millioner kroner eller 83 prosent.
 - Inntekter fra utlandet har økt med 44 millioner kroner til 122 millioner kroner, det vil si 56 prosent. Dette viser at instituttene har tatt utfordringen og engasjert seg internasjonalt.
 - Inntekter fra næringslivet har økt med 34 millioner kroner til 143 millioner kroner, en økning på 31 prosent.
- Antall publikasjoner har økt både totalt og pr forskerårsverk. Publiseringspoeng har økt fra 394 til 405, det vil si 3 prosent fra 2010 til 2011.
- Det har skjedd flere nyetableringer ved NILU og NIVA i perioden 2007 – 2011.
- Instituttene egenkapitalsituasjon er fortsatt god.

5 Rapport fra instituttene

5.1 CICERO Senter for klimaforskning

2011 Økonomi	Andel		Personal og faglige resultater	
	[1 000 kr]	[%]		
Grunnbevilgning	7 655	11	Ansatte	
SIP	2 315	3	Årsverk totalt	67
Forskningsrådet ex. basisbevilg.	37 234	53	Herav kvinner	29
Offentlig forvaltning	8 891	13	Årsverk forskere	48
Næringsliv	3 458	5	Andel forskerårsverk, [%]	72
Utlandet	5 724	8	Kvinneandel, forskere, [%]	46
Andre	5 041	7	Antall ansatte med dr-grad	30
			Pr forskerårsverk, [%]	62
Sum driftsinntekter	70 318	100	Faglig produksjon:	
Driftskostnader	66 029		Publikasjonspoeng	52,3
Driftsresultat (prosent av inntekter)	4 289	6	Pr. forskerårsverk	1,09
Årsresultat etter skatt	3 939		Totale antall rapporter	14
Egenkapital 1)	24 127	47		

1. Andel = Egenkapital sett i forhold til eiendeler.

Nettsted: <http://www.cicero.uio.no/>

5.1.1 Presentasjon av CICERO – 2011

CICERO Senter for klimaforskning er en forskningsstiftelse opprettet av Universitetet i Oslo etter et regjeringsvedtak i 1990. Mandatet er todelt: Å drive forskning og formidling om klimaspørsmålet. CICERO er lokalisert i Oslo, og vi etablerte CICERO Tromsø i 2011. CICERO har siden 2006 vært lokalisert i Forskningsparken i Oslo.

Forskning: CICERO har forskere med bakgrunn fra forskjellige natur- og samfunnsvitenskaper og de fleste av prosjektene er tverrfaglige. Ved å kombinere ekspertise fra ulike fagfelt, studerer vi klimaproblemet på en helhetlig måte. CICEROs tverrfaglige forskningsvirksomhet dekker fire hovedområder: klimasystemet, utslippsreduksjoner og kostnader, internasjonale avtaler og tiltak, samt klimaeffekter, sårbarhet og tilpasning.

Informasjon: CICERO arbeider aktivt for å holde andre forskere, politikere, medier og allmennheten informert om hvordan klimaet endres, hvilke konsekvenser det får og hva som kan gjøres for å bremse disse endringene. CICERO utgir gratis det populærvitenskapelige magasinet Klima som kommer ut annenhver måned. En del utvalgte Klima-artikler oversettes til engelsk og legges ut på vår daglig oppdaterte hjemmeside. CICERO tilbyr også Klimanytt, en presseklippjeneste med nasjonale og internasjonale klimanyheter på nettet, og arrangerer Klimaforum, en møteplass der deltakere fra forskning, forvaltning, næringsliv og politikk kan diskutere aktuelle klimaspørsmål.

I tillegg til å drive forskning og informasjon gir også CICERO råd til – og gjør oppdrag for – industri og næringsliv, samt nasjonale og internasjonale myndigheter.

Aktiviteter i 2011

For CICERO var 2011 et år preget av høy aktivitet både på forsknings- og informasjonssiden, høy publiseringsgrad, et godt økonomisk resultat, og økning i antall ansatte. Det internasjonale nettverket ble ytterligere styrket, blant annet gjennom arbeid i forbindelse med IPCCs femte hovedrapport.

Fra 2010 til 2011 sank omsetningen med 5,7 prosent, mot 2,7 prosent økning fra 2009 til 2010. Omsetning generert av egne ansatte økte med 10,6 prosent fra 2010, mens omsetning generert av samarbeidspartnere ble redusert med hele 64,2 prosent.

2011 ble enda et godt år for forskningen ved CICERO, med høy og til dels ekspansiv aktivitet. Vi gjennomførte godt over 100 eksternt betalte forskningsoppdrag, viste høy produktivitet og publiserte mange publikasjoner i ledende fagtidsskrifter. Av ekspansive tiltak i 2011 vil vi trekke fram:

- Vi etablerte et Forskningscenter for Miljøvennlig Energi (FME): Strategic Challenges in International Climate and Environmental Policy (CICEP) i samarbeid med Fridtjof Nansens Institutt (FNI) og Universitetet i Oslo, og med en lang rekke internasjonale forskningsspartnere og nasjonale brukerspartnere. CICERO er vertskap for CICEP.
- Vi etablerte en forskningsgruppe ved Framsenteret i Tromsø som drive med samfunnsfaglig forskning i Nordområdene.
- Vi har tatt initiativ til å etablere en forskergruppe med tema «klimate og utvikling» med egen forskningsleder. Denne gruppen startet blant annet opp et større prosjekt om effekter av klimaendringer i Himalaya-regionen (HICAP) i 2011. Gruppen har skrevet en rekke søknader om finansiering, og driver utstrakt nettverksaktivitet og formidling nasjonalt og internasjonalt.
- CICERO har også ansatt tre nye professorer og en forsker I i bistillinger i løpet av året: Todd Cherry, Detlef Sprinz, Petra Tschakert og Tor Halfdan Aase. Dette styrker et allerede sterkt forskningsnettverk.

CICERO-forskere deltar meget aktivt i arbeidet med den femte hovedrapporten fra FN's klimapanel (IPCC AR5). Vi har en "coordinating lead author" på et sentralt kapittel og fire "lead authors". Dette viser at CICERO er vel representert i forskningsfronten på flere sentrale områder i den internasjonale klimaforskningen. Dette ble ytterligere understreket gjennom evalueringen av norsk geofagforskning som ble gjennomført i 2011 av et internasjonalt panel. CICERO kom meget godt ut av denne.

Det er et spesielt særtegn ved CICERO at vi favner mange sider ved klimaproblemet og evner å se disse i en større sammenheng. Dette gjør CICEROs aktivitet samfunnsnyttig, noe vi ønsker å videreutvikle i 2012. I en voksende organisasjon er det en særlig utfordring å sikre nær kontakt mellom de ulike disiplinene og faggruppene ved CICERO. Vi vil arbeide videre med den faglige integreringen av senteret.

CICEROs forskning har lokal, nasjonal og internasjonal relevans. Når det gjelder effekter av og tilpasninger til klimaendringer studeres klimaproblemet i samspill med utfordringer som utvikling, urfolksproblematikk og andre miljøproblemer som særlig utviklingsland og andre marginaliserte samfunn står overfor. Dette er begrunnelsen for å styrke vår forskning på

hvordan fattigdoms-utfordringer best kan møtes i en verden der effekter av klimaendringer blir stadig tydeligere.

Som tidligere år, har CICERO-forskere vært sterkt etterspurte som foredragsholdere og kommentatorer til dagsaktuelle hendelser gjennom hele 2011.

Artikler og bøker med fagfellevurdering er de viktigste publiseringskanalene for en forsknings-institusjon som CICERO. CICEROs publiseringspoeng per forskerårsverk i 2011 ble 1,1. Dette er noe lavere per årsverk enn i 2010, hvor vi hadde rekordhøye 1,3 publiseringspoeng per forskerårsverk. Vi arbeider systematisk for å sikre god publiseringsrate i høyt anerkjente tidsskrifter. Det er derfor med tilfredshet at vi kan fastslå at publiseringen i såkalte nivå 2-tidsskrifter (de mest anerkjente) er på et høyt nivå. I 2011 hadde CICERO 18 nivå 2-artikler (av totalt 76), noe som utgjorde ca. 40 prosent av poengene. Styret er godt fornøyd med nivået på publiseringsraten, og at det også publiseres i de mest anerkjente internasjonale tidsskriftene.

CICERO var også i 2011 aktive i formidlingen av klimakunnskap til mange målgrupper innen forvaltning, politikk, næringsliv, skoleverk og allmennhet. CICEROs informasjonsavdeling formidler vår egen forskning og annen nasjonal og internasjonal klimaforskning i tråd med vårt nasjonale formidlingsmandat. De viktigste kanalene for oss er vårt populærvitenskapelige magasin Klima, våre nettsider og sosiale medier. I tillegg bruker vi mye tid på å få ut nytt fra klimaforskningen i norske og internasjonale medier.

I 2011 har vi videreutviklet formidlingsaktivitetene i sosiale medier. Vi har om lag 1.500 som følger oss på Twitter. Vi har etablert CICERO og flere CICERO-prosjekter på Facebook. Klima har et opplag på 10.000, det samme som i 2010. Nyhetsbrevet Klimanytt har 4.000 abonnenter. Bruken av CICEROs nettsider har gått noe tilbake i forhold til 2010. Vi er i gang med omlegging og videreutvikling av nettsidene.

CICEROs informasjonsavdeling videreførte og avsluttet mange eksternt finansierte oppdrag i 2011, og har i tillegg fått nye oppdrag. Vi har blant annet fått finansiert et prosjekt av Forskningsrådet som skal se på barrierer for formidling av forskningsbasert kunnskap til forvaltningen. Dette er et nybrottsprosjekt som er utviklet i informasjonsavdelingen i samarbeid med forskningsavdelingen ved CICERO og TIK-senteret ved Universitetet i Oslo.

5.1.2 Bruk av grunnbevilgningen ved CICERO 2011

Grunnbevilgningens andel av samlede inntekter utgjorde i 2011 10,9 prosent mot 8,2 prosent i 2010. Økningen i grunnbevilgningens andel skyldes at total omsetning sank, at samlet grunnbevilgning til miljøinstituttene over statsbudsjettet og som er kanalisert gjennom Norges forskningsråd økte, og at CICERO gjorde det bra i forhold til den konkurranseutsatte delen av samlet grunnbevilgning til miljøinstituttene.

Midlene har vært nyttet til formidling (35 prosent), kompetanseheving (23 prosent), egeninitiert forskning (22 prosent) publisering (9 prosent), nettverksbygging (8 prosent), og veiledning/referee-arbeid (3 prosent). CICEROs nasjonale oppgave som formidler av klimakunnskap er fremdeles ikke tilstrekkelig finansierte fra myndighetenes side til at oppgaven kan løses på en tilfredsstillende måte. Derfor har CICERO valgt å bruke en relativt stor andel av grunnbevilgningen til dette formålet.

Strategiske instituttsatsinger (SIS)

CICERO hadde i 2011 to SIS-er: En relativt stor på «Short Lived Atmospheric Components (SLAC)» og en mindre samarbeids-SIS med Transportøkonomisk institutt på tema transport og klima.

Forprosjekter/ideutviklingsprosjekter og Nettverksbygging og kompetanseutvikling

CICERO startet i 2011 en oppbygging av aktivitet på temaet «Klima og utvikling». Flere søknader er utarbeidet i denne forbindelse, og det har vært drevet en utstrakt nettverksbygging både nasjonal og internasjonalt. Tolv doktorgradsstipendiater var ansatt ved CICERO i 2011. Dette utgjør 18 prosent av ansatte i vitenskapelige stillinger. Elleve professorer var ansatt i fjor, noe som utgjør 16 prosent av vitenskapelig ansatte. De fleste professorene er ansatt i bistillinger.

Vitenskapelig utstyr

CICERO har ikke gjort innkjøp av vitenskapelig utstyr over grunnbevilgningen i 2011.

Internasjonalt samarbeid

CICEROs egevaluering til den nasjonale klimaforskningsevalueringen i 2011 dokumenterte at CICERO har et meget omfattende nasjonalt så vel som internasjonalt nettverk av både formell og uformell art. Viktige deler av dette er etablert gjennom IPCC-arbeidet og gjennom EU-finansierte prosjekter. Det er også et løpende samarbeid med institusjoner i utviklingsland, i første rekke i Kina og India. CICERO har siden tidlig på nittitallet hatt samarbeidsavtale med TERI i India. I 2011 ble avtalen fornyet for tre år. Nyansettelser av fire medarbeidere (hvorav tre professorer) i bistillinger ved CICERO styrket også vårt internasjonale nettverk i 2011.

5.1.3 Høydepunkter fra CICEROs forskning i 2011

Aksept for miljøavgifter

Å sette i verk effektive virkemidler er en stor klimapolitisk utfordring. Mange initiativer er blitt stanset på grunn av motstand fra næringslivet eller allmennheten. Gjennom økonomiske laboratorieeksperimenter kan vi utforske folks aksept for ulike virkemidler i en setting der usikre faktorer, som miljøskader og kostnader ved utslippsreduksjon, kontrolleres. I dette eksperimentet, publisert i *The Journal of Environmental Economics and Management*, utforsket vi den klassiske pigou-avgiften. Denne avgiften tvinger forurenseren til å ta inn over seg de samfunnsøkonomiske kostnadene den påfører omgivelsene. Vi så på hvordan bruk av avgiftsinntektene, avgiftens «navn» og informasjon påvirket folks støtte til skattlegging. Vi testet dette i et markedseksperiment der noen gjorde kjøp som påførte andre deltakere eksterne kostnader.

Vi observerte atferd som var i samsvar med skatteaversjon: folk stemte imot avgifter som ville komme både dem selv og gruppen til gode. Vi så også at å øremerke avgiftsinntektene til utvalgte grupper ser ut til å øke støtten for å innføre avgifter. Hvis inntektene ikke øremerkes vil det å kalle virkemidlet en «avgift» merkbart redusere støtten. Å gi informasjon om hvordan avgiften virker har en merkbar effekt på deltakernes forståelse av avgiften, men det har ikke noen effekt på hvorvidt de ønsker å innføre den.

Referanse:

Kallbekken, Steffen, Stephan Kröll and Todd L. Cherry, 2011. Do you not like Pigou, or do you not understand him? Tax aversion and earmarking in the lab. *Journal of Environmental Economics and Management*, 62 (1): pp. 53-64.

Risikoreduksjon i norske kommuner

2011 var et år der Norge opplevde en rekke ekstremhendelser; både flommer, skred, sterke vinder og snøstormer. I mange land, deriblant Norge, har en tradisjonelt håndtert ekstremhendelser etter at de har skjedd – dette til tross for at utstrakt teori og praksis, særlig fra utviklingsforskning, viser viktigheten av å redusere skaderisikoen før ekstremhendelser inntreffer.

CICERO bidro i 2011 sterkt til forskning på denne typen tema, spesielt ved å studere lokale myndigheters rolle i å håndtere klimarelaterte ekstremhendelser. Brukerne av forskningen ble involvert for å sikre at forskningen var praktisk anvendbar.

Prosjektet Klima SIP begynte i 2006 og ble avsluttet i 2011. Det ble i 2011 lansert tre publikasjoner som gjorde rede for forskningen og anbefalinger på grunnlag av denne. Resultatene gjorde rede for hvordan klimarelaterte ekstremhendelser vil kunne påvirke Norge under klimaendringer og med økt sårbarhet, og hvordan lokale myndigheter burde gå fram for å redusere skaderisikoen. Tre hovedsektorer ble dekket: drikkevann, kulturarv og reduksjon av flomrisiko.

Referanser:

- Kelman, I. (ed.). 2011. *Municipalities Addressing Climate Change: A Case Study of Norway*. Nova Publishers, Hauppauge, New York, U.S.A.
- Kelman, I. (ed.). 2011. "Municipalities Addressing Climate Change: A Case Study of Norway". *International Journal of Climate Change Strategies and Management*, vol. 3, no. 4, pp. 338-430.
- Kelman, I. (ed.). 2011. *Tilpasning til ekstremvær under klimaendringer i norske kommune*. CIENS-rapport 4-2011. CIENS. Oslo, Norway.

USA: Nasjonal politikk og internasjonale miljøavtaler

Kyoto-protokollen er kanskje det mest kjente eksemplet på at en amerikansk president signerte en internasjonal avtale som ikke ble ratifisert av Senatet etterpå, og der internasjonalt samarbeid ble skadelidende. Kyoto-protokollen er imidlertid ikke et unikt eksempel. Flere ganger siden 1990 har USA unnlatt å ratifisere miljøavtaler som de har signert, og slik mangel på ratifikasjon kan potensielt også komme i veien for en framtidig klimaavtale.

Hvorfor signerer USA miljøavtaler uten å ratifisere dem? Dette er nøkkelspørsmålet som Guri Bang stiller i en studie i *The Review of Policy Research*. Studien skisserer to mulige forklaringer: Den ene forklaringen er at presidenten kan stå overfor kongressvalg og flertallsopposisjon. Kongressvalg kan øke usikkerheten om hvorvidt en avtale vil bli ratifisert, fordi flertallet kan endre seg og dermed også Kongressens preferanser i enkeltsaker. Slike faktorer kan ha gjort det vanskelig for presidenten å forutsi om han hadde tilstrekkelig støtte for ratifikasjon i Senatet, og dermed forårsaket «ufrivillig» avhopping fra internasjonalt miljøsamarbeid. Den andre forklaringen sier at kompromisser og kompensasjonsløsninger kan tilfredsstille nok senatorer til å godta politiske tiltak som er nødvendige for å oppfylle målene i en internasjonal miljøavtale. Dersom presidenten overvurderer potensialet for å få til et kompromiss som kan sikre nok stemmer blant senatorene, kan han komme til å signere en miljøavtale som senere viser seg ikke kan oppnå ratifikasjon i Senatet.

Denne studien sammenlikner innenrikspolitiske begrensninger på USAs deltakelse i tre internasjonale miljøforhandlinger – klimaendringer, biodiversitet og kjemikalier – for å prøve

ut de alternative forklaringene. Eksemplene illustrerer hvordan nasjonale politiske institusjoner og prosesser i USA påvirker internasjonalt miljøsamarbeid.

Referanse:

- Bang, Guri, 2011. Signed but not ratified: Limits to US participation in international environmental agreements. Review of Policy Research, 28 (1): 65-81.

5.1.4 Likestilling

Følgende formuleringer er hentet fra styrets beretning for 2011:

Likestilling og arbeid for å hindre diskriminering

De totale årsverkene på 66,9 fordelte seg med 29,1 på kvinner (43,4 prosent) og 37,8 (56,6 prosent) på menn. Ni av senterets tolv doktorgradsstipendiater i 2011 var kvinner. Av 21 som arbeidet deltid ved CICERO i 2012, medregnet bistillinger, vikarer og timelønnede, er tretten menn og åtte kvinner. Av mennene som jobbet deltid, er fem ansatte i bistilling som professor II (UiO). Det er kun én kvinne med samme tilknytning til UiO.

I informasjonsavdelingen ble 55,2 prosent av årsverkene utført av kvinner, mens tallet for administrasjonen var 40 prosent (medregnet forskningskoordinator). Av 48,1 forskerårsverk som ble utført ved CICERO i 2011, ble 22,1 (46 prosent) utført av kvinner og 26 (54 prosent) av menn. Strategisk ledergruppe besto i 2011 av tre menn og en kvinne. Fra medio 2012 består strategisk ledergruppe av to menn og to kvinner. 25 prosent av forskningslederne ved CICERO er kvinner. CICERO tilstreber å få en lik kjønnsmessig fordeling i de ulike stillingskategoriene. Av styrets medlemmer er tre menn og to kvinner. Varamedlemmene består av to menn og en kvinne.

CICERO arbeider aktivt for at alle medarbeidere skal ha samme betingelser uansett kjønn, funksjonsevne, etnisitet, nasjonal opprinnelse, hudfarge, religion, livssyn eller seksuell orientering. Som ledd i et mer systematisk arbeid på feltet, har vi tatt i bruk håndbok for UoH-sektoren og forskningsinstituttsektoren, utarbeidet av Likestillings- og diskrimineringsombudet. Håndbokens sjekklister nyttes for å kartlegge nåsituasjonen og kartleggingen vil i sin tur danne grunnlag for nye tiltak. Lønnsoppjøret i 2011 ga lik gjennomsnittlig lønnsøkning for menn og kvinner.

5.2 Norsk institutt for by- og regionforskning, NIBR

2011 Økonomi			Andel	Personal og faglige resultater		
	[1 000 kr]	[%]				
Grunnbevilgning	12 440	17	Ansatte	Årsverk totalt	70	
SIP	4 501	6		Herav kvinner	36	
Forskningsrådet ex. basisbevilg.	15 440	22		Årsverk forskere	62	
Offentlig forvaltning	31 556	44		Andel forskerårsverk, [%]	89	
Næringsliv	1 649	2		Kvinneandel, forskere, [%]	49	
Utlandet	5 204	7		Antall ansatte med dr-grad	23	
Andre	887	1		Pr forskerårsverk, [%]	37	
Sum driftsinntekter	71 677	100		Faglig produksjon:	Publikasjonspoeng	36,6
Driftskostnader	71 926				Pr. forskerårsverk	0,59
Driftsresultat (prosent av inntekter)	-249	0			Totale antall rapporter	52
Årsresultat etter skatt	-27					
Egenkapital 1)	15 708	34				

1. Andel = Egenkapital sett i forhold til eiendeler.

Nettsted: <http://www.nibr.no/no/>

5.2.1 Presentasjon av NIBR – 2011

Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) er et uavhengig, samfunnsvitenskapelig forskningsinstitutt som utvikler og formidler forskningsbasert kunnskap til nytte for beslutningstakere og samfunnsborgere.

NIBRs kjernekompetanse er by- og regionforskning. Dette er et bredt, tverrfaglig og flerfaglig samfunnsvitenskapelig forskningsfelt som bl.a. omfatter:

- analyser av samfunnsforhold og samfunnsendring i urbane og rurale samfunn og på tvers av regioner, sektorer og nivåer,
- analyser av regional utvikling og verdiskaping, bolig- og byutvikling, planlegging og forvaltning, demokrati og velferdsutvikling innenfor og på tvers av lokale samfunn,
- territorielle samfunnsanalyser koplet til studier av bærekraftig utvikling

By- og regionforskning er et internasjonalt forskningsfelt og NIBR engasjerer seg aktivt i internasjonal forskning på instituttets satsingsområder.

NIBR er ett av miljøforskningsinstituttene i Norge og skal gjennom samfunnsvitenskapelig kompetanse bidra til helhetlig kunnskapsutvikling for å møte miljøutfordringer og sosiale utviklingsproblemer. NIBR inngår i CIENS – et strategisk forskningssamarbeid mellom selvstendige forskningsinstitutter og Universitetet i Oslo.

5.2.2 Bruken av grunnbevilgningen i 2011

Strategiske instituttsatsinger

Satsingen i 2011 fokuserer på urbanisering, planlegging og byutvikling, med et tematisk fokus på klimaendringer og folkehelse. Forskningen retter seg mot en bred geografisk kontekst, der både Norge, EU, det sentrale og østlige Europa og Afrika inngår. Det er i 2011 gjennomført forskningsaktiviteter som har tatt for seg blant annet klimaendring, risiko og sårbarhet i russisk byplanlegging, planlegging og havnivåstigning, urbaniseringsdilemmaer knyttet til folkehelse, bærekraft og attraktive byer, samt utfordringer med klimasårbarhet i afrikanske byer. Ni vitenskaplige artikler er skrevet, samt et kapittel til en vitenskaplig antologi. Det er lagt frem seks papers på vitenskaplige konferanser, de fleste av disse i utlandet.

En samarbeids SIP med CICERO er avsluttet i 2011, finansiert av "frigjorte" SIP midler fra tidligere bevilgninger. Arbeidet i 2011 omfattet i all hovedsak tre deler: For det første ferdigstilling av artikkelen "Norwegian mayoral awareness of and attitudes towards climate change" som ble trykket i *International Journal of Environmental Studies* 68(5), med Geir Inge Orderud og Ilan Kelman som forfattere, for det andre ferdigstilling av artikkelen "Climate change knowledge acquisition in Norway's municipalities" som ble trykket *International Journal of Climate Change Strategies and Management* 3(4), med Geir Inge Orderud som forfatter, og for det tredje skriving av kapittel 10, "Kunnskap om og håndtering av klimaendringer på kommunalt nivå", som bidrag til Ciens-rapport 4-2011.

Nettverksbygging og kompetanseutvikling

NIBR har tradisjonelt brukt det aller meste av grunnbevilgningen til kompetanseutvikling av forskerstaben. Fra 2010 og 2011 er grunnbevilgningen i større grad enn før fordelt til prosjekter i definerte temagrupper på tvers av avdelingsstrukturen. Temagruppene skal være faglige arenaer for kompetanseoppbygging og idéskaping med særlig sikte på å utvikle langsiktige, strategisk viktige prosjekter. Nødvendigheten av å delta i internasjonale nettverk/prosjekter krever i økende grad intern finansiering

Forprosjekter/ideutviklingsprosjekter

NIBR etablerer temagrupper på tvers av instituttets forskningsavdelinger for å møte nye forskningsbehov i samfunnet. Gruppene består av forskere med ulike fagbakgrunn og forskningserfaring, og på denne måten skaper instituttet organisatorisk og faglig fleksibilitet. Temagruppene vurderes og endres hvert år. Gruppene skal bidra til faglig fordypning, kompetanseheving, idéskaping og prosjektutvikling.

Følgende temagrupper har vært aktive i 2011: Temagruppe By, Temagruppe Klima og miljø, Temagruppe Helse, Temagruppe Demokrati, Temagruppe Bosettingssystemet, Temagruppe Governance, Temagruppe Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner (MIR).

Internasjonal medfinansiering

Store deler av grunnbevilgningen (28%) brukes til medfinansiering av EUrelaterte prosjekter (NIBR har i 2011 deltatt i 1 prosjekt innenfor 6. rammeprogram, 2 prosjekter innenfor 7. rammeprogram, 5 ESPON prosjekter, 2 Interregprosjekter og 1 NORFACE prosjekt)

5.2.3 Høydepunkter fra NIBRs forskning i 2011

Barnevern

På oppdrag fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet gjennomførte NIBR i 2011 det største og mest omfattende prosjektet innenfor evalueringen av forvaltningsreformen i

barnevernet. Reformen innebar at det fylkeskommunale ansvaret for å yte barneverntjenester til kommunene ble overtatt av staten. Evalueringsprosjektet belyste følgende hovedtema:

- Har forvaltningsreformen i barnevernet bidratt til et mer likeverdig tilbud av barneverntjenester i hele landet? Har reformen ført til bedre tjenester til kommunene og bedre samarbeid mellom forvaltningsnivåene i barnevernet?
- Har reformen bidratt til den faglige utviklingen i barnevernet?
- Har reformen bidratt til bedre samarbeid mellom barnevernet og tilgrensende tjenester?

Evalueringen er basert på et stort datamateriale, der både registerdata, dokumenter, intervjuer og data fra flere egne spørreundersøkelser er tatt i bruk. Analysene viser at det statlige barnevernet har klare utfordringer. Spesielt er samhandlingen mellom det statlige barnevernet og de kommunale barneverntjenestene vanskelig og preget av mistillit. Mange kommuner har ikke tillit til at det statlige barnevernet tar nok hensyn til barnas behov. Evalueringen er gjennomført i samarbeid med Telemarksforskning.

Forskning i Groruddalen

Groruddalen er delt inn i fire bydeler i Oslo med et samlet folketall på 130.000. I 2011 har NIBR gjennomført og arbeidet med flere prosjekter i området. Det største prosjektet, midtveisevaluering av Groruddalssatsingen, ble gjennomført i samarbeid med Transportøkonomisk institutt. Groruddalssatsingen går over ti år og har en ramme på rundt 100 millioner kroner årlig. Den er organisert i fire programområder med et stort antall delprosjekter under hvert område. Evalueringen undersøkte måloppnåelse midtveis innenfor hvert programområde og fant at særlig samspill mellom områdene gir uttelling.

Groruddalen har vært gjennom store forandringer i befolkningsstruktur de siste tiårene. Det nordiske samarbeidsprosjektet NIBR deltar i, Nordic welfare states and the dynamics of ethnic residential segregation, studerer segregasjons- og integrasjonsprosesser i de mest innvandrerrettede boligområdene i Oslo, blant annet i Groruddalen. Prosjektet varer til utgangen av 2013. Prosjektet Foranalyse av boligsosialt utviklingsprogram undersøkte utfordringer og muligheter på det boligsosiale området i hver av de fire bydelene og samlet for Groruddalen. I tillegg har NIBR utført mindre prosjekter om delbydeler i Groruddalen: Boligmarked og levekår i delbydel Linderud, Forstudie for områderettet arbeid i delbydel Lindeberg og Grunnlagsdokumentasjon for Ammerud. Forsknings-, evaluerings- og utredningsprosjektene i Groruddalen har samlet vært en stor og viktig del av byforskningen ved NIBR i 2011.

Hotellprosjektet

Siden 2009 har forskere ved NIBR, AFI og Universitetet i Oslo forsket på arbeidet på norske hoteller, finansiert av Forskningsrådets program for Velferd, arbeidsliv og migrasjon (VAM). Formålet har vært å forstå hvordan hotellarbeidsplassene er sosiale rom i skjæringspunktet mellom den norske modellen og globaliseringsprosesser som arbeidsmigrasjon, konkurransepress, nye former for organisering av arbeid og arbeidere. Vi har gjennomført en spørreundersøkelse, casestudier og dybdeintervjuer med arbeidere, ledelse og partene i arbeidslivet. Prosjektet avsluttes sommeren 2012, og viktige temaer i prosjektet har vært:

- *Økt konkurransepress.* Som et svar på sterk priskonkurranse har mange hoteller og hotellkjeder fokusert mye på å kutte kostnader gjennom en høy grad av funksjonell og numerisk fleksibilitet, bl.a. har outsourcing av renhold økt kraftig siden 2006.
- *Fragmenterte arbeidsplasser.* Det er store forskjeller mellom avdelinger og jobbkategorier på hotellene, noe som både har historiske årsaker og som blir forsterket av

outsourcing og midlertidighet. Begrenset medbestemmelse, jobbusikkerhet og opplevd forskjellsbehandling reduserer samholdet på arbeidsplassene.

- *Krevende mangfold.* En høy grad av arbeidere med bakgrunn fra andre land og med begrensede språkkunnskaper skaper utfordringer på arbeidsplassen. Kombinasjonen av jobbusikkerhet, dårlige arbeidsforhold og få andre muligheter skaper ekstra misnøye blant lavtlønte arbeidere med minoritetsbakgrunn.
- *Jobbhorisonter.* En del innvandrere fra andre nordiske og nye EU-land er i norsk hotellbransje på en korttidsbasis som gjør at de har mindre interesse av å følge arbeidsmiljøloven, delta i formelle former for medbestemmelse på arbeidsplassen (som fagorganisering).
- *Fagorganisering.* Hotellfagorganisering har over tid endret seg fra å være dominert av servitører på prosentlønn til å inkludere nye, store arbeidergrupper av lavtlønte innvandrere. Outsourcing utfordrer denne sosiale inklusjonen. Fagbevegelsen har i liten grad evnet å fornye sine strategier i forhold til offensiv rekruttering og etisk forbruk blant gjester.
- *Den norske modellen.* Midlertidiggjøring, outsourcing og innleie av arbeidskraft utfordrer ikke bare den norske makromodellen, men også mikromodellen som forutsetter tillit og sosial inklusjon på arbeidsplassen.

NIBRs hotellprosjekt arrangerer sluttkonferanse i juni 2012 og vil publisere funn og analyser i vitenskapelige tidsskrifter og gjennom en planlagt antologi.

5.2.4 Likestilling

NIBR har en god balanse med hensyn til å arbeidstakere av begge kjønn. Instituttet hadde en kvinneandel på 51,4 prosent 2011. Kvinneandelen i lederstillinger var 57,2 prosent i 2011, det vil si fire av sju i NIBRs ledergruppe er kvinner.

NIBR har en mal for innstilling som brukes ved rekruttering. Denne skal bidra til at det tas hensyn til eventuelle likestillingstiltak og tiltak mot diskriminering av utsatte søkergrupper. NIBR har dessuten utviklet etiske retningslinjer som skal bidra til å forhindre uønsket atferd, blant annet diskriminering.

5.3 Norsk institutt for kulturminneforskning, NIKU

2011 Økonomi		Andel		Personal og faglige resultater
	[1 000 kr]		[%]	
Grunnbevilgning	10 904	14		Ansatte
SIP	4 166	6		Årsverk totalt 79
Forskningsrådet ex. basisbevilg.	3 168	4		Herav kvinner 52
Offentlig forvaltning	40 092	53		Årsverk forskere 66
Næringsliv	15 894	21		Andel forskerårsverk, [%] 83
Utlandet	416	1		Kvinneandel, forskere, [%] 65
Andre	1 045	1		Antall ansatte med dr-grad 12
				Pr forskerårsverk, [%] 18
Sum driftsinntekter	75 685	100		Faglig produksjon:
Driftskostnader	81 606			Publikasjonspoeng 33,1
Driftsresultat (prosent av inntekter)	-5 921	-8		Pr. forskerårsverk 0,51
Årsresultat etter skatt	-3 741			Totale antall rapporter 319
Egenkapital 1)	22 170	37		

1. Andel = Egenkapital sett i forhold til eiendeler.

Nettsted: <http://www.niku.no/>

5.3.1 Presentasjon av NIKU – 2011

NIKU har som oppgave å drive anvendt forskning og forskningsbasert oppdragsvirksomhet innenfor kulturminnefeltet. Instituttet utfører i hovedsak oppdrag og forskning for hel- og halvoffentlige aktører med hovedvekt på de sentrale kulturminne-myndigheter, andre statlige etater, kommuner og Norges forskningsråd. NIKUs målsetting er å være et nasjonalt og internasjonalt kompetansesenter innen anvendt kulturminneforskning. Det legges vekt på tverrfaglighet, både innen egen institusjon og gjennom samarbeid med andre. NIKU ble etablert i 1994 som del av stiftelsen NINA•NIKU, men ble skilt fra denne og har fungert som egen stiftelse fra og med 2003. NIKU har hovedkontor i Oslo og distriktskontorer i Tønsberg, Bergen, Trondheim og Tromsø.

NIKUs sentrale forskningsområder omfatter Landskap og kulturmiljøer, Arkeologiske undersøkelser, Bygning og samfunn, Konservering og restaurering samt Kulturminner og landskap, samfunn og urfolk i nordområdene. De strategiske instituttprogrammene (SIP), som ble formelt avsluttet i 2011, har målbåret en viktig del av instituttets forskningsvirksomhet. NIKU hadde tre egne SIPer: "Kontinuitet og forandring – kulturmiljø og bærekraftig landskapsutvikling", "Endringsprosesser i urbane miljøer, kulturminner, byutvikling og regionalisme" samt "Bevaring av kulturminner - forvaltning og endring". Videre deltok NIKU i to felles-SIPer: "The future of Norway's natural and cultural heritage (Nature 2020+)" og "Adapting to extreme weather in municipalities" som også ble avsluttet i 2011.

De viktigste oppgavene og oppnådde resultater i 2011

2011 var et viktig år for det nyetablerte FRAM – Nordområdesenter for klima- og miljøforskning i Tromsø. Nordområdeavdelingen i NIKU er en av 21 institusjoner og en av få som i hovedsak arbeider med samfunnsfaglige og humanistiske problemstillinger. I 2011 ble de første forskningsprosjektene etablert under de ulike programmer (flaggskip). NIKU deltok i 12 samarbeidsprosjekter i flaggskipene «Effekter av klimaendringer på fjord og kystøkologisystemer i nord» og «Klimaeffekter på terrestre økosystemer, landskap, samfunn og urfolk», samt insentivmidler i Framsenteret. I samarbeidet med de øvrige institusjonene, hvor et overveiende flertall er naturvitenskapelig forankret, blir tverrfaglig og flerfaglig kunnskapsproduksjon innen nordområdeforskningen vektlagt. Erfaringen så langt er imidlertid at det er utfordrende å få synliggjort humaniora og NIKUs hovedforskningsfelt i relevante programfagplaner i Framsenterets nordområdeforskning.

I september 2011 var Oslo vert for årskonferansen til «The European Association of Archaeologists». Dette var en av de viktige anledninger for NIKUs ansatte til å bygge og pleie nettverk med mer enn 800 kolleger fra hele Europa. NIKU var sterkt involvert både i tilretteleggelsen av konferansen og i selve gjennomføringen, hvor NIKU ansatte deltok med mange presentasjoner. I etterkant av konferansen hadde vi en spesiell workshop for våre forskere på NIKU sammen med konferanse-deltakere fra det EU finansierte (FP7) prosjektet «Identity and Conflict: Cultural Heritage and the Re-Construction of Identities after Conflict (CRIC)», som NIKU er partner i. Workshopen var spesielt knyttet opp mot SISen «Kulturminner: politikk, praksis og forhandlinger» som deler en rekke forskningsinteressert med CRIC.

I 2011 ble COST-aksjonen “Wood Science for Conservation of Cultural Heritage (WoodCultHer) IE0601” avsluttet etter drøyt fire års virksomhet. Hovedmålet har vært å forbedre konservering og restaurering av kulturminnegjenstander av tre gjennom å koble treverksforskning med annen kompetanse innen treverksstudier og teknologi. Aksjonen inkluderte 26 deltakerland og ble initiert og ledet av Universitetet i Firenze. NIKU har vært representert i styret. Det ble gjennomført seks internasjonale konferanser med oppunder 100 deltakere på hver konferanse, samt en rekke Focused Meetings, Short Term Scientific Missions (STSMs) og Training Schools. NIKU var vertskap eller medarrangør for flere arrangementer. En End-of-Action publication: Wood science and conservation, samt en spesialutgave av “Journal of Cultural Heritage” er under produksjon. Flere norske forskere er bidragsyttere til denne publikasjonen og har ellers bidratt på kongresser og møter. Aksjonen har formidlet kunnskap og bygget nettverk og øket muligheten for god kommunikasjon mellom de naturvitenskapelige forskerne og de som arbeider med bevaring av kulturminner.

5.3.2 Disponering av grunnbevilgningen i 2011

I 2011 har grunnbevilgningen bidratt til publisering av henholdsvis 28 tidsskriftsartikler og 9 antologiartikler i fagfelleverderte kanaler. Bevilgningen har også bidratt til publisering av populærvitenskapelige artikler, søknadsskriving og konferanse- og seminardeltagelse med foredrag.

For perioden 2011-2015 har NIKU fire strategiske instituttsatsinger (SIS): «Kulturminner: politikk, praksis og forhandlinger», «Bruk av avansert teknologi for å kartlegge, forstå, konservere og forvalte kulturarven», «In situ bevaring av arkeologiske kulturminner og lokaliteter i umettet sone» og «Bærekraftig transport – driver, endringer, påvirkninger og strategier». De to sistnevnte gjennomføres i samarbeid med henholdsvis Bioforsk og TØI,

NINA, NILU og Cicero. SISene er utformet for blant annet å utvikle kompetanse for kunnskapsbasert forvaltning av kulturarven i tråd med NIKUs forskningsstrategi. En del av grunnbevilgningen benyttes til utvikling og deling av instituttets kompetanse. Instituttet har videre åtte ansatte som arbeider med doktorgrader og i 2011 ble det avlagt tre doktorgrader ved NIKU. Denne innsatsen er blant annet finansiert gjennom grunnbevilgningen.

5.3.3 Høydepunkter fra NIKUs forskning i 2011

Faste og flytende fredningsgrenser

Konsekvenser av automatiske fredningsbestemmelser for forvaltning av kulturminner er et av NIKUs forskningsfelt. Instituttet har de tre siste årene hatt to større forskningsprosjekter på feltet, finansiert av henholdsvis Forskningsrådet (Miljø2015) og Riksantikvaren. Det første prosjektet «LAND: The post-medieval archaeological resource in and around Norwegian towns» omhandler etterreformatoriske arkeologiske kulturlag. Målet er å se på temaet nyere tids arkeologi gjennom dagens vern og forvaltningspraksis, samt som kilde til historisk kunnskap. I 2011 ga prosjektet ut boka «1537 – kontinuitet og eller brudd». Her diskuteres den faste grensen rundt fredningen av alle arkeologiske kulturminner eldre enn 1537, samtidig som boka gjennomgår en rekke eksempler på hvordan arkeologi også er en viktig kilde til nyere tids historie. Bakgrunnen for lovgivningen gjennomgås samtidig som temaet nyere tids arkeologi settes inn i en videre europeisk ramme. I prosjektåret 2011 har man tatt initiativ og deltatt i utforming av ny reguleringsplan og vernebestemmelser for den verneverdige bebyggelsen i Levanger i Nord-Trøndelag fylke. Det har vært viktig å undersøke hvordan det arkeologiske kulturlaget som helhet, fra de eldste sporene fra middelalder, videre opp gjennom 16- og 1700 tallet og fram til stående 1800-talls bebyggelse kan ses som en helhetlig kilde til historien. Det er gjort en rekke nye arkeologiske funn i Levanger, og prosjektet har vært en viktig pådriver for å vise hvordan en mer helhetlig vernepolitikk kan implementeres inn i dagens forvaltningsregime. Formidling er vektlagt i prosjektet, både for å vekke engasjement og interesse blant folk flest for egen historie og for å bringe diskusjonen opp i andre historiske og arkeologiske forskningsmiljøer. Prosjektet hadde blant annet en presentasjon på Riksantikvarens Landsdelssamling i 2011.

Det andre prosjektet fokuserer på kulturminnelovens bestemmelser for automatisk fredning av samiske kulturminner. Prosjektet setter opp scenarier og analyserer forvaltningsmessige muligheter og utfordringer som ligger i dagens lovverk når det gjelder samisk kulturminneforvaltning. Alle samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk fredet iht loven. Dette er en løpende grense, slik at alle samiske kulturminner eldre enn 1911 er automatisk fredet i 2011. Resultater av undersøkelsen viser at den sterke lovbeskyttelsen som samiske kulturminner har hatt siden 1978, sannsynligvis vil medvirke til vern av flere og flere arealer. Det ble spesielt fokusert på tre ulike samiske kommuner i Troms og Finnmark, og med en lang historisk bosetting vil konsekvenser av håndhevelse av loven kunne gi omfattende restriksjoner i framtidig kommunal planlegging og utvikling. En lovbestemmelse som var ment å gi de best mulige vilkår for bevaring av samisk fortid, begrunnet i få eller ingen skriftlige kilder til samisk historie, har utviklet seg til å utgjøre et potensielt hinder for samisk samfunnsliv og tradisjonell landskapsbruk.

CLIMATE: Adapting to extreme weather in municipalities; what, how and why?

Dette strategiske instituttprogrammet har vært et samarbeid mellom instituttene i Miljøalliansen, NIVA, NILU, NIKU, Bioforsk, NINA, NIBR og CICERO. CICERO har hatt prosjektlederansvaret. Målet med prosjektet har vært å bygge opp en manual for norske kommuner vedrørende hvordan de kan tilpasse seg de kommende klimaforandringene innenfor de forskjellige områdene drikkevann, kulturarv og naturressurser. Manualen er laget

som en webside, www.klimakommune.no, der de respektive instituttene har lagt fakta-ark relatert til sine respektive fagområder. NIKU har her bidratt med 15 fakta-ark med fokus på klimarelaterte trusler mot vår kulturarv. Eksempler er fakta-ark om hvordan kulturmiljøer og kulturlag som er truet av flom, ras og havnivåøkning, samt hvordan kulturminner, først og fremst bygninger, er truet av økt fuktighet og høyere temperaturer, som i sin tur kan gi økt biologisk nedbrytning, økte insektangrep, økt frostsprengning, økt saltkrystallisering samt økte snølaste. Arbeidet med fakta-arkene er delvis gjennomført i samarbeid med Mycoteam. I løpet av prosjektperioden har NIKU tilegnet seg mye kunnskap relatert til klimaproblematikken og deltakelse på konferanser og seminarer har gitt mulighet for å knytte nye, relevante, kontakter. Kompetansen innenfor dette området er nå på et nivå som tilsier at NIKU kan gjennomføre konkrete oppdrag relatert til de kommende klimaforandringene og de utfordringer disse vil gi forvaltere av vår kulturarv.

5.3.4 Likestilling

NIKU har Likestillingsavtale. Denne er tuftet på "Lov om likestilling mellom kjønnene" som særlig tar sikte på å bedre kvinners stilling. Avtalen er et tillegg til gjeldende særavtaler/overenskomster i NIKU. Avtalen omfatter bl.a. at det er opprettet eget likestillingsutvalg og har bestemmelser om at begge kjønn skal være representert i diverse utvalg.

NIKU har løpende fokus på likestilling, og spesielt gjeldende det forhold at gjennomsnittlig lønn for instituttet samlet sett er høyere for menn enn for kvinner. NIKU har lik lønn for kvinner og menn innenfor de ulike stillingskategorier, men forskjell i lønn skyldes bl.a. at det p.t. er majoritet av kvinner blant yngre, nyutdannede fagansatte, noe som også avspeiler den reelle søkermassen ved nytilsettinger. Det er generelt fokus på kompetanseheving.

Kvinneandelen i stiftelsen var 66% ved utgangen av 2011 mens den for vitenskapelige stillinger var 62 %. Styrets kvinneandel var tre av syv. Gjennomsnittlig årslønn for kvinner var kr 478.270 mens den for menn var kr 507.680.

5.4 Norsk institutt for luftforskning, NILU

2011 Økonomi			Andel		Personal og faglige resultater	
	[1 000 kr]	[%]				
Grunnbevilgning	17 644	9	Ansatte			
SIP	5 121	3	Årsverk totalt	185		
Forskningsrådet ex. basisbevlg.	26 942	14	Herav kvinner	82		
Offentlig forvaltning	47 958	25	Årsverk forskere	98		
Næringsliv	27 290	14	Andel forskerårsverk, [%]	53		
Utlandet	65 405	34	Kvinneandel, forskere, [%]	39		
Andre	2 546	1	Antall ansatte med dr-grad	58		
			Pr forskerårsverk, [%]	59		
Sum driftsinntekter	192 906	100	Faglig produksjon:			
Driftskostnader	190 404		Publikasjonspoeng	49,7		
Driftsresultat (prosent av inntekter)	2 502	1	Pr. forskerårsverk	0,51		
Årsresultat etter skatt	4 011		Totale antall rapporter	100		
Egenkapital 1)	109 777	61				

1. Andel = Egenkapital sett i forhold til eiendeler.

Nettsted: <http://www.nilu.no/>

5.4.1 Presentasjon av NILU - 2011

NILU utfører forskning innenfor hovedområdene luftkvalitet, klima, miljøgifter og økologisk økonomi. NILU har også en sentral rolle i miljøteknologisk utvikling og overvåkning, og har stor aktivitet knyttet til overvåkning av klimadrivere både nasjonalt og internasjonalt. Instituttet er miljørådgiver for norske og internasjonale myndigheter, og legger vekt på at forskningen skal publiseres i internasjonalt velrenommerte tidsskrifter. Vi er også opptatt av at forskningen gjøres kjent i samfunnet generelt.

NILUs miljøtemaer er tverrfaglige og består av disse hovedområdene:

- Atmosfærens sammensetning
- Klimagasser og – drivere, klimaendringer
- Langtransportert luftforurensning
- Sur nedbør og overgjødsling
- Troposfærisk ozon
- By-, trafikk- og industriforurensning
- Miljøgifter
- Helseeffektstudier
- Økologi og økonomi – kost/nytteanalyser av effekter og tiltak

Viktige hendelser og oppgaver i 2011

- Deltakelse i 31 forskningsprosjekter under EUs 7. rammeprogram, hvorav syv ble startet i 2011. I tillegg avsluttet vi seks prosjekter i rammeprogram 6. Se mer om dette under pkt 5.4.2
- Kilder til metanøkninger i 2008 og 2009: Ut i fra isotopanalyser utført i samarbeid med Royal Holloway har NILU kunnet konstatere at det særlig var store utslipp av metan fra våtmarker i Russland og gasslekkasjer fra russiske gassfelt som var utslagsgivende.
- NILU har i samarbeid med TØI kunnet påvise at nye dieserbiler har et betydelig høyre nitrogendioksid-utslipp i naturlige kalde forhold enn det testene for typegodkjenning viser. Dette vil gi økninger i konsentrasjonene frem til 2020 hvis det ikke settes i verk tiltak.
- NILU-forskere har sammen med et internasjonalt forskerteam publisert resultater som viser at utslippet av radioaktivt materiale fra Fukushimaulykken i Japan startet tidligere, varte lengre og var større enn antatt.
- NILU har jobbet med satellitobservasjoner og transportmodellering av vulkansk aske fra Eyjafjallajökull-utbruddet, og var ledende med bestemmelsen av "source term" – dvs. anslag av askemengde fordelt på høyde. Dette har ført til bredt internasjonalt samarbeid og høy publikasjonsrate.
- Vinteren 2011 ble det målt rekordlave sesongverdier av ozon i Arktis. Årsaken til de rekordlave ozonverdiene er uklar, men forskere har i flere år pekt på en forbindelse mellom ozonnedbrytning om våren og klimaendringer.
- Våre miljøgiftforskere i Framsenteret publiserte resultater fra parabenmålinger fra blodprøver til 300 kvinner. Resultatene blir referert i EUs vitenskapskomité under deres tilråding om å forby parabenholdige produkter til barn under tre år.
- To uavhengige studier, hvorav NILU har deltatt i den ene, viser svært høye nivåer av miljøgifter i lufta utenfor vestkysten av Afrika. Årsaken skyldes trolig illegal dumping av giftig avfall i regionen.
- Innemiljø: Sammen med Mycoteam har NILU funnet en sannsynlig forklaringsmodell for "heksesot" som gjør at vegger og gjenstander i boliger plutselig får et svart belegg. Sporene peker mot et stoff som finnes i de fleste malingstyper.
- NILU har stor aktivitet i internasjonale prosjekter, og spiller en sentral rolle i flere europeiske initiativ knyttet til luftforurensning, blant annet deltakelse i temasenteret for luftkvalitet og klimaendringer (ETC-ACC) under EEA (EUs miljøbyrå), sammen med blant andre Meteorologisk institutt.
- Instituttet har avdeling i de Forente Arabiske Emirater med kontor i Abu Dhabi, hvor vi er strategisk partner for miljøvernmyndighetene og hvor vi nå etablerer samarbeidsavtaler med to sentrale universiteter.

5.4.2 Bruk av grunnbevilgningen ved NILU 2011

Basisbevilgningen består av tilskudd til Strategiske instituttsatsinger – SIS - og en grunnbevilgning som i hovedsak går til dekning av egenandel i EU-prosjekter og enkelte NFR-prosjekter.

Strategiske instituttsatsinger – SIS

NILU har definert fem områder som strategiske instituttsatsinger. Dette er

BIEBUS

Prosjektet har som mål å bidra med kunnskap om utslipp av nye og potensielt helseskadelige forurensninger som forbindes spesielt med forbrenning av bioetanol. Resultater fra studien vil gi kunnskap om effekter av klimatiltak på lokal luftkvalitet. I 2011 ble det gjennomført to målekampanjer i Oslo, på steder som er eksponert for bioetanolbusser, og på steder som ikke er det. Stoffene som ble undersøkt er nitrogendioksid, ozon, eddiksyre, maursyre, formaldehyd og acetaldehyd. Foreløpige resultater ga funn av acetaldehyd og eddiksyre. Målingene fortsetter i 2012.

SACC

"Strategic Aerosol Observation and Modelling Capacities for Northern and Polar Climate and Pollution" (SACC) fokuserer på to geografiske områder som er spesielt viktig for Norge: Fastlandet og polområdene. Prosjektets viktigste oppgaver er å forbedre varslinger av framtidig klima ved å etablere observasjoner av den største usikkerheten i slike varslinger, nemlig effekten av atmosfærisk aerosol på skyer. Slike observasjoner mangler så langt i Norge. Prosjektet ble startet i april 2011 og vil vare i fem år. I 2011 ble det anskaffet og installert på Birkenes en såkalt "partikkelteller for skykondensasjon". Instrumentet skal levere målingene av partikkeleffekten på skyer.

GHG-NOR

Prosjektet skal forbedre kunnskapen om utslipp av karbondioksid (CO₂), metan (CH₄) og lystgass (N₂O) og deres budsjetter på regional skala, inkludert Arktis. NILU vil utvikle en metode for å integrere atmosfæriske klimagassmålinger med invers modellering for å kvantifisere det regionale budsjettet for særlig CH₄, slik at dette ikke bare er basert på utslippestimater, men også beregnet fra observerte verdier. Det er også stort fokus på å forbedre og fornye målingene av særlig metan. Dette kan gi verdifull informasjon om utslippkildene.

ORGSPEC

Orgspec har som hovedmål å utvikle, forbedre og evaluere en tilnærming for prøvetaking, identifikasjon og kvantifisering av nye organiske miljøgifter. I ORGSPECs første år har vi særlig hatt som fokus å studere luftprøver fra Arktis og analysere dem for mulige persistente organiske miljøgifter (POP) ved hjelp av GCxGC/ToF-MS - (to-dimensjonalt gasskromatografi koplet til massespektrometri).

KlimaSIP (Cicero)

I KlimaSIP eller "Tilpasninger til klimaendringer i Norske kommuner" har NILU utarbeidet prognoser for forventet økning i kostnader for vedlikehold av bygningsfasader på grunn av forventede klimaendringer i dette århundret. Prognoser er basert på kjente sammenhenger mellom klima, luftforurensninger og nedbrytning av overflaten for noen indikormaterialer. NILU har også generelt vurdert hvilke effekter klimaendringer kan ha for kulturarv, studert hvordan klimaendringene kan påvirke aktiviteten til skadeinsekter i museer og beskrevet hvordan vurdering av sårbarhet for kulturminner i Norske kommuner kan gjøres. Dette er rapportert på sidene: <http://www.klimakommune.no/>.

Grunnbevilgningen

NILU disponerer grunnbevilgningen i henhold til vår strategi. Hovedfordelingen er egenandeler i EU-prosjekter. I tillegg går mindre beløp til strategiske egensatsinger og enkelte prosjekter finansiert av Forskningsrådet med egenandel. Vi gir her kort rede for de viktigste av EU-prosjektene siste år.

NILU deltar i 31 forskningsprosjekter under EUs 7. rammeprogram, hvorav syv ble startet i 2011. I tillegg avsluttet vi seks prosjekter i rammeprogram 6. Temaene for prosjektene spenner bredt, fra klimaforskning til miljøpåvirkning på kulturminner, helseeffekter og nanoteknologi, jordobservasjon og validering av satellittdata og miljødatabaser.

Klima – infrastruktur, målinger og jordobservasjon

Det er store utfordringer knyttet til forståelse av atmosfæriske endringer og effekten av dette på klima og luftkvalitet. Dette inkluderer forståelse av klimagasser med lang levetid, men det er særlig et stort behov for å forstå bedre kortlivede klimadrivere, som aerosoler, troposfærisk ozon, CO, NO_x, metan og flyktige organiske forbindelser (VOC). NILU er engasjert i flere EU-prosjekter som er relatert til dette.

ACTRIS: (Aerosols, Clouds, and Trace gases Research InfraStructure Network, www.actris.net) bidrar til utvikling av ny kunnskap om klimaendringer, luftkvalitet og langtransport av luftforurensninger. ACTRIS fokuserer på videreføring av langsiktige og avanserte målinger av aerosoler, skyegenskaper og sporgasser i Europa, og koordinering av dette på en kostnadseffektiv måte. Målingene er avgjørende for å forstå kortlivede klimadrivere og endringer i atmosfærisk sammensetning.

NILU leder datasenteraktiviteten i prosjektet og koordinerer datainnsamlingen. I prosjektets første år er satt opp en dataportal (<http://actris.nilu.no/>) som gir fri tilgang til alle data både fra ACTRIS og relevante målenettverk. NILU er også involvert i arbeidet med å forbedre målinger av aerosoler og reaktive sporgasser. NILU koordinerer måleprogrammet under FN-konvensjonen for langtransportert luftforurensning (EMEP). Det er gjensidig nytte mellom ACTRIS og EMEP, og ACTRIS er derfor også viktig for den nasjonale overvåkingen og kvaliteten på disse målingene. EMEP-stasjonene Birkenes (Aust-Agder) og Zeppelin (Svalbard) er begge en del av forskningsinfrastrukturen i ACTRIS.

ECLIPSE: NILU leder prosjektet som utvikler og vurderer effektive utslippreduksjonsstrategier for kortlivede klimadrivere, for å gi velfunderte vitenskapelige råd om hvordan man kan dempe klimaendringer og samtidig forbedre luftkvaliteten.

SIOS-PP: (Svalbard Integrated Arctic Earth Observing System - Preparatory Phase) er et planleggingsprosjekt for bygging av integrert forskningsinfrastruktur på Svalbard. Prosjektet er koordinert av Norges Forskningsråd, finansiert gjennom EUs forskningsinfrastrukturprogram, og NILU deltar hovedsaklig i design og planlegging av datahåndterings- og satellittvalideringssystemer. NILUs måleaktivitet på Zeppelinstasjonen i Ny-ålesund vil være et bidrag inn til SIOS og er også tenkt utvidet når selve byggingen av SIOS tar til mot slutten av 2013.

InGOS: (Integrated non-CO₂ Greenhouse gas Observing System) er et forskningsinfrastrukturprosjekt (Integrated Activities) som forbedrer og videreutvikler Europas observasjoner av klimagasser (utenom CO₂ som håndteres i andre programmer).

NILU deltar med sine klimagassmålinger på Zeppelinstasjonen på Svalbard (Ny-Ålesund) og er også ansvarlig for datahåndtering av alle halokarbonobservasjoner (f.eks. KFK-gasser) i prosjektet.

ARCRIK: Har som formål å støtte europeisk politikktutforming ved å se på sammenhengen mellom forurensning, klimaendringer og helseeffekter i Arktis. Tidligere studier har vist at befolkningen bosatt i Arktis har et svært høyt inntak av miljøgifter som følge av tradisjonell diett. Samtidig er Arktis spesielt utsatt for klimaendringer. Klimaendringer kan potensielt endre veien forurensende stoffer tar gjennom miljøet og forskjellige næringskjeder. ArcRisk baserer seg på vitenskapelige metoder for å sammenlikne dagens situasjon (i Arktis) med fremtidige helseeffekter av antatte klimaendringer.

GMOS (Global Mercury Observasjon System): har som formål å etablere et verdensomspennende observasjonsnettverk for å måle atmosfærisk kvikksølv. Dette involverer bakkemonterte målestasjoner samt målinger ved hjelp av skip og fly. Resultatene vil bli brukt til å gi anbefalinger som kan være til nytte for miljø og helse på global skala.

Forskning på nanosikkerhet

NILUs helseeffektgruppe har vært involvert i fem EU prosjekter relatert til nanotoksikologi. I NanoTEST (koordinator), NanOmega og NanoTOES (begge Marie Curie) fokuserer NILU på *in vitro* studier innen gen-toksikologi og oksidativt stress knyttet til eksponering av nanopartikler. Vi er også involvert i NanoImpactNet, som fokuserer på koordinering og samkjøring av forskning på nanotoksikologi i Europa. FP7 QNANO-prosjektet fokuserer på å bygge infrastruktur for forskning på nanosafety.

Innemiljø og miljøpraksis

MEMORI : I prosjektet utvikler NILU et dosimeter som kan måle effekten av fotooksidierende og sure luftforurensninger i museer og samlinger hvor kulturgjenstander oppbevares. Resultatene gir informasjon om innemiljøet slik at tiltak kan settes i verk for bedre bevaring. Forskerne i MEMORI vil også studere hvordan eksponering fra eddik og maursyre påvirker og nedbryter materialer som er brukt i kulturgjenstander, som for eksempel papir, lær og tekstiler. Den nye måleteknologien og kunnskap om luftkvalitet blir i prosjektet vurdert i sammenheng med eksisterende retningslinjer og prosedyrer for forebyggende konservering.

COMET LA: Et nytt EU7FP-prosjekt som studerer god miljøpraksis utviklet av lokalsamfunn i Latin-Amerika, basert på Elinor Ostroms teorier om bærekraftig ressursforvaltning

5.4.3 Høydepunkter fra NILUs forskning i 2011

Fukushima største kjernekraftulykke siden Tjernobyl

En internasjonal forskningsgruppe ledet av Dr. Andreas Stohl ved NILU har fremskaffet ny informasjon om mengden radioaktivt materiale som ble frigjort til atmosfæren under Fukushima-ulykken i Japan i mars 2011. Studien viser at utslippet av radioaktivt materiale startet tidligere, varte lengre og var større enn antatt. Studien antyder også at bassengene som brukes til å lagre radioaktivt avfall bidro vesentlig til utslippene av Cesium 137 som er svært helsefarlig, både for sine fysiske egenskaper og for den lange halveringstiden på 30 år. Fukushima-ulykken er med dette den største siden Tjernobyl for 25 år siden. Forskningsgruppen fant ut at vinden tok med seg det meste av det radioaktive utslippet ut over Stillehavet. Deler av Japan ble riktignok utsatt for den radioaktive skyen, men fordi det ikke regnet mens konsentrasjon i luften var høyest, ble Tokyo forskånet for nedfall av store mengder Cesium-137. Resultatene har vakt stor internasjonal oppsikt.

Under selve utslippet satte Stohl og hans team ved NILU opp en transportmodellering som viste utslippets bevegelser. Modellen ble lagt ut på en egen webside, som ble raskt oppdaget av folk i Japan og nabolandene.

Parabenstudie grunnlag for EU-regulering

Torkjel Sandanger ved NILU i Framsenteret i Tromsø har undersøkt blodet til 330 kvinner for parabener. Han fant en klar sammenheng mellom den selvrapporterte bruken av hudkremer og innholdet av parabener i blodet. Parabener er konserveringsmidler som brukes i en lang rekke kosmetikkprodukter. De mistenkes for å ha hormonforstyrrende og kanskje kreftfremkallende virkninger. Studien er sitert i vurderingen fra Scientific Committee on Consumer Safety (SCCS). SCCS er et EU-organ som gir råd om helse- og sikkerhetsrisiko ved bruk av forbruksvarer som kosmetikk, klær leker og husholdnings-produkter. Komiteen går inn for et forbud mot bruk av parabener i produkter for barn under tre år.

NO₂-forskning og samarbeid med Norges astma og allergiforbund - NAAF

Grenseverdiene for luftkvalitet brytes for nitrogendioksid (NO₂) i flere norske byer og representerer et betydelig helseproblem. Beregninger som NILU har utført for Astma og -allergiforbundet viser at luftkvaliteten i Oslo i 2025 vil bli verre enn tidligere antatt. Som langsiktig tiltak har NILU sett på utfasing av dieselbiler og funnet at situasjonen blir bedre når antallet reduseres. Beregningene viser videre at selv med et totalforbud mot salg av dieselbiler fra 2015, vil Oslo kunne få overskridelser av grenseverdiene for NO₂ i 2025. Det er derfor nødvendig at dieselandelen av nybilsalget reduseres dramatisk i årene som kommer, samtidig som det er behov for flere langsiktige tiltak.

NILU har sammen med NAAF hatt dialog med representanter fra alle berørte departementer i 2011. Engangsavgiften for dieselkjøretøyer ble satt opp for budsjettåret 2012.

Den uheldige NO₂-utviklingen for dieselbiler ble også vist i beregninger som NILU har gjort i samarbeid med Transportøkonomisk institutt på oppdrag fra Statens Vegvesen. Testing av nye dieselbiler under reelle kjøreforhold viser at bilene slipper ut vesentlig mer NO₂ enn de gjør under testing for typegodkjenning. Under reelle forhold slipper en dieselbil ut 6-8 ganger mer NO_x enn hva den er godkjent for.

5.4.4 Likestilling

NILU legger vekt på en balansert kjønnsmessig sammensetning av ansatte og i styret. Virksomhetens retningslinjer, lønnsystem osv. er kjønnsnøytrale. Av 197 ansatte er 83 kvinner og 114 menn med bakgrunn fra 28 nasjoner. Ledelsen består av syv kvinner og åtte menn. Styret består av to kvinner og fem menn.

5.5 Norsk institutt for naturforskning, NINA

2011		Andel		Personal og faglige resultater	
Økonomi		[1 000 kr]	[%]		
Grunnbevilgning	25 900	9		Ansatte	
SIP	6 550	2		Årsverk totalt	207
Forskningsrådet ex. basisbevilg.	47 870	17		Herav kvinner	71
Offentlig forvaltning	162 789	57		Årsverk forskere	158
Næringsliv	30 023	10		Andel forskerårsverk, [%]	76
Utlandet	12 218	4		Kvinneandel, forskere, [%]	30
Andre	710	0		Antall ansatte med dr-grad	103
				Pr forskerårsverk, [%]	65
Sum driftsinntekter	286 060	100		Faglig produksjon:	
Driftskostnader	281 487			Publikasjonspoeng	110,2
Driftsresultat (prosent av inntekter)	4 573	2		Pr. forskerårsverk	0,70
Årsresultat	9 929			Totale antall rapporter	186
Egenkapital 1)	111 825	34			

1. Andel = Egenkapital sett i forhold til eiendeler.

Nettsted: <http://www.nina.no/>

5.5.1 Presentasjon av NINA – 2011

Norsk institutt for naturforskning, NINA, er en uavhengig stiftelse som forsker på natur og samspillet natur-samfunn. NINA ble etablert i 1988. Hovedkontoret er i Trondheim, med avdelingskontorer i Tromsø, Lillehammer og Oslo, samt forskningsstasjonen på Ims i Rogaland. NINA skal være anerkjent nasjonalt og internasjonalt for samfunnsnyttig naturforskning. NINAs arbeid skal ha høy vitenskapelig kvalitet og integritet, og vi skal levere kunnskap til bruk i politikk, forvaltning og verdiskapning.

NINAs virksomhet omfatter både forskning og utredning, miljøovervåking, rådgivning og evaluering. NINA har kunnskap om artene, naturtypene og samfunnets bruk av naturen. Eksempler på problemstillinger og tema som NINA arbeider med er naturmangfold, vilt- og fiskeforvaltning, rovvilt og rovviltkonflikter, miljøvennlig energiproduksjon, restaurering av naturinngrep og effekter av klimaendringer. Instituttet er også ansvarlig for flere nasjonale overvåkingsprogrammer, her kan vi nevne bestandsutvikling hos laksefisk, sjøfugl og hjortevilt.

Aktiv dialog og formidling er en forutsetning for arbeidet i NINA. NINAs motto er "Samarbeid og kunnskap for framtidens miljøløsninger".

Det er stor oppmerksomhet rundt spørsmål om natur, miljø og klima både nasjonalt og internasjonalt, også i 2011 økte NINA både oppdragsmengden og antall ansatte. Sentrale tema og arbeidsoppgaver i 2011 var knyttet til aktuelle nasjonale utfordringer rundt rovvilt, villaks,

biologisk mangfold og klima. Gode miljøløsninger er målet, og solid kunnskap om arter og bestander, sammenhengene i naturen, samfunnets bruk av naturen og folks holdninger til natur er basis for arbeidet vårt.

Direktoratet for naturforvaltning er den største oppdragsgiveren, og andelen av forskningsprosjektene som finansieres fra Norges Forskningsråd er stabil. Ca. 12 % av oppdragene kommer fra industri og næringsliv, med oppgaver innen fornybar energi, petroleumsvirksomhet og akvakultur.

NINA er en del av Framsenteret i Tromsø, CEDREN i Trondheim og CIENS i Oslo.

Biofagevalueringen gav NINA meget gode skussmål. I rapporten heter det «The institute is an outstanding organisation. There appears to be much enthusiasm and creativity among staff. It appears to be run effectively in terms of business, research, and outreach. Collaboration between natural and social scientists is a strength of the organisation. Staff members conduct excellent work that informs society and responds to social needs for information.»

Evalueringa er et høydepunkt av både faglig og driftsmessig karakter, og er en viktig inspirasjonskilde for alle ansatte.

NINA gjennomførte våren 2011 en arbeidsmiljøundersøkelse. Hele 86 % av de ansatte svarte på undersøkelsen, og hovedinntrykket var svært positivt. 90 % av de som svarte var helt eller delvis enig i påstanden: ”Jeg trives i jobben min i NINA”.

Ledelsen i NINA gjennomførte i 2011 en strategiprosess. Ansatte ble invitert til å delta i diskusjonen om prioriterte mål og strategier. Nytt måldokument for perioden 2012 -2015 ble vedtatt i november.

NINA bygger nytt forskningsbygg ved NTNU på Gløshaugen i Trondheim. Bygget skal stå ferdig ved årsskiftet 2012-13, og blir NINAs nye hovedkontor.

NINA har som prioritert mål å være en aktiv samfunnsaktør, og som aktivt formidler forsknings resultater til brukere og publikum. Slik kan NINA med sin kunnskap være en aktiv og synlig deltaker i samfunnsdebatten. NINAs forskere er i økende grad etterspurt til å kommentere og utdype aktuelle saker i media. Vi har i løpet av året loggført 2908 oppslag i media. NINAs medarbeidere har bidratt med over om lag 650 eksterne foredrag i 2011.

NINAs skriftlige produksjon var omfattende også i 2011. Vi opprettholder det høye nivået på vitenskapelig publisering blant våre forskere. Høyt kompetente medarbeidere, prioritering av tid og hensiktsmessige incentiver bidrar til dette.

5.5.2 Bruk av grunnbevilgningen ved NINA 2011

Strategiske instituttsatsinger, SIS

NINA drifter tre strategiske instituttprogram:

- Direct and indirect climate forcing of ecological processes: integrated scenarios across freshwater and terrestrial ecosystems
- Management of biodiversity and ecosystem services in spatially structured landscapes
- Human impacts in coastal ecosystems –effects on ecosystem structure and function

Forprosjekter/ideutviklingsprosjekter

Midler frigjort fra den tidligere SIP-bevilgningen benyttes til ett til toårige mindre prosjekter og er satsinger som tematisk bygger opp under instituttets formål og strategiske prioriteringer.

- Lakselus - utvikling av overvåkingsteknikker og fastsetting av bærekraftsindikatorer
- Økosystembasert adaptiv overvåking
- Zooplankton-based indicators in a changing climate - past, present and future environmental conditions
- Samfunnsfaglig datatidsserie: Naturbruk og miljøholdninger
- Fangstreguleringer og bærekraft
- Kompetanseutvikling innen analyse av komplekse romlige data
- Høsting av vilt og fisk under et endret klima
- Gamle data i nye modeller: studier av laks og *Gyrodactylus salaris*
- Forskningsbasert overvåking av rødlistede arktiskalpiner arter
- Implementering av båtelfiske som metode i Norge
- Akvatisk telemetri mot 2020
- Spredningsøkologi og avhengighet av konnektivitet hos vedlevende gammelskogsarter
- Biologi og samfunn i regulerte vassdrag. Terskelverdier for miljøvannføring og samspillseffekter mellom ulike interesser
- Lokal tilpasning av (tidspunkt for) smoltifisering - en utfordring av avkom av rømt oppdrettslaks?
- Improved mapping of forest natural features for spatial planning
- Bridging the science-policy interface: two case studies to explore the process of synthesizing status of knowledge and communication its implications to policy makers

Nettverksbygging og kompetanseutvikling

Grunnbevilgningen er et helt sentralt virkemiddel i å videreutvikle kompetansen til våre forskere. Sentrale aktiviteter er vitenskapelig publisering, metode- og modellutvikling samt bidrag inn i forskningsprosjekter finansiert av Norges forskningsråd og EU. I tillegg benyttes bevilgningen til medvirkning i doktorgradsutdanning gjennom tid til veiledning av studenter. Grunnbevilgningen er avgjørende for å kunne opprettholde et høyt vitenskapelig nivå og fokus på vitenskapelig publisering blant NINAs ansatte.

5.5.3 Høydepunkter fra NINAs forskning i 2011

Sjøfugl og marin økologi

En internasjonal forskergruppe har funnet en global fellesnevner for sammenhengen mellom sjøfuglers hekkesuksess og mattilgang. Dårlig hekkesuksess for sjøfugler er et velkjent fenomen når mattilgangen i havet faller under et kritisk nivå. Studien viser at nivået er omtrent det samme for alle fiskespisende sjøfugler, uansett hvor de lever og hva de spiser. Forskerne har funnet en tommelfingerregel som anslår det kritiske nivået til omtrent en tredel av den historisk maksimale byttedyrmengde, og trenden er slående konsekvent verden over. Analysen er basert på en av de hittil mest omfattende sammenstillingene av samtidige data for bytteetere og deres byttedyr fra sju ulike økosystemer verden over, fra Arktis til Antarktis og fra Stillehavet til Atlanterhavet. Studienes varighet spenner fra 15 til 47 år og utgjør samlet 438 år med observasjoner. NINAs lundestudier på Røst er det lengste av tidsseriene som er benyttet.

Philippe M. Cury, Ian L. Boyd, Sylvain Bonhommeau, Tycho Anker-Nilssen, Robert J. M. Crawford, Robert W. Furness, James A. Mills, Eugene J. Murphy, Henrik Österblom, Michelle Paleczny, John F. Piatt, Jean-Paul Roux, Lynne Shannon og William J. Sydeman: "Global Seabird Response to Forage Fish Depletion - One-Third for the Birds," Science, 23. desember 2011.

Bør skyte færre ryper

Tidligere har man ment at opp mot 30% jaktuttak er greit med en antagelse av at det meste kompenseres av økt overlevelse for rypene som er igjen etter jakta. En ny studie på radiomerket lirype viser at dette er for høyt, og at man bare kan høste omkring halvparten av dette hvis man vil unngå en negativ effekt på neste års rypebestand. Lave rypebestander skyldes også andre forhold som manglende smånagersvingninger, økende bestander av rødrev, ravn og kråke, forstyrrelse, tekniske installasjoner og habitatendringer. Men når bestandene blir lave blir de også mer sårbare for jakt. Mens mange av de andre negative faktorene er vanskelig å gjøre noe med på kort sikt, kan det gjøres noe med jaktdødeligheten. NINA har vært opptatt av å prøve å forstå hvordan jakt virker inn på bestandene og hvordan man best kan gjennomføre en tidsriktig jaktforvaltning.

Brett K. Sandercock, Erlend B. Nilsen, Henrik Brøseth, og Hans C. Pedersen:
«Is hunting mortality additive or compensatory to natural mortality? Effects of experimental harvest on the survival and cause-specific mortality of willow ptarmigan,» Journal of Animal Ecology, January 2011

Avlsprogram viktig for fjellreven

Avlsprogrammet for fjellrev som NINA drifter på oppdrag fra DN bidrar sterkt til å redde den utrydningstruede arten. I 2010 og 2011 var det til sammen minst 28 ynglinger i det fri av dyr med opphav i Avlsprogrammet. I Norge utgjorde ynglinger av dyr utsatt fra Avlsprogrammet mer enn en tredjedel av alle ynglinger. Dagens fjellrevbestand i Snøhetta er eit resultat av utsettinger fra Avlsprogrammet siden 2007. Denne bestanden som var utdødd på 1990-tallet er i dag den største i Norge med minst 25 individ før yngling i 2011 og 11 kull med nærmere 100 valper registrert født i 2011.

Utvalgte naturtyper

I mai 2011 ble forskrifter for kalklindeskog og hule eiker som «Utvalgte Naturtyper» etter Naturmangfoldloven vedtatt i statsråd. NINA har arbeidet med habitater med høy konsentrasjon av rødlistearter generelt og med disse to hotspot-habitatene spesielt en årrekke. Vi har via ARKO-programmet for kartlegging og overvåking av rødlistearter dokumentert at disse naturtypene ligger i norgestoppen når det gjelder habitatspesifikke, truede arter. Videre har vi vist at forvaltningen av disse særlig sjeldne, truede og ofte vanskelig registrerbare artene kan gjennomføres gjennom et fokus på deres habitater. I 2011 ble NINAs arbeid med disse to hotspot-naturtypene lagt til grunn for beslutningen om utvalgte naturtyper.

5.5.4 Likestilling

Kvinneandelen i instituttet var ved utgangen av beretningsåret på 34,0 % (34,0 % også i 2010). NINA har et mål om å øke andelen kvinner i vitenskapelige stillinger. Erfaringene fra siste års rekrutteringsprosesser tyder på at dette vil bedres i årene som kommer. Andelen kvinner i vitenskapelige stillinger er nå på 25,8 % (25,7 % i 2010). Andelen kvinnelige stipendiater er 66,7 % (62,5 % i 2010).

I ledelsen er det 6 kvinner og 5 menn. Styret består av 5 kvinner og 2 menn.

NINA følger diskrimineringsloven for likestilling, etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion og livssyn. NINA har utarbeidet en egen handlingsplan for likestilling, tilrettelegger for norskopplæring og er det øvrige innholdet bevisst.

5.6 Norsk institutt for vannforskning, NIVA

2011 Økonomi	Andel		Personal og faglige resultater
	[1 000 kr]	[%]	
Grunnbevilgning	23 568	9	Ansatte Årsverk totalt 201 Herav kvinner 100 Årsverk forskere 160 Andel forskerårsverk, [%] 80 Kvinneandel, forskere, [%] 44 Antall ansatte med dr-grad 74 Pr forskerårsverk, [%] 46 Faglig produksjon: Publikasjonspoeng 73,4 Pr. forskerårsverk 0,46 Totale antall rapporter 174
SIP	6 958	3	
Forskningsrådet ex. basisbevilg.	34 530	13	
Offentlig forvaltning	122 758	46	
Næringsliv	51 302	19	
Utlandet	21 513	8	
Andre	5 779	2	
Sum driftsinntekter	266 408	100	
Driftskostnader	253 068		
Driftsresultat (prosent av inntekter)	13 340	5	
Årsresultat	13 821		
Egenkapital 1)	62 636	35	

1. Andel = Egenkapital sett i forhold til eiendeler.

Nettsted: <http://www.niva.no/>

5.6.1 Presentasjon av NIVA - 2011

Stiftelsen Norsk institutt for vannforskning (NIVA) er et nasjonalt forskningsinstitutt og Norges fremste fagmiljø innen miljø- og ressurspørsmål knyttet til ferskvann, marint miljø og miljøteknologi. Instituttet utfører forskning, undersøkelser, utviklingsarbeid og utredninger og bidrar i stadig økende grad med kunnskap og løsninger innen internasjonale vannfaglige spørsmål. NIVA har hovedkontor i Oslo og regionskontorer i Bergen, Grimstad, Hamar og Trondheim, og en storskala marin forskningsstasjon på Solbergstrand ved Drøbak.

NIVA-konsernet omfatter Akvaplan-niva AS som er et heleid datterselskap, samt datterselskapene AquaBiota Water Research AB i Stockholm, Sverige og NIVA Chile SA, Puerto Varas, Chile. NIVA eier også innovasjonsselskapet NIVA-Tech AS, som har flere hel- og deleide datterselskaper. Merverdi som skapes gjennom innovasjon skal styrke NIVA og bidra til økt verdiskaping i samfunnet.

NIVA leverer forskningsbaserte tjenester. Instituttet har en viktig rolle når det gjelder forskning og utvikling av kunnskapsgrunnlag for politikktutforming og viktige beslutninger i samfunnet i tilknytning til vannrelaterte spørsmål.

De siste to årene har NIVAs økonomiske resultat hatt en positiv utvikling. Resultatet for 2011 ble et overskudd på 13,8 mill. kroner. Overskuddet er fordelt på et driftsoverskudd på 13,3 mill. kroner og netto finansinntekter på 0,5 mill. kroner. I 2010 var overskuddet på 6,5 mill. kroner, fordelt på et driftsoverskudd på 2,5 mill. kroner og netto finansinntekter på 4,0 mill.

kroner. De gode økonomiske resultat de to siste år styrker NIVAs egenkapital og gir et godt grunnlag for en ytterligere styrking av NIVA som fremtidsrettet forskningsinstitutt.

Oppdrag for offentlig forvaltning utgjør omtrent 47 % av NIVAs omsetning. Nasjonale overvåkingsprogrammer har i mange år vært en viktig del av oppdragene. Økt fokus på miljøstatus og klimaeffekter har resultert i flere nye nasjonale overvåkingsprogrammer. I årene som kommer forventes det økt fokus på overvåking knyttet til klimaendringer og miljøforurensninger. Lange dataserier fra miljøovervåking er viktig for norsk næringsliv, offentlig forvaltning på kommunalt, regionalt og nasjonalt nivå og for Norges interesser i internasjonale fora. De lange dataseriene og statistikk- og modellkompetansen knyttet til dette er en av NIVAs sterke sider.

NIVAs oppdrag for industri og næringsliv utgjør omtrent 22 % av omsetningen. Omsetningen omfatter forsknings- og utviklingsarbeid, miljøovervåking, utredninger og annen rådgivning.

Nasjonale og internasjonale forskningsoppdrag utgjør omtrent 20 % av omsetningen, og NIVA deltar i flere store forskningsprogrammer finansiert av Norges Forskningsråd og EUs rammeprogram. En økt andel av nasjonale FoU-midler vil i framtiden bli kanalisert gjennom internasjonale prosjekter og programmer som blir viktige Vanddirektivet og Vannforskriften gir mange viktige oppgaver. NIVA er sentral i det internasjonale arbeidet med utvikling av kriterier og indikatorer for klassifisering av økologisk tilstand i elver, innsjøer og kystområder. Samtidig arbeides det med de nasjonale prioriterte oppgavene, hvor NIVA bistår norske myndigheter. Dette gjør at NIVA kan være en god rådgiver for forvaltningen på alle nivåer, nasjonalt og internasjonalt, og samtidig gjennom forskning sikre en kunnskapsbasert gjennomføring av Vanddirektivet og Vannforskriften.

NIVA har en internasjonal profil, lang erfaring med internasjonalt forskningssamarbeid og en sterk brukerorientering. Denne kompetansen skal utvikles videre for å styrke NIVAs internasjonale virksomhet.

5.6.2 Bruk av grunnbevilgningen ved NIVA 2011

Basisbevilgningen som NIVA mottar fra Norges Forskningsråd utgjorde 11 % av brutto omsetning i 2011. Basisbevilgningen og bevilgningen til nasjonale oppgaver fra Miljøverndepartementet er NIVAs viktigste ressurser for strategisk styrt forskningsinnsats, meritterende og kompetansebyggende virksomhet og markedsmessig tilpasning.

NIVA bruker grunnbevilgningen til konkrete forskningsoppgaver og har interne kriterier og prosesser knyttet til dette. De siste årene har det vært avsatt midler til publikasjonsvirksomhet. Publikasjonsstøtteordningen følger gitte kriterier og det gis støtte til publikasjonsarbeid når et arbeid sendes til en internasjonal journal. Denne interne ordningen har ført til en jevn økning i antall publikasjoner fra NIVA de senere årene, også i 2011. For ytterligere å fremme publiseringsarbeid lanserte NIVA i 2011 en ordning med publikasjonsstipender til enkeltforskere. De som fikk stipend ble gitt en fordypningsperiode til skrivearbeidet. Tiltaket var etterspurt og ble godt mottatt, og fortsetter i 2012.

I arbeidet med å styrke NIVAs forskningsprofil har vi EU-prosjekter innen marint miljø og effekter av klimaendringer og CO₂-lagring (Jerico og ECO₂). Det er viktig for NIVA å ha en løpende EU-portefølje. I overgangen fra EUs 6. til 7. rammeprogram gikk omfanget av NIVAs EU-portefølje ned, men vi er nå tilbake på denne konkurranseutsatte arenaen. Grunnbevilgningen er en støtte for gjennomføringen av EU-prosjekter.

Strategiske instituttsatsinger

Fra 2011 ble deler av basisbevilgningen øremerket til strategiske instituttsatsinger (SIS). Dette er en ny ordning som implementeres gradvis og som skal styrke miljøinstituttens forskning innen områder hvor forvaltningen har identifisert et kunnskapsbehov. Dette innebærer at de strategiske instituttsatsingene blir svært sentrale for NIVAs videre utvikling.

I løpet av 2011 har NIVA gjennomført en intern strategiprosess. I denne prosessen har blant annet faglig prioritering ut fra samfunnets behov for økt kunnskap om viktige miljøproblemene vært sentralt. Målet for NIVA er å bidra til å øke kunnskapen om samfunnets viktigste miljøutfordringer, og NIVA har identifisert følgende områder:

- Klimaendringers effekter på vannmiljø
- Robust biologisk mangfold i akvatiske økosystemer
- Rent hav og vann og et giftfritt samfunn

De tre tematiske områdene hvor vi har startet SIS-prosjekter i 2011, som er nye miljøgifter, genetisk biodiversitet og effekter av klimaendringer, er alle områder som har en sentral plass i NIVAs nye strategi.

I strategiprosessen har også bruken av SIS-midlene i grunnbevilgningen blitt evaluert og temaene i de tre eksisterende SISene er riktige og viktige også i et slikt perspektiv. Disse innsatsområdene har intern prioritet når det gjelder bruk av grunnbevilgningen også utover de rammene som Forskningsrådet har fastsatt. NIVA vil bruke SIS-satsingene som grunnlag for en aktiv søken etter nye prosjekter som kan bygge opp fagområdene. Den resterende delen av grunnbevilgningen brukes til bred kompetansebygging og metodeutvikling innen NIVAs ulike arbeidsområder. Gode søknader som styrker samarbeid på tvers av seksjonsgrensene og internasjonalt samarbeid prioriteres. Innovasjon er blitt en naturlig del av NIVAs prosjektportefølje.

Forprosjekter og idéutviklingsprosjekter

Innovasjon og forretningsutvikling er et vekstområde for NIVA og ble etablert som et eget målområde i 2006. Det har vært en god utvikling innen området, og det vil være et viktig vekstområde også de kommende årene. I 2011 har NIVA levert inn to patentsøknader på innovasjonsprodukter: et nytt konsept for doseringsstyring av kjemikalier i vann- og avløpsrensaneanlegg og et nytt konsept for bruk av passive prøvetakere i analyse av vannprøver. Merverdi som skapes gjennom innovasjon skal brukes til egenstyrt forskning i NIVA og gjennom dette bidra til verdiskaping for samfunnet.

Nettverksbygging og kompetanseutvikling

NIVA tar aktivt del i forskningssamarbeidet i Framsenteret i Tromsø hvor instituttet er med direkte og i nært samarbeid med NIVAs datterselskap Akvaplan-niva. Samarbeidet åpner for mange nye muligheter og gir grunnlag for godt samarbeid i nordområdene.

Nasjonalt har CIENS-samarbeidet utviklet seg positivt og det er utgitt flere CIENS-rapporter. NIVA har tro på at dette konseptet åpner nye arenaer for instituttens virksomhet, og at den integrerte og sammensatte forskningen vil fortsette å vokse. CIENS er også tildelt oppgaven fra Miljøverndepartementet med å bygge opp og drifte den nasjonale miljøprøvebank.

God og gjennomtenkt kommunikasjon skal bidra til at NIVA når sine mål og lykkes i rollen som ledende vannfaglig kompetansesenter. Både vitenskapelige publiseringer i internasjonale tidsskrifter og populærvitenskapelige artikler er viktig for å synliggjøre NIVAs faglige

kompetanse. NIVA har de senere årene hatt en positiv utvikling når det gjelder publiseringer og kommunikasjon, og kommunikasjon og forskningsformidling er viktige strategiske virkemidler for instituttet.

5.6.3 Høydepunkter fra NIVAs forskning i 2011

Bunnlevende budbringere kartlegger områder med miljøgifter

Store deler av bunnen i Grenlandsfjordene er forurenset med miljøgifter. Forurensningen av bunnslammet i Grenlandsfjordene kommer fra forskjellige typer industri og aktiviteter rundt fjordene, men, det er de tidligere utslippene av klorerte organiske forbindelser fra Norsk Hydros magnesiumfabrikk på Herøya som dominerer forurensningsbildet. Selv om fabrikk ble lagt ned i 2002, kan utslippene fortsatt spores langt utover i fjordsystemet.

Dioksiner og furaner er to grupper miljøgifter med mange av de samme egenskapene. Konsentrasjonene i Grenlandsfjordene tilsvarer «svært dårlig tilstand» i henhold til retningslinjene til Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif). Det forurensete området er flere titalls kvadratkilometer i utstrekning.

Områdene med miljøgifter er for store til at de kan dekkes til med mudder eller isolerende tildekking. Det er derfor viktig å forstå forurensningssituasjonen på ulike dyp i de forskjellige delene av fjorden, og betydningen av disse områdene for spredning av miljøgifter.

Den viktigste årsaken til at innholdet av miljøgifter fortsatt er høyt i fisk og skalldyr, er trolig at miljøgiftene tas opp i bunnlevende organismer fra forurenset bunnslam og bringes oppover i næringskjeden. De aktuelle miljøgiftene er bundet til små partikler som oppholder seg lenge i vannmassene, og kan derfor fraktes langt med strømmen før de synker ned. Derfor er miljøgiftene spredd i praktisk talt hele fjordsystemet.

Der det samler seg mest små partikler er det også sannsynlig å finne høye konsentrasjoner av miljøgifter. Ved hjelp av modeller er de delene av fjordsystemet der det er stor sannsynlighet for forekomst av bløtbunn blitt identifisert. Det er særlig interessant å modellere sannsynlig forekomst av såkalte akkumulasjonsbassenger, der man finner de bløtteste sedimentene.

I modelleringsarbeidet er det brukt data om dyp, skråning og bølgeeksponering samt modellering av sannsynlige forekomster av arter, naturtyper og biomangfold ved hjelp av digitale modeller. Denne type modellering er et viktig grunnlag for utarbeiding av forvaltningsplaner for Grenlandsfjordene.

Tareskog viktig i CO₂-regnskapet

Store mengder karbon kan lagres i tang, tare og ålegress langs hele norskekysten. Beregninger viser at 30 millioner tonn karbon er lagret der i dag, og mengden kan økes. Forskere ved NIVA har funnet at tareskog årlig kan lagre karbon i like store mengder som skogsjord.

Marine naturtyper, som tang, tare og ålegress, gjenskaper hvert år sin egen vekt i nytt materiale. Produksjonen er på størrelse med den vi finner i tropiske regnskoger. Tareskogen utgjør et enormt område langs norskekysten, fra Skagerrak i sør til Barentshavet i nord. Dette er et område på størrelse med Vest-Agder fylke.

Karbonregnskapet i tareskogen omfatter både den mengden karbon som til enhver tid er bundet i den eksisterende biomassen, og den mengden karbon som lagres ved avsetning av taremateriale som ikke har blitt brutt ned av mikroorganismer.

Forskerne anslår at bortimot 30 millioner tonn CO₂ er bundet i dagens tareskog. Mengden kan økes ved at tareskogen vokser til igjen etter at den har vært kraftig nedbeitet av kråkeboller gjennom flere tiår. Dette kan skje enten ved gjenvekst av stortare- og sukkertareskog i områder i Norskehavet og Barentshavet etter at kråkeboller har beitet ned tareskogen, eller ved gjenvekst av sukkertareskog i Skagerrak og Nordsjøen ved forbedret vannkvalitet.

Forskerne ser allerede en tydelig tilbakegang av utbredelsen av kråkeboller. Dermed er det realistisk med en økning i utbredelse av tareskogen i Nord-Norge. Mengden bundet CO₂ vil kunne øke til 50 millioner tonn.

Bedre forhold langs Sørlandskysten vil øke mengden bundet CO₂ ytterligere, til totalt 65 millioner tonn, forutsatt en gjenvekst av sukkertareskog i hele dens naturlige utbredelsesområde. Sistnevnte scenarium er imidlertid svært usikkert.

Tareskogen er et enormt produktivt system sammenlignet med for eksempel barskog. Biomassen fornyer seg hvert år, og planterestene er en vesentlig energikilde for organismene som lever i og ved tareskogen.

Hvor mye karbon som årlig lagres i slike sedimenter vet forskerne lite om i dag. Imidlertid har forskerne skissert to ulike scenarier for den potensielle betydningen av sedimentering av organisk taremateriale i CO₂-regnskapet:

I et konservativt og et moderat scenario for potensiell gevinst, vil henholdsvis 0,9 og 2,3 millioner tonn CO₂ lagres på havbunnen hvert år i de tareskogsarealene vi har i dag. Disse tallene vil øke til henholdsvis 1 og 4,5 millioner tonn CO₂ per år dersom tareskogene gror til. Til sammenligning lagres det 5 millioner tonn CO₂ per år i norsk skogsjord. Dersom tareskogene hadde vært intakte, det vil si hvis de hadde fylt hele sitt naturlige utbredelsesområde, ville det gjennom de siste 40 år ha blitt lagret rundt 150 millioner tonn mer CO₂ i havet.

Uønsket sebramusling

Fremmede arter er regnet som en av de største truslene mot økosystemer, planter og dyr på jorda. Innsjøer og vassdrag er spesielt sårbare for introduserte arter, noe krepsepest og lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* har vist.

Det er viktig å unngå at sebramuslingen blir introdusert i Norge. Sjanse og potensialet for slik spredning er blitt vurdert. Risikoen for spredning er størst via turister som har med småbåter, gummibåter, båtutstyr, fiskeredskaper eller levende agn. Næringsrike innsjøer der det finnes campingplasser eller anlegg for turisme, som for eksempel Steinsfjorden og Bogstadvannet, vil være særlig utsatt for introduksjon av sebramusling.

Sebramusling er en 3–5 centimeter stor ferskvannsmusling som ligner på blåskjell. Den finnes naturlig i Aralsjøen, Kaspiahavet og Svartehavet. Den er blitt spredt gjennom kanaler som ble bygd på begynnelsen av 1800-tallet mellom elven Donau og Østersjøen og Nordsjøen. Muslingen finnes nå i de fleste land i Europa.

I USA, Midtvesten og California har spredningen skjedd via ballastvannet i lasteskip til de største vannveiene, som Great Lakes og Mississippi. Sebramuslingen har spredt seg til Sverige og Danmark, men det er ikke rapportert om større skader der. Arten er så langt ikke påvist i Norge.

Sebramuslinger lever av fytoplankton og andre organiske partikler, og filtrerer vannet raskere enn andre arter. Den er robust overfor algegifter, noe som kan gi den et konkurransefortrinn overfor eksisterende arter i innsjøer som har perioder med oppblomstring av blågrønnalger.

Sebramuslingen kan gjøre stor skade på vannledninger og årlige utgifter i USA er tidligere estimert til 5 milliarder dollar. Kalsium og surhetsgrad er nøkkelfaktorer for å vurdere invasjonspotensialet for sebramusling til norske vassdrag. Muslingen er opprinnelig en brakkevannsart, og den har relativt nylig tilpasset seg rent ferskvannsmiljø. Mange innsjøer på de sørlige delene av Østlandet og innsjøer flere steder i Nordland og Troms har et kalsiumnivå som vil være gunstig for sebramuslingen.

5.6.4 Likestilling

Ved utgangen av 2011 hadde NIVA til sammen 223 ansatte (202 reelle årsverk i 2011), hvorav 181 innen vannfaglige funksjoner. Gjennomsnittsalderen var 42 år for kvinner og 47 år for menn. Totalt antall forskere i hovedstilling ved instituttet var 115, hvorav 72 med doktorgrad. NIVA har en uttalt politikk om å øke mangfold. Ved rekruttering arbeider vi kontinuerlig med å sikre mangfold og ikke forskjellsbehandle usaklig eller diskriminere. Vi søker å øke kvinneandelen blant forskere og ledere, samt å øke andelen menn innenfor områder med høy kvinneandel.

NIVAs styre besto i 2011 av 7 medlemmer, av disse var 3 kvinner inkludert styreleder. NIVA har ny organisasjonsstruktur gjeldende fra 1.1.2011, og instituttets ledergruppe består av 6 personer, hvorav 4 var kvinner. Av 12 forskningsledere var 3 kvinner. Av forskerstaben på 118 var 46 kvinner, og av instituttets 8 stipendiater var 6 kvinner. Kjønnfordelingen i NIVA var 113 kvinner og 110 menn. Det var 15 kvinner og 25 menn som arbeidet deltid. NIVA har medarbeidere fra 17 ulike nasjoner og 46 ansatte med ikke-norsk bakgrunn.

5.7 Transportøkonomisk institutt, TØI

2011		Andel		Personal og faglige resultater
Økonomi	[1 000 kr]	[%]		
Grunnbevilgning	11 638	12		Ansatte
SIP	5 500	5		Årsverk totalt 76
Forskningsrådet ex. basisbevilg.	17 396	17		Herav kvinner 28
Offentlig forvaltning	41 000	41		Årsverk forskere 60
Næringsliv	11 304	11		Andel forskerårsverk, [%] 79
Utlandet	11 622	12		Kvinneandel, forskere, [%] 35
Andre	1 685	2		Antall ansatte med dr-grad 25
				Pr forskerårsverk, [%] 42
Sum driftsinntekter	100 145	100		Faglig produksjon:
Driftskostnader	99 523			Publikasjonspoeng 50,3
Driftsresultat (prosent av inntekter)	622	1		Pr. forskerårsverk 0,84
Årsresultat etter skatt	425			Totale antall rapporter 131
Egenkapital 1)	59 303	56		

1. Andel = Egenkapital sett i forhold til eiendeler.

Nettsted: <https://www.toi.no/>

5.7.1 Presentasjon av TØI - 2011

Transportøkonomisk institutt (TØI) er organisert som non-profit stiftelse, opprettet i 1958, og har som virksomhetsidé å utvikle og formidle kunnskap om samferdsel med vitenskapelig kvalitet og praktisk anvendelse. Instituttet mottar basisbevilgning og prosjektstøtte fra Norges forskningsråd og driver tverrfaglig, anvendt forskning på oppdrag med finansiering fra Samferdselsdepartementet, andre departementer og offentlige etater (også utlandet), EU-kommisjonen, lokal forvaltning samt næringslivet.

Instituttet er partner i Forskningscenter for miljø og samfunn (CIENS) i Forskningsparken på Blindern. CIENS er en samlokalisering av åtte selvstendige institutt og én assosiert partner. Universitetet i Oslo er også partner i CIENS. Ambisjonen er å trekke fordeler av et nærmere samarbeid mellom anvendt forskning og grunnforskning og mellom , samfunns- og naturvitenskapelige institutter som arbeider med miljø- og klimaforskning. Se side 7.

Instituttet har et styre på åtte personer oppnevnt av Samferdselsdepartementet (3), Forskningsrådet (3) og de ansatte (2).

Formål: Å utvikle kunnskap om samferdsel med vitenskapelig kvalitet og praktisk anvendelse. Forskningstemaer i 2011:

- Samspill samferdsel og samfunn.
- Samfunnsøkonomiske analyser.
- Offentlig planlegging og styring.
- Nasjonale og lokale person- og godstransportmodeller.

- Internasjonal logistikk.
- Areal- og transportplanlegging.
- Reisevaner og mobilitet.
- Kollektivtrafikk og transportpolitikk.
- Reiseliv og marked.
- Transport og regional utvikling.
- Risiko-analyser og nytte/kostnadsberegninger.
- Samspill trafikant, veg og kjøretøy.
- Risiko på tvers.
- Samferdselens klimavirkninger.
- Trafikkens miljøvirkninger lokalt og globalt.
- Bærekraftig transport

5.7.2 Bruk av grunnbevilgningen ved TØI 2011

TØIs muligheter til å ivareta og utvikle rollen som et vitenskapelig forskningsinstitutt er avhengig av basisfinansieringen som gis via Norges forskningsråd. Basisbevilgningen gir avgjørende bidrag til kompetanseheving gjennom utvikling av det teoretiske og metodiske grunnlaget for våre kjerneområder samt doktorgradsarbeid og internasjonal publisering. Andre viktige aktiviteter er nettverksbygging, veiledning, undervisning, foredragsvirksomhet og andre typer formidling. Dette legger grunnlaget for faglig kvalitet på oppdragsforskningen og gir muligheter for internasjonale oppdrag, spesielt innenfor EUs rammeprogrammer.

Basisbevilgning i 2011 besto av 11,6 mill. kr i grunnbevilgning og 5,5 mill. kr til strategiske instituttsatsinger (SIS). Dette utgjorde til sammen 17 % av TØIs brutto inntekter. Tabellen under viser at TØIs basisbevilgningsandel har vært stabil de senere årene. Dette henger sammen med større omsetning pga flere samarbeidsprosjekter. TØI har i denne perioden hatt samme størrelse; dvs ca 60 FoU-årsverk.

Type Basis	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Grunnbevilgning	8,25	8,45	8,65	9,87	10,87	11,638
SIS	4,8	4,85	4,85	5,67	5,67	5,5
Total Basis	13,05	13,30	13,5	15,54	16,54	17,138
Omsetning	70,9	78,8	86,2	91,64	99,8	100,1
Basisandel	18,40 %	16,90 %	15,70 %	17 %	16 %	17 %
Grunnbevilgningsandel	11,60 %	10,70 %	10,00 %	10,80 %	10,90 %	11,63 %

TØI bruker sin grunnbevilgning i tråd med de retningslinjer Kunnskapsdepartementet har gitt. Dog har vi en tilleggskategori for utvikling og finansiering av EU-prosjekter, bl a for å kunne dekke kravet om 25 % nasjonal finansiering på disse prosjektene. For å kunne ivareta ulike grunnbevilgningsrelaterte aktiviteter setter TØI også av egne midler til disse formål. Den faglige utvikling ellers forutsettes primært å skje innenfor prosjektene.

Tabellen under gir en detaljert oversikt over bruken av grunnbevilgning i 2011. Tall fra tidligere år finnes i NIFU-statistikken fra instituttene. Tall for bruk av egne midler til disse og

andre aktiviteter som f.eks. akkvisisjon, reserver for merforbruk, gruppeaktiviteter, forskningslederaktiviteter og allmennrettet formidling er ikke tatt med her.

Hovedaktivitet	Faktisk forbruk 2011
	GB
1 Egeninitiert forskning innenfor TØIs kjerneområder, utvikling nye satsingsområder, tilleggsfinansiering, publisering og formidling	3,33
2 Nettverksbygging, kompetanseutvikling og faglig fornyelse – Spesielt kontakt med UoH og CIENS	1,92
3 Kvalitetssikring (forskningsledere/faglig støtte)	0,88
4 Oppbygging egen kompetanse, veiledning, doktorgrader	1,29
5 Utvikling (søknader, networking, kontraktsfase) og "nasjonal"/egen finansiering EU-prosjekter	4,22
Sum	11,64

I forhold til tidligere år satset TØI i 2011 særskilt på artikkelkriving og har nådd 0,64 artikler pr forskerårsverk. Vi har også lagt mer midler til pågående doktorander enn vanlig og ved utgangen av 2011 var 11 av TØIs medarbeidere i gang med et doktorgradsløp.

TØI er engasjert i en rekke forskningsprosjekter for EU-kommisjonen og har hatt godt gjennomslag i rammeprogrammene. Om lag 12 % av instituttets inntekter kommer fra internasjonale prosjekter. I 2011 ble prosjektet OPTIC avsluttet, der TØI har vært koordinator. TØI kontraherte flere nye EU-prosjekter i 2011, blant annet prosjektet STRAIGHTSOL, hvor instituttet også skal være koordinator. Instituttet har fått god tilbakemelding på den faglige og administrative koordineringen av disse prosjektene.

5.7.3 Høydepunkter fra TØIs forskning i 2011

Flere forskningsresultater fra prosjekter i 2011 har vakt oppmerksomhet i mediene og inngår som grunnlag for myndighetenes politikkutforming på de respektive feltene. Ikke minst har instituttet levert vesentlig grunnlagsmateriale til transportetatens forslag til Nasjonal transportplan. Bidragene spenner fra utarbeiding av ulike trafikkprognoser til vurdering av hvilke tiltak som er mest effektive for å overføre gods fra veg til sjø og bane.

Helseskadelige NO₂-utslipp øker

TØI har et lite, men svært kompetent miljø når det gjelder motorteknologi, drivstoff og avgasser fra ulike typer kjøretøy. I tillegg til studier av potensialet for elektrifisering av bilparken, har instituttet i 2011 arbeidet med utslipp av klimagasser og lokal luftforurensning. Mens partikkelutslippene fra vegtrafikken har minket, øker utslipp av den helseskadelige gassen NO₂.

Gjennom et prosjekt for Statens vegvesen har TØI i samarbeid med VTT i Finland påvist at nye personbiler med dieselmotor slipper ut 10 til 40 ganger mer NO_x enn tilsvarende biler med bensinmotor i tett bytrafikk. Faktiske utslipp av NO_x har vist seg å være betydelig større ved kjøring og ved kjøring i kaldt klima sammenliknet med det normerte kjøremønsteret i typegodkjenningen. Noe av det mest overraskende er at oksiderende katalysatorer og partikkelfiltre som nye dieslbiler utstyres med, fører til at utslippene av NO₂ øker betydelig.

Mest bilbruk i små og mellomstore tettsteder

Flere analyser ble i 2011 gjennomført på bakgrunn av data fra Den nasjonale

reisevaneundersøkelsen. I byområder er reisemønster og reisemåte et resultat av samspillet mellom daglige aktivitetsbehov og fysiske rammebetingelser. Det er mest bilbruk i små og mellomstore tettsteder. Omfanget avhenger blant annet av om folk må dra ut av tettstedet for arbeid og service. Minst bilbruk finner man i store tettsteder med høy befolkningstetthet. Variasjonene i reisevaner er større innenfor de store tettstedene enn mellom tettsteder av ulik størrelse og tetthet. Lokaliseringsmønster, arealbrukstetthet, kollektivtilbud og parkeringsrestriksjoner har betydning for hvor mange som velger å gå eller reise kollektivt til daglige gjøremål. Undersøkelsen viser at en byplanstrategi med vekt på bymessig fortetting kombinert med et effektivt kollektivsystem kan bidra til å redusere biltrafikken i de store tettstedene.

Konkurransflater i godstransport

Økte drivstoffavgifter for vegtrafikken, lengre kryssningsspor for jernbanen og reduserte terminalkostnader for jernbanen er de viktigste tiltakene for å overføre gods fra veg til bane. Det viser analysene som TØI har gjort av konkurranseflatene på godsmarkedet mellom ulike transportmidler for ulike vareslag, avstander og korridorer knyttet til henholdsvis innenrikstransport, import og eksport. Når det gjelder overføring av gods fra veg til sjø er det fjerning av vareavgift i havnene, reduserte terminalkostnader i havnene, økte drivstoffavgifter for vegtrafikken, fjerning av kai- og anløpsavgifter og større tillatt dybde i enkelte havner som er viktigst.

5.7.4 Likestilling

Instituttet legger vekt på likestilling og tilstreber god balanse mellom kjønnene på alle områder og nivå. Ledergruppen bestod ved utgangen av 2011 av to kvinner og fire menn. Forskningslederne bestod av fire kvinner og fire menn og omlag 1/3 av forskerne var kvinner i 2011. Etter styrets vurdering foreligger det ikke grunn til å iverksette spesielle tiltak med tanke på å forebygge diskriminering.

5.8 Nansen Senter for Miljø og Fjernmåling, NERSC

2011				
Økonomi		Andel	Personal og faglige resultater	
	[1 000 kr]	[%]		
Grunnbevilgning	0	0	Ansatte	
SIP	0	0	Årsverk totalt	49
Forskningsrådet ex. basisbevilg.	20 191	40	Herav kvinner	16
Offentlig forvaltning	4 864	10	Årsverk forskere	39
Næringsliv	6 063	12	Andel forskerårsverk, [%]	80
Utlandet	19 094	38	Kvinneandel, forskere, [%]	24
Andre	0	0	Antall ansatte med dr-grad	36
			Pr forskerårsverk, [%]	92
Sum driftsinntekter	50 212	100		
			Faglig produksjon:	
Driftskostnader	45 887		Publikasjonspoeng	21,3
Driftsresultat (prosent av inntekter)	4 325	9	Pr. forskerårsverk	0,54
Årsresultat	7 403		Totale antall rapporter	10
Egenkapital 1)	46 661	60		

1. Andel = Egenkapital sett i forhold til eiendeler.

Nettsted: <http://www.nersc.no/>

5.8.1 Presentasjon av NERSC – 2011

Nansen Senter for Miljø og Fjernmåling (NERSC) ble etablert i 1986 (25 år i 2011) og har med prosjektbasert finansiering har utviklet seg til et internasjonalt anerkjent havmiljø-, polar- og klimaforskningsinstitutt.

Senterets visjon er å “tjene samfunnet gjennom å øke kunnskapen om havmiljøet og klimasystemet i Fridtjof Nansens ånd”. Senterets faglige kunnskapsområder har et globalt fokus med spesialkompetanse mot nordområdene og omfatter:

- Klimaprosesser, variabilitet og endring
- Polar og Marin fjernmåling
- Havmodellering, data assimilering og varsling
- Samfunnsøkonomiske konsekvenser av klimaendringer

Ved slutten av 2011 har senteret 60 ansatte fra 13 nasjoner, hvorav 5 doktorgradsstipendiater. Tre forsker har Professor II stillinger ved Universitetet i Bergen eller UNIS og 7 norske og utenlandske forskere har Iler stillinger ved Senteret. Senteret er tilknyttet Universitet i Bergen og bidrar til veiledning av Ph.D og Master studenter. I 2011 disputerte 4 Ph.D. kandidater og én master student med arbeidsplass på og veiledning fra Nansensenteret. Totalt har senteret bidratt til 40 Ph.D. disputaser og 54 Master eksamener ved norske universitet.

I 2011 publiserte senterets forskere og studenter 37 artikler i internasjonale referansejournaler, 7 bokartikler, 31 artikler i konferanse- og andre publikasjoner, 10

rapporter og 6 populærvitenskaplige artikler – totalt 91 publikasjoner, dette er noe mindre enn gjennomsnittet.

Nansensenterets inntekter kommer primært fra konkurranseutlyste forsknings-programmer fra Norges forskningsråd, EUs rammeprogram, Norsk Romsenter og den Europeiske romfartsorganisasjonen (ESA) m.fl.. I 2011 deltok senteret i 24 prosjekter finansiert av Norges forskningsråd og 19 EU prosjekter, inkludert 8 nye prosjekter, hvorav 6 er koordinert av Senteret. Siden starten av norsk deltakelse i EU's Rammeprogram har det deltatt i 106 EU-finansierte forskningsprosjekter, med koordinatoransvar for 44 prosjekter.

Senteret er leder av Nansengruppen og har tatt initiativ til å etablere Nansensentre i Russland (1992), India (1998), Kina (2003), Sør-Afrika (2010) og i Bangladesh (2011). Fra disse og andre internasjonale forskningsinstitusjoner kom det 14 gjesteforskere i totalt 50 måneder til Senteret i 2011. Nansengruppen sysselsetter i dag ca. 200 hvorav 75 doktor- eller masterstudenter. Senteret har også et avdelingskontor i Forskningsparken på Svalbard. Senterets forskere er utnevnt til en rekke internasjonale verv og som gjesteforskere.

5.8.2 Bruk av grunnbevilgningen

Nansensenteret ble i 2011 utnevnt av Miljøverndepartementet til nytt miljøinstitutt og mottar fra 2012 grunnbevilgning. Senteret setter stor pris på denne anerkjennelsen av forskningskompetanse og relevans for norske miljømyndigheter.

5.8.3 Likestilling

I 2011 var 33 % av senterets ansatte kvinner, og 36% blant forskere med doktorgrad. I instituttets toppledelse er det 1 kvinne av 3 og i instituttstyret 1 kvinne av 7. Ledelsen har satt i gang tiltak for å styrke kvinneandelen i ledende stillinger ved senteret. Dette arbeidet retter seg primært mot rekruttering av prosjektledere og forskningsledere og overgangsfasen fra stipendiat/juniorforsker til ansvarlig leder.

6 Vedlegg

- Vedlegg I: Instituttens strategiske instituttprogram, varighet og bevilgning for 2011.
Vedlegg II: Nøkkeltall fra miljøinstituttens virksomhet i 2011.

6.1 Vedlegg I Instituttens strategiske instituttsatsinger 2011

Prosjekt-nummer	Prosjekttittel	Prosjektleder	Fra	Til	Bevilgning 2011 [kr]	Total budsjett [kr]
Bioforsk						
208424	Greenhouse gases in the North: from local to regional scale	Daniel Rasse	2011	2014	900 000	3 688 000
208427	In Situ Site Preservation of Archaeological Remains in the Unsaturated Zone	Carl Einar Amundsen	2011	2015	178 000	1 073 000
208281	Effects of climate change on nutrient losses from agricultural ecosystems	Per Gustav Stålnacke	2011	2015	594 000	3 114 000
Sum Bioforsk					1 672 000	7 875 000
CICERO						
208277	Climate and health impacts of Short Lived Atmospheric Components	Jan Fuglestedt	2011	2015	1 690 000	8 450 000
212147	CIENS-SIS: Sustainable Transport - Drivers, Change, Impacts, Policies	Torgeir Ericson	2011	2015	225 000	1 125 000
Sum CICERO					1 915 000	9 575 000
NIBR						
208276	Challenges for Governance and Planning in Cities and Municipalities	Jan Erling Klausen	2011	2014	3 889 000	21 809 000
NIKU						
208417	Cultural heritage: Negotiations, policy and practice	Grete Swensen	2011	2015	1 310 000	12 139 000
208429	In Situ Site Preservation of Archaeological Remains in the Unsaturated Zone	Knut Paasche	2011	2015	328 000	3 034 000
208439	The uses of advanced technology in understanding, preservation and management of cultural heritage	Risbøl, Ole Forsker	2011	2015	1 310 000	12 139 000
212167	CIENS-SIS: Sustainable Transport - Drivers, Change, Impacts, Policies	Inga Fløisand	2011	2015	328 000	3 034 000
Sum NIKU					3 276 000	30 346 000
NILU						
208275	Bio-Ethanol in public transport: an integrated approach to evaluate the impact of climate change policies in urban areas	Susaana Lopez-Aparicio	2011	2014	1 200 000	5 400 000
208425	Greenhouse gases in the North: from local to regional scale (GHG-Nor)	Cathrine Lund Myhre	2011	2014	1 221 000	5 741 000
208431	ORGSPEC Speciation and quantification of emerging organic pollutants	Martin Schlabach	2011	2015	1 200 000	7 500 000
208436	Strategic Aerosol Observation and Modelling Capacities for Northern and Polar Climate and Pollution	Markus Fiebig	2011	2015	1 200 000	7 490 000
Sum NILU					4 821 000	26 131 000

Prosjekt-nummer	Prosjekttittel	Prosjektleder	Fra	Til	Bevilgning 2011 [kr]	Total budsjett [kr]
NINA						
208418	Direct and indirect climate forcing of ecological processes: integrated scenarios across freshwater and terrestrial ecosystems	Bror Jonsson	2011	2015	3 188 000	18 488 000
208434	Management of biodiversity and ecosystem services in spatially structured landscapes	Anne Sverdrup-Thygeson	2011	2015	3 200 000	18 500 000
212135	Human impacts in coastal ecosystems -effects on ecosystem structure and function	Per Fauchald	2012	2015		7 600 000
Sum NINA					6 388 000	44 588 000
NIVA						
208279	Climate effects from mountains to fjords	Øyvind Kaste	2011	2015	2 800 000	15 700 000
208421	Genetic tools for biodiversity monitoring in aquatic ecosystems	Unn Hilde Refseth	2011	2014	1 600 000	7 400 000
208430	NIVA's Strategic Research Initiative (SIS) on Emerging Environmental Contaminants	Thorbjørn Larssen	2011	2015	2 425 000	19 125 000
Sum NIVA					6 825 000	42 225 000
TØI						
200070	Turismen i Norge - SIP	Petter Dybedal	2009	2013	815 000	2 445 000
208274	Back on Track: The institutional and financial underpinnings of rail travelling	Frode Longva	2011	2015	620 000	3 100 000
208420	Future Sustainable Transport for Industri and Trade in Norway	Inger Beate Hovi	2011	2015	1 620 000	8 100 000
208437	Strategic research initiative: road safety (Strategisk instituttsatsing: trafikkikkerhet)	Rune Elvik	2011	2015	1 620 000	8 100 000
208438	Sustainable Transport - Drivers, Change, Impacts, Policies.	Vibeke Nenseth	2011	2015	825 000	4 345 000
Sum TØI					5 500 000	26 090 000
SUM SIS					34 286 000	208 639 000

6.2 Vedlegg II Nøkkeltall fra miljøinstituttene virksomhet i 2011

Innsamlet og bearbeidet av NIFU

I det følgende presenteres nøkkeltall for 2011 for miljøinstituttene.

NIFU har fra og med 1997 innhentet slikt datamateriale fra alle forskningsinstitutter underlagt "Retningslinjer for statlig finansiering av forskningsinstitutter" og fra enkelte andre utvalgte institutter. Innsamlingen foretas på oppdrag fra Forskningsrådet gjennom et standardisert rapporteringsskjema til alle instituttene. Deler av datamaterialet skal benyttes ved utregning av den resultatbaserte grunnbevilgningen.

Man bør være oppmerksom på at instituttene er heterogene med hensyn til historie, finansieringsstruktur, oppgavetyper og lignende, slik at tallene kan skjule ulike tolkninger av begreper og kategorier.

Nøkkeltall for miljøinstitutter 2011

Tabelloversikt

Tabell 1a Sammendrag av økonomiske nøkkeltall for miljøinstituttene 2011

Tabell 1b Sammendrag av øvrige nøkkeltall for miljøinstituttene 2011

Tabell 2 Inntekter i 2011 fordelt på finansieringstype. Mill. kr

Tabell 3 Inntekter i alt fordelt på finansieringstype. 2009-2011. Mill kr

Tabell 4 Driftsinntekter og driftsresultat. 2007-2011. Mill kr og prosent

Tabell 5 Finansiering fra Norges forskningsråd 2007 - 2011. Mill. kr og i prosent av totale driftsinntekter.

Tabell 6 Basisfinansiering 2007 - 2011. Mill. kr og i prosent av totale driftsinntekter.

Tabell 7 Driftsinntekter utenom basisfinansiering og bevilgninger til nasjonale og/eller forvaltningsrettede oppgaver. 2007-2011. Mill kr

Tabell 8 Finansiering fra utlandet etter kilde. 2008-2011. Mill kr

Tabell 9 Driftsinntekter per totale årsverk og per forskerårsverk 2007-2011. 1000 kr

Tabell 10 Basisfinansiering per årsverk utført av forskere/faglig personale 2007-2011. 1000 kr

Tabell 11 Disponering av grunnbevilgningen. 2007-2011. Mill kr

Tabell 12 Totale årsverk, årsverk utført av forskere/faglig personale og årsverk utført av forskere/faglig personale i % av totale årsverk. 2007 - 2011.

Tabell 13 Avgang og tilvekst av forskere/faglig personale i 2011.

Tabell 14 Årsverk utført ved annen institusjon av forskere/faglig personale ansatt i hovedstilling ved instituttet. 2011.

Tabell 15 Årsverk utført ved instituttet av forskere/faglig personale ansatt i hovedstilling ved annen institusjon. 2011.

Tabell 16 Veiledning og forskerutdanning i 2011

Tabell 17 Doktorgrader avlagt av instituttets ansatte 2008-2011.

Tabell 18 Antall ansatte i hovedstilling med doktorgrad. 2007-2011

Tabell 19 Utenlandske gjesteforskere ved instituttene i 2011. Antall forskere og oppholdenes varighet i måneder.

Tabell 20 Instituttforskere med utenlandsopphold i 2011. Antall forskere og oppholdenes varighet i måneder.

Tabell 21 Anslått fordeling av totalt antall prosjekter/oppdrag bearbeidet i 2011 fordelt etter prosjektstørrelse. Antall prosjekter og mill. kr.

Tabell 22 Antall vitenskapelige publikasjoner 2011

Tabell 23 Annen formidling 2011

Tabell 24 Publikasjonspoeng og poeng per årsverk utført av forskere/faglig personale. 2008 - 2011

Tabell 25 Nyetableringer 2011

Tabell 26 Lisenser og patenter 2011

Tabell 27 Driftsinntekter i 2011, eksklusive inntekter overført til andre, fordelt på finansieringstype. Mill. kr

Tabell 28 Instituttets styre, institutt- og forskningsledelse og kvinneandeler i

Tabell 29 Eiendeler og egenkapital og gjeld i 2011

Generelle fotnoter:

Totale inntekter inkluderer også finansinntekter og ekstraordinære inntekter

Driftsinntekter er eksklusive finansinntekter og ekstraordinære inntekter

Basisbevilgning omfatter Grunnbevilgning og strategiske instituttprogram (fra NFR og/eller departement)

I Offentlig forvaltning inngår inntekter fra kommuner og fylkeskommuner

Tabell 1 Nøkkeltall for miljøinstitutter 2011

Tabell 1a Økonomi

	Totale inntekter 1)	Drifts - resultat	Driftskostnader		Invest - eringer	Basisbevilgning		FoU-inntekter fra Forsknings- rådet	F.rådets andel av totale drifts- inntekter	Nasjonale oppdrags- inntekter	Internasjonale inntekter	herunder EU- inntekter	Inntekter fra utlandet i % av totale drifts- inntekter 2)
			Totalt	Herav utført av andre ²⁾		Grunn- bevilgning og SIP	Basisbev. andel av totale drifts- inntekter						
			Mill. kr	Mill. kr		Mill. kr	Mill. kr						
CICERO	71,2	4,3	66,0	6,2	1,6	10,0	14,2	37,2	67,1	15,5	5,7	3,0	8,1
NIBR	71,9	-0,2	71,9		0,1	16,9	23,6	15,4	44,5	27,0	5,2	3,0	7,3
NIKU	76,5	-5,9	81,6		2,1	15,1	19,9	3,2	23,8	51,5	0,4	0,2	0,5
NILU	196,6	2,5	190,4		14,8	22,8	11,8	26,9	25,8	73,0	65,4	18,4	33,9
NINA	292,0	4,6	281,5		43,1	32,5	11,3	47,9	28,0	146,8	12,2	4,9	4,3
NIVA	267,4	13,3	253,1	29,4	6,0	30,5	11,5	34,5	24,4	169,1	21,5	8,4	8,1
TØI	100,6	0,6	99,5	19,8	0,6	17,1	17,1	17,4	34,5	48,8	11,6	8,9	11,6
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	1 076,2	19,2	1 044,0	55,4	68,4	144,9	13,6	182,6	30,7	531,6	122,1	46,8	11,5
NERSC	53,3	4,3	45,9		4,7			20,2	40,2	10,9	19,1	15,5	38,0
SUM	1 129,4	23,5	1 089,9	55,4	73,1	144,9	13,0	202,8	31,1	542,5	141,2	62,3	

1) Totale inntekter omfatter driftsinntekter, finansinntekter og ekstraordinære inntekter.

2) Det kan være ulike prinsipper for regnskapsføring av kostnader ved eget institutt og kostnader ved arbeid utført av andre. Det er derfor problematisk å sammenligne instituttene på dette punkt.

Tabell 1 Nøkkeltall for miljøinstitutter 2011

Tabell 1b Sammendrag av øvrige nøkkeltall

	Totalt	Årsverk			Doktorgrader Avlagte dr.grader ¹⁾	Publikasjonspoeng	
		Forskere/ faglig pers.	Forskerårsverk som andel av totale årsverk	Herav kvinner		Publikasjo nspoeng	Publikasjons- poeng per forskerårsverk ³⁾
		Antall	Antall	Prosent		Antall	Antall
CICERO	67	48	72	22		52	1,09
NIBR	70	62	89	30		37	0,59
NIKU	79	66	83	42		33	0,51
NILU	185	98	53	38		50	0,51
NINA	207	158	76	47	3	110	0,70
NIVA	201	160	80	70	4	73	0,46
TØI	76	60	79	21		50	0,84
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	884	652	74	271	7	406	0,62
NERSC	49	39	80	9	4	21	0,54
SUM	933	691	74	280	11	427	0,62

1) Omfatter antall avlagte doktorgrader der minst 50 prosent av arbeidet er utført ved instituttet eller der instituttet har finansiert minst 50 prosent av arbeidet.

Tabell 2 Inntekter i 2011 fordelt på finansieringstype. Mill. kr

	Basisbevilgning			Inntekter fra Norges forskningsråd				Oppdragsinntekter					Øvrige inntekter fra driften	Finansinntekter m.m. ¹⁾	Totale inntekter
	Grunnbevilgning	Strategisk instituttprogram	Sum	Forvaltningsoppgaver	Bidragsinntekter	Forsknings-tildeling	Andre inntekter fra NFR	Offentlig forvaltning	Næringsliv	Utlandet	Andre	Sum			
CICERO	7,7	2,3	10,0		1,9	37,2		7,0	3,5	5,7	5,0	21,2	0,1	0,9	71,2
NIBR	12,4	4,5	16,9	1,2	5,3	15,4		25,1	1,6	5,2	0,3	32,2	0,6	0,2	71,9
NIKU	10,9	4,2	15,1	4,5		3,2		35,6	15,9	0,4		51,9	1,0	0,8	76,5
NILU	17,6	5,1	22,8	4,4		26,9		43,5	27,3	65,4	2,2	138,4	0,4	3,7	196,6
NINA	25,9	6,6	32,5	5,3	40,8	40,3	7,6	116,8	30,0	12,2		159,0	0,7	5,9	292,0
NIVA	23,6	7,0	30,5	5,0		34,5		117,8	51,3	21,5		190,6	5,8	1,0	267,4
TØI	11,6	5,5	17,1		3,5	17,4		37,5	11,3	11,6		60,4	1,7	0,4	100,6
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	109,7	35,1	144,9	20,3	51,4	175,0	7,6	383,3	140,9	122,1	7,4	653,7	10,3	13,0	1 076,2
NERSC						20,2		4,9	6,1	19,1		30,0		3,1	53,3
SUM	109,7	35,1	144,9	20,3	51,4	195,2	7,6	388,1	147,0	141,2	7,4	683,7	10,3	16,0	1 129,4

1) Omfatter finansinntekter og ekstraordinære inntekter.

Tabell 3 Inntekter i alt fordelt på finansieringstype. 2009-2011. Mill kr

	Basisbevilgning ¹⁾			Øvrige inntekter			Finansinntekter ²⁾			Totalt		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
CICERO	10,5	11,7	10,0	62,1	62,9	60,3	1,0	1,1	0,9	73,6	75,6	71,2
NIBR	20,5	19,0	16,9	49,2	47,4	54,7	0,2	0,2	0,2	69,9	66,6	71,9
NIKU	15,5	16,7	15,1	57,6	63,7	60,6	0,7	0,6	0,8	73,9	81,0	76,5
NILU	18,6	20,7	22,8	165,8	165,8	170,1	1,4	2,0	3,7	185,8	188,5	196,6
NINA	32,0	35,6	32,5	218,5	225,8	253,6	4,2	11,5	5,9	254,7	273,0	292,0
NIVA	25,4	29,0	30,5	218,0	221,6	235,9	2,7	5,3	1,0	246,1	255,9	267,4
TØI	15,5	16,5	17,1	76,1	83,3	83,0	3,9	3,1	0,4	95,5	102,9	100,6
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	138,0	149,2	144,9	847,4	870,6	918,3	14,0	23,8	13,0	999,4	1 043,6	1 076,2
NERSC				46,1	46,1	50,2	1,4	1,0	3,1	47,5	47,1	53,3
SUM	138,0	149,2	144,9	893,5	916,6	968,6	15,5	24,8	16,0	1 046,9	1 090,7	1 129,4

1) Basisfinansiering omfatter grunnbevilgning og strategiske instituttprogrammer.

2) Omfatter finansinntekter og ekstraordinære inntekter.

Tabell 4 Driftsinntekter og driftsresultat. 2007-2011. Mill kr og prosent

	Driftsinntekter					Driftsresultat					Driftsresultat i prosent av driftsinntekter				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
CICERO	43,1	57,9	72,6	74,6	70,3	0,4	2,1	2,6	3,9	4,3	1,0	3,6	3,6	5,3	6,1
NIBR	65,2	66,5	69,7	66,5	71,7	-4,8	-5,0	-2,2	1,3	-0,2	-7,4	-7,5	-3,2	2,0	-0,3
NIKU	71,2	65,5	73,2	80,4	75,7	2,5	-5,6	0,3	8,5	-5,9	3,5	-8,6	0,4	10,6	-7,8
NILU	131,5	164,0	184,4	186,5	192,9	2,9	-1,0	6,3	3,3	2,5	2,2	-0,6	3,4	1,8	1,3
NINA	174,3	210,7	250,5	261,5	286,1	-6,6	0,2	6,2	17,1	4,6	-3,8	0,1	2,5	6,6	1,6
NIVA	197,3	217,7	243,4	250,6	266,4	1,6	-7,7	-8,1	2,5	13,3	0,8	-3,5	-3,3	1,0	5,0
TØI	77,6	82,1	91,6	99,8	100,1	-1,5	-2,8	-0,9	-1,5	0,6	-1,9	-3,4	-1,0	-1,5	0,6
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	760,3	864,3	985,4	1 019,8	1 063,2	-5,4	-19,9	4,2	35,2	19,2	-0,7	-2,3	0,4	3,4	1,8
NERSC		43,4	46,1	46,1	50,2		2,2	1,5	3,4	4,3				7,4	8,6
SUM	760,3	907,8	1 031,5	1 065,9	1113,4	-5,4	-17,7	5,7	38,6	23,5	-0,7	-1,9	0,6	3,6	2,1

Tabell 5 Finansiering fra Norges forskningsråd 2007 - 2011. Mill. kr og i prosent av totale driftsinntekter.

	Finansiering fra Norges Forskningsråd					Forskningsrådsfinansiering i prosent av driftsinntekter				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
CICERO	22,2	34,1	40,0	49,7	47,2	52	59	55	67	67
NIBR	28,2	25,7	30,8	34,3	31,9	43	39	44	52	44
NIKU	16,7	17,7	18,2	20,2	18,0	23	27	25	25	24
NILU	36,1	37,6	43,2	47,2	49,7	27	23	23	25	26
NINA	47,4	64,7	75,9	78,4	80,2	27	31	30	30	28
NIVA	41,4	49,8	53,7	52,3	64,9	21	23	22	21	24
TØI	19,2	29,6	33,0	35,1	34,5	25	36	36	35	34
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	211,1	259,2	294,8	317,1	326,4	28	30	30	31	31
NERSC		23,7	22,1	21,9	20,2				48	40
SUM	211,1	282,8	316,9	339,0	346,6	28	31	31	32	31

Inkluderer basisfinansiering og oppdrag

Tabell 6 Basisfinansiering 2007 - 2011. Mill. kr og i prosent av totale driftsinntekter.

	Basisfinansiering ¹⁾					Basisbevilgning som % av driftsinntekter				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
CICERO	7,4	9,3	10,5	11,7	10,0	17	16	14	16	14
NIBR	19,5	16,5	20,5	19,0	16,9	30	25	29	29	24
NIKU	14,1	15,0	15,5	16,7	15,1	20	23	21	21	20
NILU	14,7	15,3	18,6	20,7	22,8	11	9	10	11	12
NINA	28,4	29,5	32,0	35,6	32,5	16	14	13	14	11
NIVA	21,0	22,0	25,4	29,0	30,5	11	10	10	12	11
TØI	13,3	13,5	15,5	16,5	17,1	17	16	17	17	17
Sum institutter som omfattes av finansierungsordningen	118,4	121,2	138,0	149,2	144,9	16	14	14	15	14
NERSC										
SUM	118,4	121,2	138,0	149,2	144,9	16	13	13	14	13

1) Basisfinansiering omfatter grunnbevilgning og strategiske instituttprogrammer.

Tabell 7 Driftsinntekter utenom basisfinansiering og bevilgninger til nasjonale og/eller forvaltningsrettede oppgaver. 2007-2011. Mill kr

	Norges forskningsråd					Offentlig forvaltning					Næringsliv				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
CICERO	15	25	29	38	37	8	10	14	10	9		1	3	3	3
NIBR	14	13	14	18	15	21	27	25	20	30	0	2	1	1	2
NIKU	3	3	4	4	3	39	33	33	37	36	10	8	15	14	16
NILU	21	22	25	26	27	39	45	43	45	44	17	22	21	21	27
NINA	21	37	44	43	48	64	80	118	124	144	26	45	27	26	33
NIVA	20	28	28	23	35	65	80	115	115	118	47	70	47	45	51
TØI	6	16	18	19	17	31	23	31	39	41	8	14	19	12	11
Sum institutter som omfattes av finansierungsordningen	100	144	161	171	183	266	299	379	390	420	109	162	133	123	143
NERSC		24	22	22	20		0	1	1	5		7	7	6	6
SUM	100	168	183	193	203	266	300	379	391	425	109	169	141	129	150

	Utlandet					Andre					Sum inntekter				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
CICERO	7	8	9	7	6	6	4	6	5	5	36	49	62	63	60
NIBR	4	3	5	5	5	5	4	3	3	1	44	49	48	46	54
NIKU	0	0	1	3	0	1	1	1	1	1	53	46	53	59	56
NILU	32	54	68	65	65	2	5	3	2	3	112	148	160	160	166
NINA	3	13	10	14	12	29		12	10	12	143	175	211	216	248
NIVA	12	12	18	30	22	27	1		2	6	172	191	208	216	231
TØI	18	14	7	11	12	1	1	1	2	2	64	69	76	83	83
Sum institutter som omfattes av finansierungsordningen	78	104	119	135	122	71	16	27	25	29	624	726	818	844	898
NERSC		12	15	16	19		1	1	1			43	46	46	50
SUM	78	116	134	151	141	71	17	27	27	29	624	769	864	890	948

Tabell 8 Finansiering fra utlandet etter kilde. 2008-2011. Mill kr

	EU-institusjoner					Nordiske organisasjoner					Næringsliv					Øvrige institusjoner og organisasjoner					Totalt inntekter fra utlandet				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
CICERO	6,4	7,4	4,5	2,3	3,0				2,8	0,2	0,0				1,0	1,0	4,9	4,3	2,7	7,4	8,4	9,4	6,6	5,7	
NIBR	1,0	0,6	1,0	2,1	3,0	0,7	0,5	0,0	0,4	0,0					3,3	2,0	4,2	3,0	2,2	4,3	2,6	5,2	5,1	5,2	
NIKU			0,3	0,2		0,1		0,0	1,3	0,0					0,4	0,4	0,6	2,6	0,2	0,4	0,4	0,6	2,9	0,4	
NILU	12,5	15,7	15,2	16,4	18,4	0,5	0,2	0,2	0,2	0,7	4,9	3,5	3,6	4,3	3,0	15,0	34,8	49,6	44,2	44,0	32,4	54,0	68,4	64,8	65,4
NINA	0,5	5,0	3,7	7,4	4,9	2,1	4,5	3,4	3,7	5,2					3,0	7,8	6,2	6,7	7,3	3,5	12,8	9,9	14,1	12,2	
NIVA	5,1	6,9	14,2	20,1	8,4		0,5	0,1	0,2	0,2	4,6		2,5	4,2	3,4	2,5	4,8	1,3	5,7	9,6	12,2	11,7	18,0	30,0	21,5
TØI	13,5	13,9	4,5	7,8	8,9	4,7		2,2	3,0	2,4					4,7	0,1	2,6	3,4	2,7	18,2	14,0	7,1	11,2	11,6	
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	39,0	49,4	43,0	56,2	46,8	8,2	5,6	6,0	11,5	8,7	9,4	3,5	6,1	8,4	6,5	29,8	51,0	69,4	69,9	68,8	78,2	103,9	118,6	134,6	122,1
NERSC		8,4	12,5	11,8	15,5							1,4	1,4	1,3	0,5		1,2	3,0	3,1		9,8	15,1	16,1	19,1	
SUM	39,0	57,8	55,5	68,0	62,3	8,2	5,6	6,0	11,5	8,7	9,4	4,9	7,6	9,7	7,0	29,8	51,0	70,7	73,0	71,9	78,2	113,7	133,7	150,7	141,2

Tabell 9 Driftsinntekter per totale årsverk og per forskerårsverk 2007-2011. 1000 kr

	Driftsinntekter per totale årsverk					Driftsinntekter per forskerårsverk ¹⁾				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
CICERO	1 085	1 097	1 216	1 162	1 050	1 573	1 656	1 782	1 678	1 460
NIBR	929	928	990	939	1 030	1 119	1 108	1 195	1 134	1 160
NIKU	931	880	928	992	956	1 137	1 075	1 107	1 173	1 155
NILU	940	1 006	1 042	1 027	1 043	1 777	1 907	1 941	1 929	1 966
NINA	1 174	1 372	1 411	1 338	1 383	1 521	1 793	1 825	1 753	1 815
NIVA	1 116	1 129	1 222	1 241	1 327	1 379	1 639	1 478	1 520	1 660
TØI	1 003	1 072	1 190	1 262	1 325	1 306	1 394	1 478	1 577	1 666
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	1 043	1 101	1 173	1 167	1 203	1 409	1 568	1 579	1 580	1 631
NERSC				986	1 025				1 212	1 278
SUM	1 043	1 157	1 228	1 157	1 194	1 409	1 647	1 653	1 559	1 611

Inntekter knyttet til faglige aktiviteter som måtte være utført av andre enn instituttets egne medarbeidere inngår.

¹⁾ Gjelder årsverk utført av forskere og annet faglig personale.

Tabell 10 Basisfinansiering per årsverk utført av forskere/faglig personale 2007-2011. 1000 kr

	Basisbevilgning per forskerårsverk ¹⁾				
	2007	2008	2009	2010	2011
CICERO	271	266	257	262	207
NIBR	335	275	351	325	274
NIKU	225	246	235	243	230
NILU	198	178	196	214	232
NINA	248	251	233	239	206
NIVA	147	166	154	176	190
TØI	224	229	251	261	285
Sum institutter som omfattes av finansierungsordningen	220	220	221	231	222
NERSC					
SUM	220	220	221	218	210

Basisfinansiering omfatter grunnbevilgning og strategiske instituttprogrammer.

1) Gjelder årsverk utført av forskere og annet faglig personale.

Tabell 11 Disponering av grunnbevilgningen. 2007-2011. Mill kr

	Instituttinitiert forskning ¹⁾					Strategisk satsning	Forprosjekt Ideutvikling	Nettverksbygging, kompetanseutvikling m.v.					Sum grunnbevilgning					Herav til internasjonalt samarbeid
	2007	2008	2009	2010	2011			2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	
CICERO	3,1	3,3	3,8	3,3	2,3	1,5		1,3	1,3	1,5	2,8	6,1	4,4	4,6	5,3	6,1	10,0	
NIBR	5,0	5,0	1,7	1,7	1,6			1,3	1,8	7,5	9,6	10,8	6,3	6,8	9,2	11,3	12,4	3,5
NIKU	3,2	4,4	6,8	7,9	10,9			2,1	1,1				5,3	5,5	6,8	7,9	10,9	
NILU	9,7	10,5	14,7	15,6	17,6								9,7	10,5	14,7	15,6	17,6	
NINA			10,5	13,1	3,2	7,0		15,8	17,1	10,5	12,1	15,7	15,8	17,1	21,1	25,3	25,9	2,0
NIVA		15,2	23,8	26,1	9,4	1,6			2,0	1,6		19,5		17,2	25,4	26,1	30,5	
TØI	4,6	3,6	6,4	5,7	8,4			3,8	5,0	3,5	5,2	3,2	8,5	8,7	9,9	10,9	11,6	4,2
Sum institutter som omfattes av finansierungsordningen	25,6	42,1	67,8	73,3	53,5	10,1		24,2	28,4	24,6	29,7	55,4	49,9	70,5	92,4	103,1	119,0	9,7
NERSC																		
SUM	25,6	42,1	67,8	73,3	53,5	10,1		24,2	28,4	24,6	29,7	55,4	49,9	70,5	92,4	103,1	119,0	9,7

Tabell 12 Totale årsverk, årsverk utført av forskere/faglig personale og årsverk utført av forskere/faglig personale i % av totale årsverk. 2007 - 2011.

	2007					2008					2009				
	Årsverk totalt	Herav kvinner	Forsker-årsverk totalt	Herav kvinner	Forskere i % av total	Årsverk totalt	Herav kvinner	Forsker-årsverk totalt	Herav kvinner	Forskere i % av total	Årsverk totalt	Herav kvinner	Forsker-årsverk totalt	Herav kvinner	Forskere i % av total
CICERO	40	20	27	14	69	53	25	35	17	66	60	27	41	19	68
NIBR	70	35	58	28	83	72	35	60	27	84	70	34	58	24	83
NIKU	76	46	63	37	82	74	47	61	37	82	79	51	66	40	84
NILU	140	54	74	26	53	163	64	86	30	53	177	73	95	36	54
NINA	149	47	115	29	77	154	48	118	31	76	178	59	137	39	77
NIVA	177	72	143	53	81	193	84	133	49	69	199	90	165	64	83
TØI	77	31	59	22	77	77	30	59	21	77	77	31	62	23	81
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	729	306	539	209	74	785	333	551	211	70	840	364	624	246	74
NERSC															
SUM	729	306	539	209	74	785	333	551	211	70	840	364	624	246	74

	2010					2011				
	Årsverk totalt	Herav kvinner	Forsker-årsverk totalt	Herav kvinner	Forskere i % av total	Årsverk totalt	Herav kvinner	Forsker-årsverk totalt	Herav kvinner	Forskere i % av total
CICERO	64	28	44	21	69	67	29	48	22	72
NIBR	71	34	59	25	83	70	36	62	30	89
NIKU	81	52	69	43	85	79	52	66	42	83
NILU	182	80	97	38	53	185	82	98	38	53
NINA	195	68	149	44	76	207	71	158	47	76
NIVA	202	96	165	70	82	201	100	160	70	80
TØI	79	31	63	23	80	76	28	60	21	79
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	874	389	646	264	74	884	397	652	271	74
NERSC										
SUM	921	408	684	278	74	933	413	691	280	74

Tabell 13 Avgang og tilvekst av forskere/faglig personale i 2011.

	Avgang til:						Tilvekst fra:								
	Næringsliv	UoH	Andre forskningsinstitutt	Off. virksomhet	Utland	Annet ¹⁾	Sum	Næringsliv	UoH	Andre forskningsinstitutt	Off. virksomhet	Utland	Nyutdannede	Annet	Sum
CICERO		1	1		2	5	9		4	1		3			8
NIBR			1			2	3	2	2				1	1	6
NIKU				1		2	3		2					1	3
NILU	4	2	1	1	1	2	11	4	2	2		2	3		13
NINA		2	1		2	2	7		3	2	1	4	1		11
NIVA	5	1	3	1	3	4	17	4	2		1	1	6		14
TØI	2	4		1			7						1		1
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	11	10	7	4	8	17	57	10	15	5	2	10	12	2	56
NERSC	1		2			2	5		2				4	1	7
SUM	12	10	9	4	8	19	62	10	17	5	2	10	16	3	63

Tabell 14 Årsverk utført ved annen institusjon av forskere/faglig personale ansatt i hovedstilling ved instituttet. 2011.

	Forskere ansatt i hovedstilling ved instituttet med bistilling i:			
	Næringslivet	UoH	Annet forskningsmiljø	Sum
CICERO		0,2		0,2
NIBR		0,2		0,2
NIKU		0,2		0,2
NILU				
NINA		1,2		1,2
NIVA		2,2	0,2	2,4
TØI		0,9		0,9
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen		4,9	0,2	5,1
NERSC		0,6		0,6
SUM		5,5	0,2	5,7

Tabell 15 Årsverk utført ved instituttet av forskere/faglig personale ansatt i hovedstilling ved annen institusjon. 2011.

	Arbeid utført i bistilling ved instituttet av forskere med hovedstilling i:			
	Næringslivet	UoH	Annet forskningsmiljø	Sum
CICERO		1,6	0,2	1,8
NIBR		0,2		0,2
NIKU				
NILU			1,0	1,0
NINA		2,1		2,1
NIVA	0,4	0,7	0,0	1,2
TØI		0,9		0,9
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	0,4	5,5	1,2	7,2
NERSC	0,2	0,1	1,0	1,3
SUM	0,6	5,6	2,2	8,5

Tabell 16 Veiledning og forskerutdanning i 2011

	Antall mastergradsstudenter med arbeidsplass ved instituttet			Ansatte i hovedstilling som har vært veiledere for doktorgradskandidater			Ansatte i hovedstilling som har vært veiledere for mastergradskandidater			Doktorgradsstudenter med arbeidsplass ved instituttet ¹⁾			Avlagte doktorgrader der instituttet har bidratt med veiledning		
	Kvinner	Menn	Sum	Kvinner	Menn	Sum	Kvinner	Menn	Sum	Kvinner	Menn	Sum	Kvinner	Menn	Sum
CICERO				1	1	2	1	2	3	9	3	12			
NIBR								2	2	5	1	6			
NIKU	2		2					1	1	3	5	8			
NILU				2	8	10		2	2	7	2	9			
NINA	10	9	19	5	26	31	9	23	32	10	11	21	7	3	10
NIVA	1	3	4	1	6	7	6	6	12	5	3	8	1	1	2
TØI	1	1	2	1	2	3	4		4	6	5	11			
Sum institutter som omfattes av finansierungsordningen	14	13	27	10	43	53	20	36	56	45	30	75	8	4	12
NERSC	1	1	2	1	8	9	1	2	3	3	2	5	3	1	4
SUM	15	14	29	11	51	62	21	38	59	48	32	80	11	5	16

1) Rapporterte tall omfatter dels antall årsværk og dels antall personer. Tallene er derfor ikke direkte sammenlignbare.

Tabell 17 Doktorgrader avlagt av instituttets ansatte 2010-2011.

	2010						2011					
	Totalt antall avlagte doktorgrader			Antall avlagte doktorgrader med over 50%			Totalt antall avlagte doktorgrader			Antall avlagte doktorgrader med over 50%		
	Kvinner	Menn	Sum	Kvinner	Menn	Sum	Kvinner	Menn	Sum	Kvinner	Menn	Sum
CICERO			1	1		1	1					
NIBR												
NIKU							2	1	3			
NILU	2	2	4									
NINA	3	1	4	3	1	4	1	2	3	1	2	3
NIVA							3	1	4	3	1	4
TØI	1	1	2					2	2			
Sum institutter som omfattes av finansierungsordningen	6	5	11	3	2	5	6	6	12	4	3	7
NERSC	4	3	7	4	3	7	3	1	4	3	1	4
SUM	10	8	18	7	5	12	9	7	16	7	4	11

¹⁾ Omfatter antall avlagte doktorgrader der minst 50 prosent av arbeidet er utført ved instituttet eller der instituttet har finansiert minst 50 prosent av arbeidet.

Tabell 18 Antall ansatte i hovedstilling med doktorgrad. 2007-2011

	2007			2008			2009			2010			2011			Ansatte med doktorgrad per forskerårsverk					
	Kvinner	Menn	Sum	Kvinner	Menn	Sum	Kvinner	Menn	Sum	Kvinner	Menn	Sum	Kvinner	Menn	Sum	2007	2008	2009	2010	2011	
CICERO	6	9	15	8	15	23	9	15	24	9	21	30	12	18	30	0,55	0,66	0,59	0,68	0,62	
NIBR	9	13	22	9	13	22	9	14	23	9	14	23	11	12	23	0,38	0,37	0,39	0,39	0,37	
NIKU	5	4	9	5	5	10	5	5	10	5	5	10	6	6	12	0,14	0,16	0,15	0,15	0,18	
NILU	18	25	43	21	27	48	24	29	53	25	30	55	27	31	58	0,58	0,56	0,56	0,57	0,59	
NINA	14	55	69	15	56	71	21	65	86	26	70	96	29	74	103	0,60	0,60	0,63	0,64	0,65	
NIVA	17	34	51	24	40	64	26	48	74	26	44	70	32	42	74	0,36	0,48	0,45	0,42	0,46	
TØI	7	11	18	6	17	23	6	12	18	8	19	27	8	17	25	0,30	0,39	0,29	0,43	0,42	
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	76	151	227	88	173	261	100	188	288	108	203	311	125	200	325	0,42	0,47	0,46	0,48	0,50	
NERSC				7	24	31	7	28	35	9	18	27	13	23	36						0,92
SUM	76	151	227	95	197	292	107	216	323	117	221	338	138	223	361	0,42	0,53	0,52	0,49	0,52	

Tabell 19 Utenlandske gjesteforskere ved instituttene i 2011. Antall forskere og oppholdenes varighet i måneder.

	Norden		EU		Øvrig Europa		USA		Canada		Asia		Annet		Totalt	
	Antall	Mnd	Antall	Mnd	Antall	Mnd	Antall	Mnd	Antall	Mnd	Antall	Mnd	Antall	Mnd	Antall	Mnd
CICERO																
NIBR											1	2			1	2
NIKU																
NILU																
NINA			4	18					1	2					5	20
NIVA			6	24			3	16			2	15			11	55
TØI													2	6	2	6
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen			10	42			3	16	1	2	3	17	2	6	19	83
NERSC					5	12	1	4			7	31	1	3	14	50
SUM			10	42	5	12	4	20	1	2	10	48	3	9	33	133

Tabell 20 Instituttforskere med utenlandsopphold i 2011. Antall forskere og oppholdenes varighet i måneder.

	Norden		EU		Øvrig Europa		USA		Canada		Asia		Annet		Totalt	
	Antall	Mnd	Antall	Mnd	Antall	Mnd	Antall	Mnd	Antall	Mnd	Antall	Mnd	Antall	Mnd	Antall	Mnd
CICERO					1	6									1	6
NIBR							1	4							1	4
NIKU																
NILU																
NINA																
NIVA							1	5							1	5
TØI																
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen					1	6	2	9							3	15
NERSC																
SUM					1	6	2	9							3	15

Tabell 21 Anslått fordeling av totalt antall prosjekter/oppdrag bearbeidet i 2011 fordelt etter prosjektstørrelse. Antall prosjekter og mill. kr.

	Prosjektstørrelse								Totalt	
	0 - 0,1 mill. kr		0,1 - 0,5 mill. kr		0,5 - 2,0 mill. kr		> 2 mill. kr			
	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr	Antall	Mill kr
CICERO	22	0,6	41	4,7	44	10,9	59	44,5	166	60,7
NIBR	21	1,6	46	8,9	51	22,6	19	19,4	137	52,6
NIKU	364	9,4	200	23,5	57	14,0	16	11,9	637	58,9
NILU	106	4,8	119	28,1	54	52,3	21	98,8	300	184,0
NINA	323	15,3	284	68,7	109	96,1	31	105,2	747	285,4
NIVA	553	16,0	270	56,3	93	81,9	15	58,4	931	212,5
TØI	113	6,4	145	39,4	48	46,3	2	6,3	308	98,3
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	1 502	54,0	1 105	229,6	456	324,1	163	344,6	3 226	952,3
NERSC										
SUM	1 502	54,0	1 105	229,6	456	324,1	163	344,6	3 226	952,3

Tabell 22 Antall vitenskapelige publikasjoner i 2010 og 2011

	2010						2011					
	Artikler i periodika eller		Artikler i antologier		Monografi		Artikler i periodika eller		Artikler i antologier		Monografi	
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 1	Nivå 2
CICERO	53	8	9	6			50	15	9	3		
NIBR	10	5	2	4	1		21	6	2		1	
NIKU	17	2	2				27	1	8	1		
NILU	84	22	8	1	1		88	24	4			
NINA	131	26	18	3	3		148	26	4	2	1	
NIVA	78	29	7				94	21	2	3		
TØI	27	3	5	1			34	8	8	1		
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	400	95	51	15	5		462	101	37	10	2	
NERSC	35	10	14				29	6		1		
SUM	435	105	65	15	5		491	107	37	11	2	

Tabell 23 Annen formidling 2011

	Fagbøker, lærebøker, andre selvstendige utgivelser	Kapitler og artikler i bøker, lærebøker, allmenntids-skrifter med mer	Rapporter			Foredrag/fremleggelse av paper/poster	Populærvit. artikler og foredrag	Ledere, kommentarer, anmeldelser, kronikker ol	Konferanser, seminarer der instituttet har medvirket i arr.
			Egen rapportserie	Ekstern rapportserie	Til oppdrags-givere				
CICERO	1	23	6	8		43	208	31	6
NIBR	6	9	52			23	71	23	8
NIKU	1	14	17	1	301	112	36	10	4
NILU		74	84	16		91	35	3	21
NINA		73	160	23	3	655	51	9	10
NIVA		23	165	3	6	232	101	20	6
TØI		13	53	3	75	52	177	7	1
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	8	229	537	54	385	1208	679	103	56
NERSC		25	10			18	10	6	1
SUM	8	254	547	54	385	1226	689	109	57

Tabell 24 Publikasjonspoeng og poeng per årsverk utført av forskere/faglig personale. 2010 - 2011

	Publikasjonspoeng									
	2010					2011				
	Artikler i periodika eller serier	Artikler i antologier	Monografi	Sum poeng	Publikasjonspoeng per årsverk*	Artikler i periodika eller serier	Artikler i antologier	Monografi	Sum poeng	Publikasjonspoeng per årsverk*
CICERO	50,0	7,0		57,0	1,28	46,1	6,2		52,3	1,09
NIBR	18,1	4,3	5,0	27,4	0,47	30,7	0,9	5,0	36,6	0,59
NIKU	22,0	1,4		23,4	0,34	26,9	6,2		33,1	0,51
NILU	49,5	4,2	2,1	55,8	0,58	47,7	2,1		49,7	0,51
NINA	104,5	6,6	10,6	121,7	0,82	102,4	2,9	5,0	110,2	0,70
NIVA	72,0	2,6		74,6	0,45	71,6	1,8		73,4	0,46
TØI	29,3	4,9		34,2	0,54	44,1	6,2		50,3	0,84
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	345,4	31,1	17,7	394,2	0,61	369,4	26,2	10,0	405,6	0,62
NERSC	28,1	2,7		30,8	0,81	21,1	0,3		21,3	0,54
SUM	373,4	33,8	17,7	425,0	0,62	390,4	26,5	10,0	426,9	0,62

* årsverk utført av forskere/faglig personale

Tabell 25 Nyetableringer 2011

	Bedriftsnavn	Bransje	Ansatte per 31.12.2011
CICERO			
NIBR			
NIKU			
NILU	PortsEYE AS	Industri- og produktdesign	Ingen
NINA			
NIVA			
TØI			
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen			
NERSC			
SUM			

Tabell 26 Lisenser og patenter 2011

	Antall patentsøknader		Antall meddelte patenter	Antall nye lisenser solgt	Samlede lisensinntekter
	Norge	Utlandet			
CICERO					
NIBR					
NIKU					
NILU		25			
NINA					
NIVA	1			1	33
TØI					
Sum institutter som omfattes av finansierungsordningen	1	25		1	33
NERSC					
SUM	1	25		1	33

Tabell 27 Driftsinntekter i 2011, eksklusive inntekter overført til andre, fordelt på finansieringstype. Mill. kr

	Basisbevilgning			Forvaltningsoppgaver		Bidragsinntekter	Inntekter fra Norges forskningsråd		Oppdragsinntekter					Totale driftsinntekter,	
	Grunnbevilgning	Strategisk institutt - program	Sum	bruk av FoU-ressurser	andre		Forsknings-tildeling	Andre inntekter fra NFR	Offentlig forvaltning	Næringsliv	Utlandet	Andre	Sum	Øvrige inntekter fra driften	ekskl inntekter overført til andre
CICERO	7,7	2,3	10,0			1,9	33,9		5,4	3,4	5,6	5,0	19,3	0,1	65,1
NIBR	12,4	4,5	16,9	1,2		4,9	14,4		21,4	1,6	4,4	0,3	27,7	0,6	65,8
NIKU	10,9	4,2	15,1	4,5			3,2		35,6	15,9	0,4		51,9	1,0	75,7
NILU	17,6	5,1	22,8	4,4			23,3		41,8	25,8	64,6	2,2	134,3	0,4	185,2
NINA	25,9	6,6	32,5	5,3		40,8	40,3	7,6	116,8	30,0	12,2		159,0	0,7	286,1
NIVA	23,6	7,0	30,5	5,0			31,8		117,8	51,3	21,5		190,6	5,8	263,7
TØI	11,6	5,5	17,1			3,5	10,5		37,5	11,3	11,6		60,4	1,7	93,2
Sum institutter som omfattes av finansierungsordningen	109,7	35,1	144,9	20,3		51,1	157,4	7,6	376,2	139,3	120,3	7,4	643,2	10,3	1 034,7
NERSC							18,1		4,6	6,1	18,3		28,9		47,0
SUM	109,7	35,1	144,9	20,3		51,1	175,5	7,6	380,8	145,4	138,6	7,4	672,2	10,3	1 081,8

Tabell 28 Instituttets styre, institutt- og forskningsledelse og kvinneandeler i 2011

	Instituttets styre		Instituttetledelse		Forskningsledelse		Andel kvinner av	Andel kvinner av	Andel kvinner av	Andel kvinner av
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	totale årsverk	faglig personale (FoU-årsverk)	blant ansatte med dr.grad	avlagte dr.grad
							Prosent	Prosent	Prosent	Prosent
CICERO	3	2	3	1	2	2	43	46	40	
NIBR	4	3	3	5	1	3	51	49	48	
NIKU	4	3	1	3	2	3	66	65	50	67
NILU	5	2			8	7	44	39	47	
NINA	2	5	5	6	4	4	34	30	28	33
NIVA	4	3	2	4	8	4	50	44	43	75
TØI	4	2	4	2			37	35	32	
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	26	20	18	21	25	23	45	42	38	
NERSC	6	1	2	1	4		33	24	36	
SUM	32	21	20	22	29	23	44	41	38	

Tabell 29 Eiendeler og egenkapital og gjeld i 2011

	Eiendeler			Egenkapital og gjeld		
	Anleggsmidler	Omløpsmidler	Sum eiendeler	Egenkapital	Gjeld	Sum egenkapital og gjeld
CICERO	2 425	48 678	51 103	24 127	26 976	51 103
NIBR	10 267	35 725	45 992	15 708	30 284	45 992
NIKU	6 362	53 559	59 921	22 170	37 751	59 921
NILU	99 310	81 295	180 605	109 777	70 828	180 605
NINA	77 539	252 770	330 309	111 825	218 484	330 309
NIVA	59 984	117 940	177 924	62 636	115 288	177 924
TØI	38 893	66 111	105 004	59 303	45 701	105 004
Sum institutter som omfattes av finansieringsordningen	294 780	656 078	950 858	405 546	545 312	950 858
NERSC	5 823	71 399	77 222	46 661	30 561	77 222
SUM	300 603	727 477	1 028 080	452 207	575 873	1 028 080

Publikasjonen kan bestilles
på [www.forskningsradet.no/
publikasjoner](http://www.forskningsradet.no/publikasjoner)

Norges forskningsråd

Stensberggata 26
Postboks 2700 St.Hanshaugen
NO-0131 Oslo

Telefon +47 22 03 70 00
Telefaks +47 22 03 70 01
post@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no

Design omslag: Design et cetera AS
Trykk: 07 Gruppen
Opplag: 300

ISBN 978-82-12-03095-4 (trykksak)
ISBN 978-82-12-03096-1 (pdf)